

# L'ESTEL



LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

**A.P.P.E.C.**  
ASSOCIACIÓ  
DE PUBLICACIONS  
PERIÒDIQUES  
EN CATALÀ

Per passar gratis la revisió del cotxe has de ser castellà o andalús. Allà, a la metropòli, com en tantes altres coses (militarum, TV, autopistes, PER, metro de Madrid\_) xuclen de totes els colònies i **no paguen res**, sols cobren sense fotre brot.

Per a pagar ja hi són els judeocatalans tan treballadors i acomplexats, víctimes de l'autoodi difós per A-3, TV5, C9, Albert Boadella, Alex Vidal Quadres, Antonio Alemany, etc.



ANY XVIII. NÚMERO 409

15 D'ABRIL DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros



## P O B L E S D ' A L A C A N T

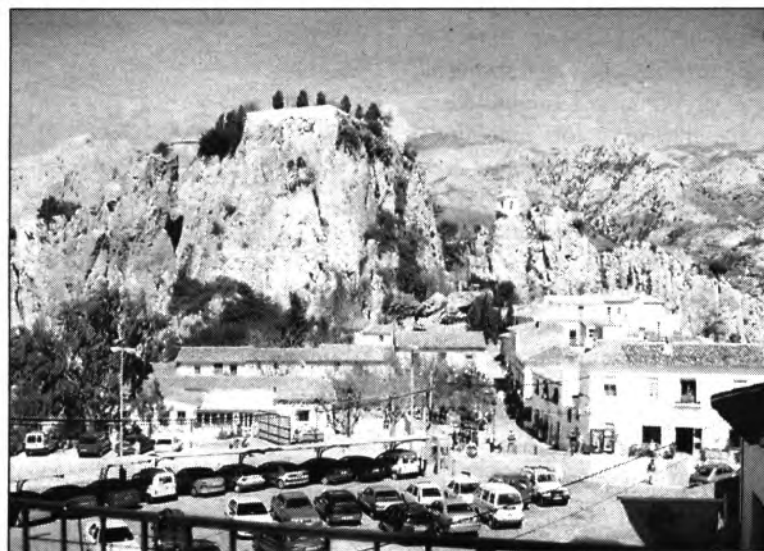


Fa molts d'anys que la Família Monjo-Ferrer regenta el Restaurant Casa Pinet a Tàrbena. Aquest restaurant, on crema dia i nit la Flama de la Llengua Catalana, és segons alguns escriptors i intel·lectuals, el Santuari de la catalanitat a la Comarca de Dènia, i El Pinet, l'amo del local, el nostre amic coral, se queixa de que el batle del poble, no va permetre que la delegació de margalidans que hi anaren el mes passat anaren al poble per agermanar els dos pobles entrassin al seu local, quan ell havia estat qui, des de fa temps, havia propiciat aquest agermanament. Critica que duguessin els margalidans a dormir i menjar a un hotel de la costa, quan hi havia famílies disposades a al·lojar-los a les seves cases. També critica al regidor de cultura de l'Ajuntament Joan Ripoll, que va manifestar per la Televisió de Benidorm, Canal 55, que els mallorquins repoblarren Tàrbena i el voltants l'any 1609, perquè a Mallorca hi havia molta fam, cosa que no és veritat. Arribaren a Tàrbena, perquè el Rei d'Espanya

Felip II havia expulsat els moros, la terra estava buida i el senyor feudal de Dènia va demanar personal per repoblar la terra.



Fa mig any que en Vicenç Tomàs Estelrich ha obert l'Assessoria Castells, a Castells de Castells. A la foto amb la secretària Araceli Vidal.



Castell de Guadalest, un poble minúscul, tot ple de bars, restaurants i souvenirs on els turistes de la costa alacantina hi van a passar el dia. El castell, damunt un rocam ferest és la principal atracció.



Fa 50 anys que la Família Carreres regenta la Botiga Carreres a Castell de Castells.



Fa 2 anys que n'Ainès Ponsoda Pasqual regenta el Restaurant El Tossal a Guadalest. El menú val 1.100 ptes.



Fa 7 anys que en Gustau Vicens Montserrat regenta la Casa de la Mel a Guadalest. Tot de productes de al Terra.



Fa 20 anys que na Consol Torres regenta el Bar Gat a Benixembra. Serveix plats combinats i begudes.



Fa 7 anys que n'Herminia Ginestra regenta una Carnisseria a Benixembra.



Fa mig any que en Jesús Solivelles regenta el Bar Tàrbena, a Tàrbena.



ÒMNIUM  
CULTURAL

QUÈ  
ÉS?

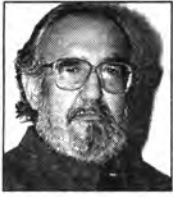
Cultura catalana és  
la que es fa en  
català o la que es  
fa a Catalunya?

?

Cuina catalana és  
la típica de  
Catalunya o tota la  
cuina que es fa a  
Catalunya?

?

**Especial dedicat a  
COMARQUES  
ALACANTINES  
I  
S'ARENAL DE  
MALLORCA**  
Si vos ha agradat,  
telefonau al 971 26 50 05  
i el vos enviarem cada  
quinze dies.



## Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

**La duquessa d'Alba** rebé l'any passat de la Unió Europea quasi 400 milions de pessetes en concepte d'ajudes comunitàries per les finques que té a Salamanca i Extremadura, segons una informació publicada al diari extremeny *Hoy* que assegurava el 30-1-99 que la duquessa d'Alba aconseguirà enguany noves ajudes procedents dels fons comunitaris. El periòdic es fa eco de la denúncia del diputat Juan Luis Aparicio, qui assegura que hi ha una dotzena de grans propietaris de finques d'Extremadura, quasi tots amb títols nobiliaris que l'any passat reberen tanta ajuda de la Unió Europea com 15.000 famílies d'agricultors.

**La Voz de Baleares**, que va tancar el passat mes de desembre, havia acumulat unes pèrdues de 700 milions de pessetes i n'havia deixat de cobrar 140 milions més en concepte de publicitat impagada segons llegim a *El País* (6-1-99). Els mallorquins varen girar l'esquena a aquest diari ultraforaster que només va arribar a imprimir 2.000 exemplars dels quals en veina menys de 1.000. Ens hem de congratular d'aquest fracàs -que l'*Estel* va pronosticar fa va temps-

perquè ara, altres diaris espanyols s'ho pensaran dues vegades abans de desembarcar a Mallorca. La fallida de *La Voz*, és també un toc d'atenció a la resta de diaris forasters que estan estancats, mentre el *Diari de les Balears* i la resta de publicacions en català que ens arriben del continent venen de cada dia més.



Antoni Alemany, Mateu Canals i Mateu Joan, sopant al Restaurant se Costa de Bunyola

A la **Diada de l'Obra Cultural** a Lluc, vaig dinar davant per davant del coronel Descatlar, cosí de la mare de n'Antoni Alemany, i per això un poc oncle seu. Em va contar que n'Alemany havia escrit paraules ofensives i despectives de la presidenta del CIM i d'Unió Mallorquina, na Maria Antònia Munar, i que un dia va trobar el seu nebot amb la seva senyora i l'ex diputat Cotoner, asseguts a un cafè de la Plaça de Santa Eulària. S'hi va aturar i els va dir: *Me sabrà molt de greu, Antoni, tornar a llegir insults a la teva revista contra na Maria Antònia, perquè aquesta senyora es com si fos filla meva: I això que feis, de ser tan espanyols i anti mallorquins és una equivocació, anau contra corrent tots tres i arribareu que ningú vos farà cas.* I va seguir el seu camí. Per

això, quan un vespre del mes de febrer, en Mateu Canals ens convidà a sopar a n'Antoni Alemany i a mi, quan vaig dir a n'Antoni que el seu oncle Jordi m'havia dit que ell odiava el mallorquí perquè no el sabia escriure, ell va mentir dient: - *Si que en se d'escriure mallorquí, -i va afegir- el meu oncle és d'Unió Mallorquina.*

També ens contà el **coronel d'Escatlar** -després ho vaig llegir a la revista del *Lobby per la Independència*- que el president Mates se fa perdonar el fet de venir d'una

família d'esquerres repressaliada pels feixistes l'any '36, i va amb els amics de la seva dona murciana que són en Zaplana i compan-

ya, i dels feixistes que fa 60 anys executaven els seus sense contemplació -el padrí de n'Aznar fou un dels braços drets d'en Franco- com sap tothom que ho vol saber. Concretament, el padrí Jaume del nostre president i els seus oncles Joan i Josep van haver de fugir per tal de no morir assassinats a la cuneta de qualque carretera mallorquina. Aquest últim va morir a l'exili a Nàpols víctima d'una malaltia pulmonar mentre que el pare i l'altre fill no pogueren tornar fins el 1943. El president Mates està acomplexat pels seus orígens familiars. En Mates, davant els hereus dels feixistes del '36, necessita fer-se perdonar, fer mèrits. Per això fa manifestacions contra la llengua catalana i s'envolça de forasters i gonelles que li donen consells.

Segons va revelar el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Joan Maria Pujals, en resposta a dues preguntes formulades pel Grup Socialista al Parlament, la Generalitat va concedir durant 1998 més de 350 milions de pessetes en ajuts a 6 diaris i 32 setmanaris escrits en català.

D'aquesta quantitat, 317 milions van ser aportats pel departament de Cultura i la major part dels ajuts concedits per aquest departament, 270 milions de pessetes, van correspondre a la premsa diària, mentre que els 46 milions restants van anar per a publicacions periòdiques.

Destaquen entre aquests ajuts els 130 milions de pessetes concedits a El Periódico de Catalunya, per a la seva edició en català, que va aparèixer a finals del 97. Ens agradaria saber quant de milions va concedir el Govern de la Comunitat Balear a la premsa en català i quants el Govern del Regne Valencià d'en Zaplana. Per això suggerim a la oposició balear i valenciana que faci aquesta pregunta al seu respectiu parlament. Així sabrem el grau de protecció que cada regió catalana atorga a la llengua pròpia dels Països Catalans.

A n'en Joan Febrer li expropiaren set quarterades i mitja de terra de regadiu a cas Torroner quan ampliaven l'Aeroport de Mallorca que està a can Pastilla. Després de plets i recursos, li pagaren la terra a 300 ptes. m2. I les cases a 130 ptes. m2. Ara està jubilat i amb la seva dona cobra 60.000 ptes., però no oblida que l'Estat espanyol el va arruïnar amb aquesta expropiació.

A la Vila de la Plana, encara fan el **solpàs**, un ritus que s'ha perdut a Mallorca. Efectivament, el Dijous sant al migdia fotografiarem el rector que anava de casa en casa, acompanyat d'uns quants al·lots. El capellà, mullava el solpasser dins l'aigua beneïda i aspergia el portal de la casa, llavor hi entrava i donava a besar el Santcrist als seus moradors, aquest posaven unes monedes a la bacinna, o uns ous, o una sobrassada i la comitiva anava a una altra casa. Ben igual que se feia a les Illes ara fa una cinquantena d'anys. I és que les comarques alacantines de l'interior, no han canviat, els homes duen el santercrist penjat al coll, fan cas a la gent i s'estimen. Us recoman que quan tingueu una setmana de poca feina, agafeu el ferri Azaña a Ciutat de Mallorca. Par-teix a les deu del matí, a la una s'atura una estona a la Vila d'Eivissa, devers les set del vespre arribareu a Dènia, hi heu d'anar en



ÒMNIUM  
CULTURAL

PER  
QUÈ?

La Constitució  
espanyola imposa el  
deure de conèixer  
el castellà?

QUAN

a Europa cap  
constitució exigeix  
aquest deure que  
vulnera els drets  
individuals més  
elementals.

?

nos unimos  
**SYP** **CONSUM**  
para ser mejores

Encarregat: Daniel Soler  
Nos atindrà en mallorquí

Carrer del César, n.2  
Tlf. 971 264 503 Can Pastilla

**M** **MASCRESPO, S.A.**  
CARNES I ALIMENTS MAS CRESPO, S.A.



Can Caimari, s/n  
Telèfon 971 743 350  
07007 COLL D'EN RABASSA



A l'entrada de l'Ajuntament de la Vila de la Plana se troben aquests escrits que val la pena llegir. I llavors diuen dels alacantins!



cotxe, sortiu amb el cotxe i vengà, a córrer per pobles i ciutats. Dormir a les pensions o hostals costa unes 2.000 ptes. i menjar unes 1.000 ptes., informau-vos a la vostra agència de viatges, i ja me contareu com us ha anat.

Referent al solpàs, ara record una cançó que en parla, i que diu: *I en gelat feia parades, pel corral amb s'aubardà, quan el solpàs hi va anar, a beneir ses panades.* Que de panades i rubiols, per terres valencianes i catalanes no en fan. Allà fan les mones de pasqua, i les fan de xocolata o de pasta dolça com les coques de Nadal de Mallorca.

Centenars de rètols de les comarques alacantines estan corregits. Els alacantins no són castellans ni ho volen ser. El cotxe és el del Senyor dels Estels en ruta per terres alacantines. Terra muntanyosa on la velocitat màxima és de 40 Km. Hora i a vegades 30. Tota poblada d'arbres fruiters, i oliveres i vinyes. Allà no sembren blat ni faves, però de fruita i verdures no els en manca. Ω



Alacant és el país de les pintades. Com aquesta que està a la paret d'una església d'Alcoi.



## Hipocresia escandalosa

PERE FELIP I BUADES

**L**es dificultats en que estam travellant els qui treballam per a la normalització lingüística, en la realitat quotidiana mallorquina, són gegantins, digui el que diguin els enemics de la nostra llengua, els optimistes encantadors de serpens: els polítics.

Ve això a conte pel gran engany en el que prenen ficar-nos els mitjans de comunicació, els quals, darrement han anat difonent falses notícies

optimistes en relació a l'ús de la llengua catalana a Mallorca. Han afirmat que la llengua gaudeix de bona salut i que és especialment valorada per nadius i forasters.

Idè bé, això és fals. Absolutament fals. Ino sols és d'una hipocresia escandalosa, sinó que fins i tot és una veritadera i vergonyosa provocació cap a aquells que, de veritat estimam la nostra terra, la nostra cultura, la nostra llengua. Provocació per part de

qui, a diari i utilitzant els mitjans de comunicació orals, vilipendien i ataquen la nostra llengua, agredint als mallorquins que els contesten en mallorquí, molestant-los amb una actitud imperativa i requisitòria, els locutors i conductors de tertúlies, en la necessitat de la utilització dels castellà a la "seva" emissora, arribant a l'extrem de comportar-se de manera grollera, mal educada i poc democràtica, cominant als catalanoparlants pobres d'esperit que cauen sota els seus micròfons, a utilitzar el castellà en les seves entrevistes o tertúlies. Generalment aquests locutors, són castellans o mallorquins castellanitzats.

Les desgràcies que patim els catalanoparlants, a Mallorca, no aca-

ben aquí, sinó que continuen quan l'entrevistat o tertulià és un polític. Aquí és quan la beneiteria pren cos en el polític (qualque vegada nacionalista) que encara que pel seu accent es veu que és mallorquí, s'afanya a parlar en castellà, per quedar bé (davant de qui?) a l'imperatiu requeriment de l'entrevistador.

Per cert, he llegit la notícia que a la localitat d'Inca (Mallorca), no se podia sobreviure més sense contar amb la celebració de la *Feria de Abril*, que com tots sabem és un fira d'importació que ens ve de Sevilla, d'allà per on passa el riu Guadalquivir i que gaudeixen de la protecció de *La Paloma (La Blanca)*, i que per lo vist, fins ara, no la podien gaudir a Inca (un altra més de les

desgràcies que pateixen), i si ho feien a Ciutat. Però això s'ha arreglat i a partir d'ara la podran gaudir tots els inquers, els espanyols i els andalusos, espanyolitzats tots. O sia, tots els candidats dels partits polítics, fins i tot els nacionalistes, que, a la fi, podran passar pel Temple Inquer a rebre les santes benediccions i l'alegria "pa er cuerpo" que proporciona el fer el bé. El bé, que significa ajudar al dèbil i necessitat idioma espanyol/andalús i la necessària i confortadora promoció dels exponents més utilitzats d'una cultura, l'espanyola/andalusina, que està mancada d'ajudes i promocions oficials i mediàtiques...

"Joé, ezto no se pué aguantá..." Ω

## L'any 2.050, Catalunya independent

Cada vegada és més habitual que les publicacions sobre temes polítics o econòmics es dediquin a fer prospectiva. Els novel·listes, en certa manera, també s'hi van dedicant cada vegada més. A tothom li interessa tenir una mena de bolla de vidre dins la qual anar mirant les coses que passaran d'aquí a un cert temps.

És la prospectiva que ha inspirat l'últim best-seller (polèmic, com tots, però més) del carca Tom Clancy, en el qual els catalans som presentats com una mena de genocides en potència... i com a independents, dins de pocs anys.

És també la prospectiva, en aquest cas reflectida en un informe de la CIA, el que va inspirar el film *El complot dels anells*, que ens va amenit-

zar estones pre-olímpiques l'any 92. Segons la prospectiva de la central d'espionatge nordamericana, hi havia un vuit per cent de possibilitats que la classe dirigent catalana aprofitàs l'avinentsa dels Jocs Olímpics de Barcelona per fer algun tipus de passa definitiva cap a la independència del país. Del guió d'aquest film, en va extreure una novel·la prou interessant i àgil n'Assumpció Maresma.

I ara la prospectiva ens ve de mans d'una revista politicoeconòmica, de prestigi inqüestionable, que s'edita al sud de França. Es tracta de la revista *Pyrénées Magazine*.

Segons un reportatge que, en aquesta revista, publica el periodista Jean-Paul Bobin, Catalunya i Euskadi seran independents l'any 2.050.

Que seran independents no implica, evidentment, que creïn una mena de fronteres inexpugnables, ni que decideixin aïllar-se de la resta del món, ni que baixin les seues interrelacions amb els veïns, ni que es produeixi cap tipus de daltabaix ni cap tipus de crisi econòmica important. De cap de les maneres.

La independència de Catalunya i Euskadi caldrà entendre-la en el context d'una Europa cada vegada més unida. A mitjan segle que ve la unitat europea serà ja un fet consolidat, segons aquesta prospectiva. Aleshores, hi haurà alguns països que no se sentiran ben representats pels estats en els quals han estat encabits durant segles i que cercaran una representació directa en els òrgans

centrals de la Unió. No n'hi haurà gaires, certament. Probablement Escòcia i Flandes. Potser Galícia. I Euskadi i Catalunya, amb tota seguretat.

També apunta la revista francesa que, probablement, Euskadi nord continuarà dins França, però que mantindrà algun tipus d'associació, tipificada legalment, amb l'Estat basc independent, dins el context d'interdependències europees i de fórmules mixtes. Com la que s'està buscant ara mateix per a Irlanda del Nord, a través de la sobirania compartida.

No diu res, emperò, sobre Catalunya nord. Implica això que els redactors de *Pyrénées Magazine* suposen que la consciència nacional ja serà tan feble, al nord del nostre país, que preferiran continuar, sense matisos, dins França? No s'establirà

algun tipus d'associació amb aquesta Catalunya que Jean-Paul Bobin augura com a independent?

Queda igualment a l'aire quin paper faran en tot això el País Valencià i les illes Balears i Pitiüses. Constituiran també una mena d'estats associats amb Catalunya? O s'arbitraran fórmules de doble nacionalitat i de sobirania compartida que, dins el context de la unió europea, deixin tothom content?

En qualsevol cas és ben clar que podem oblidar el vell concepte de sobirania, el vell conceptes d'Estat i unes quantes antigalles més i posar la imaginació en marxa. Per solucionar problemes que, amb bona voluntat, no haurien de fer córrer ni una gota de sang més. Ω

**Bernat Joan i Mari**  
President d'ERC-Balears i Pitiüses

## EL VEL DE MAIA (5)

# Grandiós i sublim

PERE GRI

No t'espantis tampoc davant el teu futur polític, afegí n'Habatzeleth amb el seu llenguatge oníric, però pensa que per aconseguir el que vols, primer hauràs de realitzar quelcom grandiós i sublim. La teva astúcia serà determinant quan necessitis el suport de les masses, encara que elles no et respondran si no adverteixen en tu qualque cosa sobrenatural, i per això necessitaràs l'ajuda de la màgia. Confio en la teva discreció perquè mai expliquis el que et vaig dient, més del que sia imprescindible per fer-te entendre.

Després d'haver-li explicat tot això, la bruixa, l'informà del secret més important de tots els que hi havia en aquell conjur que li havia ficat. Li digué que mai tindria problemes de doblers per a realitzar les accions que li havia encarregat, en trobaria per tot arreu, però que els havia de gastar, a més de per alimentar-se, en comprar drogues dures i en dedicar-se a la política.

En Fructuós no se'n podia avenir del que estava sentint, per la qual cosa aprofità uns moments en que n'Habatzelet s'aturà de parlar per meditar sobre el tema en qüestió.

M'he de prendre amb calma això que em diuen. Ho he d'escoltar ben bé i prendre nota dins el meu cervell de tot el que he de fer. En realitat, no ho veig malament això d'experimentar amb les drogues dures, perquè fa molts d'anys que ho faig amb la marihuana, l'haixix i he obtingut bons resultats, excepte el fracàs de les meves relacions amb na Pompeia, però això s'arreglarà.

Pompeia, Pompeia... repetia. No em veig amb coratge d'oblidar-te mai. Esper que tornis a veure'm ben prest tal com m'ha dit la bruixa, però jo no et vull visitar al centre psiquiàtric. Sé que si ho fes, et faria sentir incòmoda. Tu sempre has cregut que no estaves malalta.

Al cap i a la fi, poca cosa crec de tot el que em dius, pens que tot és il·lusió, Maia, li digué a la bruixa. Això de que un dia arribaré a dirigir el país no deu ser veritat, o si de cas serà d'una manera onírica, sense que els altres se'n adonin. No pensis més, respongué Habatzeleth; creus que no es faran realitat les fantasies que t'estic dient, perquè no tens fe. Només quan en

tenguis de veritat desapareixerà el vel de Maia i les teves il·lusions aniran prenent cos. Palparàs el poder amb les teves mans, i serà durant molts d'anys.

No ho crec, no ho crec, cri-dava de dormir en Fructuós. I d'aquesta manera passaren vuit hores durant les quals somnià tot el que li passaria durant la seva vida.

N'Habatzeleth li contà més detalls sobre el seu esdevenir. Digué que d'aquí a un cert temps ja no necessitaria els doblers que li aniria proporcionant de manera màgica, ja que en guanyaria molts dedicant-se a la política, però de moment podia deixar la feina que tenia a un lloc de venda de fruita i verdures a la Plaça de Pere Garau. Sabràs que és la "dolce vida", afegí. I també l'informà que el temps de la seva addició a les drogues dures seria d'un any, durant el qual s'enfonsaria en el vici, però que realitzaria una gran tasca de cara al futur reflectida en el seu diari que havia de començar de manera obligada l'endemà mateix.

No ho crec, no ho crec ..., seguia pensant en Fructuós, ja en els darrers moments d'aquell somni dirigit per les veus de na Habatzeleth. Sent veus, estic emmalaltint d'esquizofrènia, meditava. Malgrat tot, estic content d'haver ingressat en aquest món màgic que m'ha explicat la bruixa, ja que sempre estaré protegit per forces sobrenaturals, no cal que em preocupi del que passa a la terra. Viuré en el món de les bruixes i els bruixots encara que hagi de conèixer el dimoni. El despertador sonà a les sis, just a trenc d'alba. En Fructuós l'aturà i quan es despertà de bon de veres ja eren les nou. Somnolent, inquiet, amb la càrrega de la droga que havia pres del dia anterior, sentí com la censura del seu cervell li feia oblidar de cop tot el que havia escoltat. A l'instant un pensament el posà al seu lloc. Faig tard a la feina, exclamà. Ω



## S A C A P O L A D O R A

### Dones lliures en una terra lliure

El dia 8 de març es concentraren dos centenars de ciutadans a la Plaça de Cort a Palma per reivindicar la dignitat de la dona i la dignitat nacional.

Els convocants foren Maulets, BEI, ERC, JERC i Alternativa per Mallorca. Ni el PSM ni els seus dos joves s'afegiren a la convocatòria ni a la concentració: Ja els han prohibit la participació a actes independentistes pels Països Catalans? Pretenen que es pot aconseguir la dignitat individual en una nació ocupada? O tal vegada no hi eren perquè els independentistes ja no els volen al seu costat pel seu posicionament en el regionalisme radical del neoespanyolisme?

La virreina va tenir un comportament modèlic. Dues dotzenes de policia vestits amb l'uniforme reglamentari vetlaren per la integritat dels participants (protecció contra els fatxes?) i completà el dispositiu amb un parell de vigilants de paisà en el cafè de Cort i un altre parell en un Citroën ZX blanc al bell mig de la mateixa plaça. El seu comportament dona testimoni que les instruccions que reben són diferents a les que dona la virreina García Valdecasas, que ja ha organitzat un parell de malifetes al Principat.

### Perdonavides "Madritensis"

Estadi Santiago Bernabeu (aquell que el 1967 va declarar:

"Me gusta Cataluña a pesar de los catalanes"). 3 de març. Real Madrid (1) - Dinamo de Kíev (1). Retransmissió per TVE1.

Minut 35: "El Dinamo no puede hacer mucho en ataque".

M. 36: "Se esta mostrando (el Dinamo) como un equipo vulgar".

M. 44: "Esto era el 0-1" (a favor dels de Kíev).

M. 10 de la segona part: "Gol!" (del Dinamo, és clar).

S'ho haurien de fer mirar, ara que ja no tenen en Franco.

### "Cuando las barbas..."

José María Gil Robles, espanyol que presideix el Parlament Europeu, considera que la cessió de la cambra legislativa basca per a una reunió del Parlament Kurd a l'exili és una equivocació. Segons Gil Robles, el Parlament Kurd no és tal cosa, perquè els seus representants no han estat elegits democràticament. I té part de raó, però...

Els dirigents espanyolistes es pensen que els "espanyols" de les colònies som beneïts: No es reconeix el poble kurd (el català tampoc); no es reconeix el dret d'autodeterminació per al Kurdistan (per a Catalunya/Països Catalans tampoc); així, si no hi ha eleccions reconegudes per l'Estat (llegiu Espanya o Turquia) no hi ha Parlament Kurd (o català) que valgui.

I així anar fent, aguantant tant com es pugui, munyint la vaca catalana i provocant el toro basc.

### Enguany no guanyaran la Segona Copa d'Europa

Deim la segona, perquè les sis primeres foren d'en Franco per mèrits propis, ja que els fitxatges funcionaven com el "draft" de la NBA però a l'inrevés.

En el partit jugat a Kíev els presentadors de TVE tampoc no es mossegaren la llengua.

En els prolegòmens ens informarem que els seguidors ucraïnesos havien iniciat la guerra psicològica cantant "Barcelooooooooona, Barcelooooooooona" i "Teneriiiiiiiiiiiiiiiiife, Teneriiiiiiiiiiiiiiiiife". Directe al cor!!!

M. 30: "Hay una diferencia abismal entre los dos equipos. El Madrid no puede tardar mucho en marcar su primer gol".

M. 52: "Gol de Shevchenko" (1-0).

M. 63: 2-0 (fluixet, en veu molt-molt baixa i trista-trista).

M. 69: "Faltan 21 minutos, tiempo suficiente para que el Madrid le dé la vuelta al marcador". Ω

ÒMNIUM  
CULTURAL

Si a Catalunya existeix el deure de conèixer el castellà,

Per  
què

no s'accepta, també, el deure de conèixer el català.

?

Hostal - Cafeteria  
**MARACAIBO**

Menjars casolans \* Tapes \*  
Plats combinats

Camí can Pastilla, 57 - Telèfon 971 263 971  
Mòbil 908 268 154 - 07610 Can Pastilla

P O B L E S D ' A L A C A N T



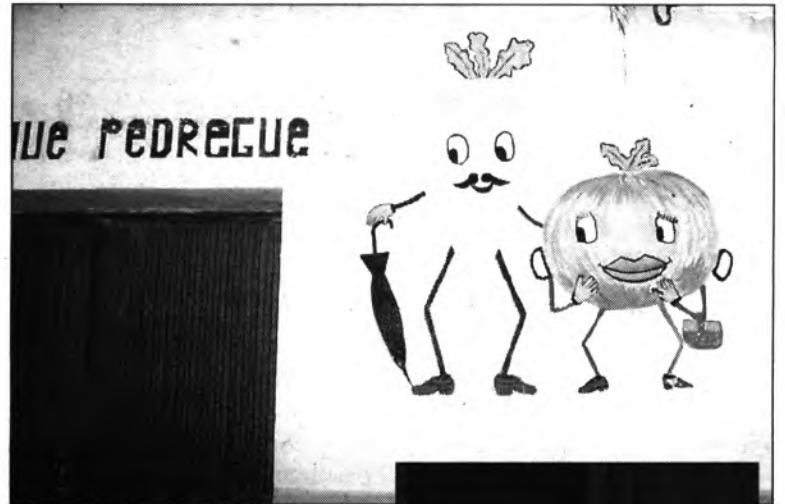
Fa 25 anys que en Josep Gadea regenta el Bar Les Penyes a Guadalest.



Fa 3 anys que en Joan Antoni Eivissa regenta la Llibreria País Valencià a Alcoi. En Joan Antoni és un patriota.



Fa 12 anys que na Luïsa Verger regenta el Bar Restaurant l'Aplec a Beniali, capital de la Vall de la Gallinera. Són 6 pobles minúsculs quasi despoblats amb uns 700 habitants, amb uns paratges bellíssims que recomanem de visitar. Na Luïsa vos donarà menjar per un miler de pessetes.



Fa 3 anys que na Llúcia Gregori i Català regenta el Bar Cervantes a Benicolet, un poble de 506 habitants. Ens contà la Llúcia i les seves veïnes, que temps enrera, hi havia males anyades, i el rector del poble, a damunt sa trona els va recitar: *Fills de Benicolet/ planteu nabs i planteu cebes/ que per molt que pedregue/ sempre queden les casporres.* Un bon poble, Benicolet, del qual guardam un record ben agradable.



Fa 20 anys que n'Andreu Balaguer regenta el Bar Mora a Guadalest.



Fa 4 anys que na Marisa Lluch regenta el Bar Dedins a la Plaça Dedins d'Alcoi. És un bar del Barça.



Fa 6 anys que n'Antoni Motos 'Andalusia regenta el Bar La Torreta a Cocentaina. Aquest local és la seu de la Penya del Reial Madrid.



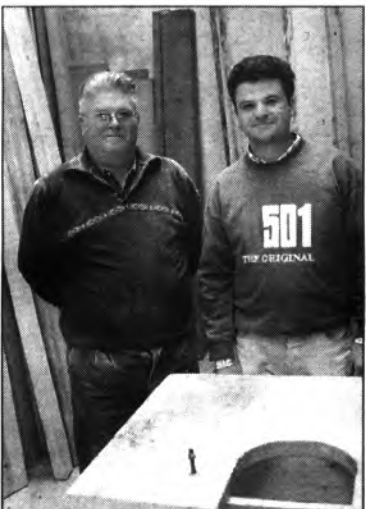
Fa 12 anys que na Margalida Moraño i na Carme Romero, d'Almedijar, un poblet d'aragonesos a les comarques de Castelló, fan fires i mercats arreu del País Valencià. Venen els formatges del seu poble. Encara que sien d'un poble de parla castellana (l'aragonès ha mort al País valencià), aquestes dues al·lotes parlen un català correctíssim (allà en diuen valencià), perquè l'han estudiat i perquè els agrada. Quan un veu coses com aquesta, pensa que no tot està perdut. Les trobarem a la Fira de Xàbia que se va celebrar durant tres dies a principis d'aquest mes d'abril. Una fira com es Dijous Bo, o la fira de Lluçmajor, o la de son Ferriol, amb molta participació d'indústries relacionades amb la pagesia.



Fa 7 anys que n'Ampar Coloma regenta el Bar els Brasileiros a Cocentaina.



Fa un any que na Maria Llum Cantó regenta la Botiga de Queviures Maria Llum a Benimantell.



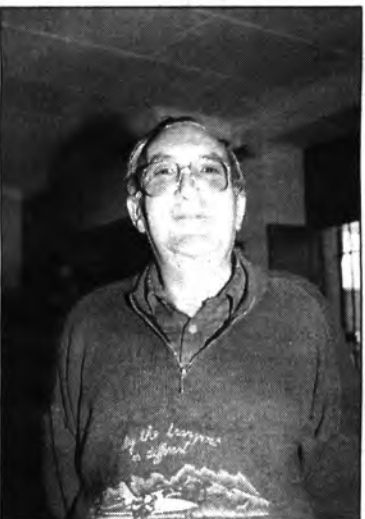
Fa 25 anys que en Tomàs Joan a qui veiem amb el seu fill, regenta la Fusteria Santa Bàrbara a Cocentaina.



Fa 5 anys que na Mercè Fito d'Alcúdia de València fa fires i mercats venent dolços valencians. La trobarem a la Fira de Xàbia.



Fa 20 anys que la Família Vidal regenta el Restaurant la Mesquita a Beniardà. Fa cuina valenciana. Recomanen l'Olleta de Blat, les Pilotes Bordes o el Conill Espartarrat. Se menja per 2.200 ptes a la carta. El menú dels dies feiners val 1.500 ptes.



Miquel Avellà i Montserrat, mestre d'escola a Xaló, descendent de mallorquins.



Fa 6 anys que en Joan Biendicho regenta la Papereria el Molí a Muro d'Alcoi.



## Països valencians

PER QUIM GIBERT.

LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

*Aquest país es divideix, més enllà de les dretes i les esquerres, en els que tenen por i els que no. I nosaltres som dels que no.* Ramon Cerdà.

"Pròxima parada, El Puig", se sent en espanyol des de la megafonia del vagó. Una colla d'adolescents amb ganes de gresca respon: "Quèèèè?". "Pròxima parada El Puig", se sent en català uns segons més tard. La mateixa colla d'adolescents amb ganes de gresca respon: "Aaaaah!". Una amiga de la Plana Baixa m'explicava somrient, que l'esmentada colla s'anava fent la mateixa pregunta, amb cara de desconcertats, cada cop que sentia un anunci en espanyol. I instants després, els nois, amb cara de murris, feia la mateixa exclamació, com si sobtadament ho entenguessin tot quan ho sentien en català.

El servei d'informació de Rodalies acostuma dir en espanyol la primera comunicació. Seguidament, quan ho fa saber en català, els viatgers ja han que-

dat al corrent de l'avís perquè tothom entén l'espanyol. Tot i que la variant dialectal valenciana és considerada llengua pròpia al regne d'En Zaplana, l'espanyol sempre té preferència. Aleshores afegir la mateixa informació en català sembla un acte més simbòlic que no pas funcional per als passatgers. L'arraconament sistemàtic de tota manifestació cultural en llengua catalana que vagi un mil·límetre més enllà dels folklorisme més ranci era una de les crítiques que engaltava en Quim Monzó, des de la Vanguardia, al govern valencià del PP. Amb la tranquil·litat que dona saber que fora dels límits del regne, a ningú no l'importa el més mínim el que passi allà dins. Des de Barcelona, per exemple, el que passa a València es contempla amb la més absoluta indiferència, quan no amb menyspreu" sentenciava l'escriptor d'El perquè de tot plegat.

En llengua espanyola també es dirigeixen d'entrada als usuaris, tan personalment o pels altaueus, les simpàtiques assistentes

del nou servei de trens Euronet, que enllaça les ciutats de Barcelona i Alacant, dues capitals prou importants dels Països Catalans. Hi ha, per tant, una dinàmica ambiental que prioritza a tothora l'espanyol i, en conseqüència, s'acaba usant amb molta més facilitat públicament. És veritat que si hom saluda amb un "bon dia" tant el revisor com les hostesses s'afanyen a respondre en la nostra llengua -en cas que la sàpiguen parlar-, però ho fan per les mateixes raons que contestarien en francès o en anglès.

Un dia de tardor, mentre feia transbord a Sants per dirigir-me a Tortosa, em vaig adreçar als serveis d'atenció al client a l'estació barcelonina. La senyora de la RENFE atenia un nord-americà amb un anglès molt acceptable. Quan va ser el moment d'aclarir les meves consultes, em va respondre en espanyol "porqué usted ya lo entiende". En dir-li que me sentia discriminat lingüísticament a casa meua, per comparació amb l'anterior client estranger, em va respondre que el català només el parlava amb els seus nets perquè la seva expressió en la nostra llengua no era prou fluïda.

La utilització de l'espanyol i el català als països catalans segueix aquesta estranya pràctica bilingüe, a partir de la qual el poder ha codificat els comporta-

ments esmentats com a prototipus de fets socials objectivament correctes. "Cadascú de nosaltres aprèn a identificar i a realitzar aquests actes en el procés de socialització. El que resulta aquí fonamental és advertir que aquests actes estan identificats per un criteri social". Fa notar el doctor F. Secord.

La nostra cultura i el seu esdevenidor és un tema que hem d'afrontar plegats els mediterranis de parla catalana. Altrament, tant a l'estació de Sants com a la de València Nord, tant en els trens de rodalies com en els de llarg recorregut, tant en la megafonia com en l'atenció al client, continuarem rebent un tractament de ciutadans de segona, sense ser-ne excessivament conscients, malgrat trobar-nos a casa nostra. És ben bé allò de tenir-nos contents i enganyats.

Per aquestes i altres raons, el Projecte Alcover persegueix crear una estructura estable de teatre que promoció grups poc coneguts arreu de l'àrea de parla catalana; l'Institut Joan Lluís Vives ha impulsat la interconnexió docent i investigadora entre 14 universitats dels Països Catalans; amb la nova edició d'El Punt del País Valencià augmenta l'expansió d'una empresa periodística netament catalana després de l'establiment de seus a Mataró, Bada-

lona i Tarragona; hi ha anunciant la imminent obertura d'una seu a València de l'Institut d'Estudis Catalans; és un plaer sentir els comentaris esportius del català Daniel Solsona a Canal 9 i del valencià Pitxi Alonso a TV3. L'exercici sacerdotal dels valencians cardenal Ricard Maria Carles i el bisbe Xavier Salines a les diòcesis episcopals de Barcelona i Tortosa, respectivament, és molt ben encaixat pels feligresos catalans. En aquesta línia, l'empresari Salvador Vives, de l'editorial Tirant la Blanch, ha iniciat la publicació del nou codi penal en català i prepara el llançament de nous títols en la nostra llengua des de València. "Cada vegada hi ha una major demanda de classes en català per part dels estudiants, i cada cop se'n fan més; però el problema és que tots els manuals i codis estan en castellà. No hi ha eines de treball perquè el català sigui normal en el camp del dret", argumentava Antoni Llebres, professor de la Universitat de València, a El Punt del 21 de gener passat.

Només són símptomes que ens apropen cap a la normalitat d'una cultura que té moltíssimes coses a dir. Senzillament perquè som més dels que ens pensem i tenim una considerable embranzida encara que, a voltes, desaprofitada. Ω

## Dia del Ram a la Bonanova

La dinàmica Associació d'Amics de la Tercera Edat de Santa Catalina, va celebrar el passat dia 28 de març al Santuari de la Bonanova de Ciutat de Mallorca, el Diu-menge de Rams.

A les deu del matí es va servir un berenar mallorquí a base de panades i vi negre de Binissalem, a les nombroses persones que omplien l'esplanada de l'ermita. A continuació el rector del santuari, mossèn Llorenç Sastre, beneí els rams d'olivera i acte seguit oficià la missa cantada acompanyada de l'orgue. A l'oferta hi hagué balls mallorquins. Va presidir la celebració el batlle de Ciutat de Mallorca, Joan Fageda Aubert a qui acompanyava la seva secretària Maria dels Àngels Muntaner, els quals reberen afectuoses mostres de simpatia per part del "joves" cataliners. Ω



**María José**

**ARGENTERIA  
JOIERIA  
RELOTGERIA**

*Gravem la teva  
foto i tot allò  
que vulguis*

Pagui en 12 mesos sense interessos amb el Centre Tendes Compra Fàcil

Carrer del Cardenal Rossell, 52  
Tel. 971 262 294  
COLL D'EN RABASSA

**TOLDOS CARMONA**  
CARPINTERIA DE ALUMINIO EN GENERAL

Tel. 629 97 74 87 - 971 74 34 79 • C/ Gran Via n° 61 Ca'n Pastilla

**CELLER CAN VICENÇ**

CUINA MALLORQUINA

Carrer de Manacor, 16 • Tel. 971 461 032 • CIUTAT

## València: tan a la vora i tan lluny

QUIM GIBERT

A voltes entre el principat català i el País Valencià sembla que hi hagi un oceà que ens separi geogràficament en comptes de terra ferma. El gairebé mil·lenni d'història conjunta no ha impedit que ambdós territoris visquin d'esquena d'un de l'altre.

Si bé és veritat que el blaverisme i anti catalanisme bàsicament dretà de la ciutat de València no hi ajuda gens, hi ha col·lectius de la societat civil valenciana que demanen a crits l'agermanament amb els catalans. De la mateixa manera, fa feradat el desconeixement absolut i el poc interès de la ciutadania del vell principat envers la realitat dels Països Catalans.

Amb l'objectiu de trencar aquesta incomunicació esgarriosa entre els països catalans, des del cap i casal valencià ha nascut la Institució Joan Fuster. Segons assenyalen les seves bases fundacionals, l'entitat fomentarà els intercanvis de tota mena, en una primera fase, entre ambdós costats del riu Sénia i, en una segona fase, amb la resta de les terres de parla catalana. Dintre d'una primera tanda d'actuacions, properament Alacant acollirà una trobada d'empresaris del tèxtil, el moble, l'automòbil, la joieria, el vi, i l'hostaleria per tal de compartir i cercar punts de coordinació entre l'empresariat que es mou des de Elx als Pirineus. Paral·lelament, la Societat Catalana d'Estudis Jurídics impartirà un cicle de conferències a la

ciutat del Túria al costat de representants de l'advocacia valenciana. Aquesta iniciativa ha quedat reforçada amb les declaracions d'Eloi Velasco, subsecretari de Justícia de València, en les quals manifestava: "El 60% dels jutges del País Valencià parlen català o estan interessats a aprendre'l". Des de la passada tardor també s'han realitzat reunions en l'àmbit mèdic, sindical, estudiantil, intel·lectual... A més, la institució Joan Fuster promou una universitat d'estiu i un aula itinerant de debats, així com prepara un parell de revistes de reflexió cultural i de pensament respectivament.

Malgrat l'imminent aparició de les esmentades publicacions, les llacunes informatives en la nostra llengua a les comarques valencianes són abismals. Per això, Acció Cultural del País Valencià ha posat en marxa una xarxa de televisions locals d'emissió integrada en català per a fer front a la política monolingüe espanyola del PP i de foment de l'autodiàleg entre els catalanoparlants del Regne d'en Zaplana. El projecte televisiu ha engrescat ajuntaments progressistes, un sector d'empresaris i els cercles universitaris valencians.

En el *Diari de Girona* (21-2-99) l'escriptora Isabel Clara Simó, natural d'Alcoi però amb residència a Barcelona, veia amb bons ulls dinamitzar una associació d'entre els 27.000 valencians censats a la ciutat comtal per tal de denunciar l'hostilitat contra la nostra cultura a les comarques del

sud. L'autora d'*Una ombra fosca, com un núvol de tempesta* i de *Dones* considera que el País Valencià viu una situació de **prefeixisme** a ran dels atacs contra la llibertat de càtedra i d'expressió i la censura de llibres.

Aquest treball de coneixement mutu i de valoració de la nostra llengua arreu on es parli, pot prendre una embranzida definitiva amb l'obertura del Congrés de Cultura Catalana de Girona. "Els Països Catalans com a mercat a la societat de la informació" serà precisament un dels temes que inaugurarà el nou congrés que enguany quedarà reactivat vint anys després de la seva primera edició. "Ens cal saber de debò si comptem amb les eines per avaluar una proposta cultural capaç de respondre a la nova realitat, si podem consolidar un mercat interior competent, genuí i obert. Si comptem amb les eines per situar la nostra causa històrica en el regle de les grans aspiracions de progrés i solidaritat que fan presència tenaç en els realitats actuals imminents", explica en Carles Castellanos, un dels animadors del projecte.

Malgrat el mal vent de ponent que encara bufa, referents personals com els de Joan Fuster, que fou tota una institució, i del col·lectiu com els del Congrés de Cultura Catalana, dels anys 1976 i 1977, són el millor exemple per a no deixar mai de creure en nosaltres mateixos. **Quim Gibert**, és llicenciat en psicologia per la U.A.B. Ω



Són les xarcutereres de la botiga de l'empresa can Paulina dels Coll d'en Rabassa. Una empresa que reparteix carn per tot Mallorca, i que té en projecte ampliar la botiga amb peixateria i altres productes alimentaris aquest any que ve.



Trobarem en Normand Moor d'Irlanda del Nord cantant himnes el dia de sant Patrici al bar de Misis Co Co a can Pastilla.

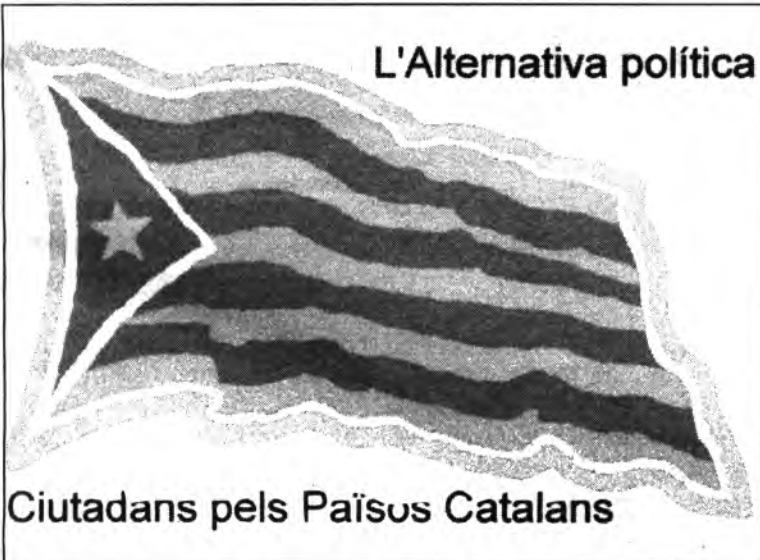


Ben prest s'inaugurarà el camp del F.C. can Pastilla: Un camp reglamentari amb oficines del club, vestuaris, bar... Són 6 equips que van de futbol 7 a tercera regional. El president és n'Ernest Gúbja, el secretari en Miquel Ajenjo i l'entrenador de l'equip de tercera n'Antoni Massanet.



Fa 4 anys que l'empresa Chaplin sa va obrir el SYP de can Pastilla: Carnisseria, Xarcuteria, Peix fresc i peix congelat, fruites i verdures... tot allò que se troba a un supermercat modern... fins i tot venen viagra. Ara fa un any que s'han unificat a la cadena basca de supermercats EROSKI per a ser millors. A la foto, la família de venedors en un moment del berenar matinal.

L'Alternativa política



Ciudadans pels Països Catalans

**Fabri Armario**  
fàbrica d'armaris encastats

Cardenal Rossell, 35

Tlf. 971 260 805 - Coll d'en Rabassa  
07007 Ciutat de Mallorca



Fa 3 anys que en Manfred Wagner d'Alemanya té oberta consulta de curandero a la barriada de la Ribera de s'Arenal. Acupuntura, energia mental, massatges i acupuntura per làser. El seu telèfon: 971 260 555



Fa 2 mesos que en Ramon Cristofor Ruiz ha obert la botiga d'especialitats de Mallorca M... M... al carrer Llaüt número 6 de s'Arenal. Tot en embotits, formatges, fins i licors de la terra mallorquina. També té una barra on despatxa berenars i begudes... Un lloc que està molt bé.



Fa 15 anys que na Hannelore i en Kurt regenten el Bar Olé a Punta Cala Estància de can Pastilla.



Fa 9 anys que n'Agueda Alemany és la presidenta de l'Associació de la Tercera Edat de can Pastilla. Una associació dinàmica que organitza tota classe de tallers i excursions arreu de les Balears i a altres llocs dels Països Catalans.



Són quatre generacions de la Família Bover de can Pastilla. L'any 1970 inauguraren la pensió i el restaurant Maracaibo al carrer principal de can Pastilla.



Fa dos mesos que en Ralf Falkenhager de Kiel a Alemanya ha obert la Fusteria Ralf a can Pastilla. Cuines i mobles de bany. El trobareu al 971 266 111.



## L'esperit republicà

### El segle (III). La crisi de l'Univers hispà

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Dèiem que des de fa 500 anys l'Oligarquia espanyola té establert un setge a l'idioma català; i que ara no solament mantenen el setge amb tota bel·ligerància, sinó que a cada moment miren de posar en marxa nous dispositius secrets a fi i afecte d'afeblir la resistència catalana. Dins la resistència, l'estratègia del catalanisme d'esquerres - l'independentisme inclòs - tampoc ha aconseguit trencar el setge lingüístic espanyol (En un article a posta intentaré explicar alguns dels greus errors estratègics de les formacions independentistes catalanes). El resum que fèiem era que, malgrat els importants reforços de la resistència - escola, editorials, mitjans de comunicació -, el procés diglòssic continuava dins el domini lingüístic de la llengua catalana. L'espanyol avança, el català va cap enrere.

Podria semblar que les diverses estratègies del catalanisme han fracassat i que seria certa l'afirmació que diu que una llengua sense disposar d'un Estat nacional propi és condemnada a l'extinció. Sobre la temàtica de la diglòssia als territoris de llengua catalana, ja hi ha una abundant literatura; i, alhora, els nacionals catalans són plenament conscients de la situació d'emergència. Però hi ha una dialèctica profunda de més ample abast que afecta decididament el procés diglòssic català. Aquest és el tema que inspira la redacció d'aquests articles. No es tracta d'"inventar" noves armes estratègiques per a la salvació de l'idioma català, sinó que, primer de tot, hem de posar al descobert la nova realitat lingüística: la crisi de l'Univers hispà.

A l'Univers hispà el podem definir com a un conjunt d'individus - els hispano-parlants - la característica dels quals rau en que tota la comunicació va exclusivament en llengua espanyola. Referits a l'Espanya estricta, els individus de l'Univers hispà són monolingües, viuen en espanyol i tot el seu horitzó intel·lectual sempre és en espanyol. Per a aquests individus hispans, el límit del seu coneixement és la frontera lingüística. Fins ara, estan satisfets i es senten confortables dins el seu Univers. Per altre costat, respecte a les conseqüències per a Catalunya, el fet simple és que ja no hi ha catalans monolingües. Els catalans són obligats a viure dins l'Univers hispà o francès.

L'oligarquia hispànica, des de sempre, ha seguit una estratègia xovinista. Seguint el model francès, va esmerçar ingents esforços de manera que semblés que totes demandes comunica-

cional més importants eren satisfetes en llengua castellana.

Aparentment, semblava que havien aconseguit els seus objectius i que la seva estratègia ultranacionalista era indeturable. En aquests moments, ells pateixen una callada - i canalla - excitació al comprovar la magnitud de la destrossa que han infertit a la llengua catalana i a la nació. Però la fi de la història de Catalunya encara no és decidida, jo pens. I, pel contrari, hem de veure que la nova realitat comunicacional mundial posa en greu crisi l'Univers hispà. Amb aquesta crisi, s'obrin de sobta tot de perspectives d'alliberament per a Catalunya. Sobre això, vegem qualques consideracions.

**Fent un manlleu al mètode d'En Hegel, hem de veure que l'èxit de l'ultranacionalisme espanyol - i del francès - és el prolegomen del seu fracàs. No és tracta aquí de fer profecies; d'allò que es tracta de mostrar un fracàs que ja fa temps que és real. L'ultranacionalisme espanyol i francès han fet néixer els elements que representen la seva pròpia destrucció (Per suposat, ja des de l'inici, l'ultranacionalisme espanyol sempre ha estat més patètic i ridícul que el francès).**

L'obsessió de l'Oligarquia per a mantenir impenetrable la frontera lingüística la va menar a la construcció del l'Univers lingüístic hispà. A cada nova revolució tecnològica dels mitjans de comunicació de masses, els oligarques s'afanyaven a construir la versió espanyola corresponent. D'allò que es tractava era de fer l'Univers compacte i total. Al moment present, a l'Era de la comunicació global, resta al descobert l'estat de misèria de l'Univers hispà. Ara les contradiccions provocades surten a la superfície, i ells no poden fer res per redreçar el procés.

Per exemple, ara es troben a la cua d'Europa quan a percentatge de població capaç d'entendre l'anglès. Intentant redreçar el procés, impulsaren l'ensenyament de l'anglès dins els programes oficials. Ara, en efecte, milions d'alumnes estudien anglès a les escoles espanyoles, però sense suficient estímul per a anar més enllà de l'Univers hispà. Solament una minoria fa l'esforç personal suplementari suficient per a tenir accés al domini de la llengua anglesa i a l'Univers anglès.

**La revolució d'Internet fa pols l'Univers hispà. Representa el principi de la fi dels muntatges ultraespanyolistes. Ells, els oligarques, han intentat - intenten desespera-**

**dament - salvar l'Univers hispà de l'amenaça d'Internet. Han creat i creen tot de cercadors que vagin en espanyol, però els seus intents estan condemnats al fracàs més absolut.** L'idioma universal d'Internet és l'anglès. L'internauta espanyol i català de seguida se'n adona de la misèria de l'oferta dels servidors espanyols. Els oligarques hauran de constatar que és l'hora de l'esfondrament del seu Univers. Un hom espanyolista podria pensar que encara hi són a temps, que allò que importa és crear més webs hispanes i augmentar la potència dels cercadors hispanes. Però Internet posa de manifest la contradicció essencial dels hispanes. Un bon cercador hispà seria aquell que remetria l'internauta a les webs no hispanes, majoritàriament en anglès. La contradicció essencial dels hispanes és que els és impossible amagar la misèria real per mitjà d'Internet. La revolució d'Internet és que posa tot el món a l'abast del navegador; posa de manifest allò que abans es mantenia ocult. Els grans cercadors d'Internet cerquen qualsevol tema proposat sense establir cap preferència lingüística prèvia. Vaig posar com a tema de recerca la paraula "Hegel"; el cercador Yahoo en va trobar 2.900 llocs de referència; el cercador Olé!, espanyol, en va trobar 1! Posat com a tema "Ilya Prigogine", el premi Nobel de Física, els cercadors espanyols em donaven resposta 0.

**Als catalans se'ns a obert una via - una autopista, podríem dir - per mitjà de la qual podem a la fi defugir l'Univers hispà; o sigui, per mitjà d'Internet, podem prescindir amb tota llibertat de la presó espanyola. A les darreres jornades sobre didàctica i ensenyament, el catalanisme conservador del Principat ha fet demostració de la seva sensibilitat sobre el tema.** En Jordi Pujol va anunciar mesures d'emergència a fi i afecte que els catalans - els del Principat - disposin de facilitat d'accés i de participació a Internet. La Generalitat estableix un pla de xoc de manera que totes les aules de les escoles disposin d'accés a Internet i, alhora, es reforça l'ensenyament de l'anglès a tots els nivells escolars de Catalunya-Principat.

**Al proper article, haurem de veure les enormes conseqüències que se'n poden derivar de l'utilització d'Internet per part dels nacionals catalans. La Revolució comunicacional ja és aquí i és inevitable. Allò que importa és que els resistents catalans en prenguin consciència el més aviat possible. Ω**



## CARTES DELS LECTORS

### Qui és l'exacerbat, Sr. Matas?

Aprofitant l'investida a ferir que l'OTAN no na tingut més remei que dur a terme contra la Sèrbia d'en Milosevic, en Mates és sortit a embullar fil i a dir que mirem com acaben els "nacionalismes exacerbats", per mirar de fer mal als partits mallorquins.

Beníssim, Sr., Matas, teniu tota la raó: els nacionalismes exacerbats poden acabar en genocidis com el que ha dut a terme l'Estat serbi-iugoslau contra els croates, els musulmans de Bòsnia i ara els albanesos de Kosovo. Ara vos deman: Si establim comparances a Mallorca com heu fet vós, qui és qui en el conflicte?

Als Balcans hi ha uns nacionalsistes que tenen Estat, els serbis, que

fort i no et moguis volen exercir el domini cultural, lingüístic, demogràfic i polític damunt uns altres, que són els pobles que no tenen Estat o no n'han tingut fins fa ben poc: els croates, eslovens i albanesos. Igualment, Aquí hi ha una comunitat lingüística els membres de la qual tant si es mouen d'allà on neixen com si venen aquí, poden anar pertot parlant només la seva llengua, com la cosa més natural del món. I tothom els ho considera un simple exercici de llibertat. En canvi els qui aspiram a poder fer com ells, només que amb la nostra llengua... tan sols a la nostra terra, som considerats uns caparruts, uns fanàtics i uns exacerbats. Qui és qui, per tant, en el conflicte?

Quin nacionalisme és aquí el que disposa, com el del serbi Milosevic, d'un exèrcit encarregat de perpetuar unes determinades fronteres "hasta la última gota de sangre": el mallor-

quí o l'espanyol? Per tant: és que ens amenceu a fer-nos com en Milosevic ha fet als cosovars?

Només la ignorància o el cinisme expliquen que un nacionalista espanyol com vós estableu aquestes comparances. Amb tots els respectes, Sr. Matas, jo, fos de vós, barataria d'assessors o aniria a costura. Ω

Jordi Caldentei - UNIO MALLORQUINA

### I tu, que hi dius?

Ha quedat demostrat que el PSOE i el PP, tatarí, tatarú són iguals, cap dels dos ens ha tirat una maneta.

Els comunistes avui per avui estan desprestigiats.

Sols queda (i ja era hora) de votar a favor nostre. Que ja n'hi ha prou d'espòli, que ja n'estem farts de que

totes les lleis siguen a favor d'ells. Ha arribat l'hora de votar a favor dels de casa, de votar a favor de la terra que trepitgem i que no és castellana... és hora de deixar de ser traïdors a esta terra, és hora de demostrar que tampoc els immigrants volem comportar-nos com a invasors, i que no volem donar guerra als nadius... que Castella molt bé, però aquí "mengem les garroves...", i per molts d'anys.

Tots, tots a deixar de militar i votar partits estatals... bé, això de tots segur que no podrà ser. Els traïdors i els invasors no ho faran... que diu vostè?

Jo dic que això no està bé, que a n'aquesta gens se'ls ha de tractar "finament" "educadament". No importa lo malvats que són per tractar-los com a persones... al cap i a la fi, ells sols cerquen omplir-se les butxaques com tots. Ω

Josep Casalta. Vila-Real

## Turquia, Estat genocida

Turquia ha estat, en aquest segle XXè., un dels estats que més han destacat per dur a terme una política sistemàtica de genocidi orientada a l'annihilació total de les minories que poblen -o han poblat- algun o alguns dels extensos territoris que controla (en el passat, durant l'imperi otomà, aquests s'arribaren a estendre, en el moment de màxim apogeu, des de la frontera austríaca fins el Nil i des de Bagdad fins Algèria). Pobles com l'armeni o el kurd han estat objecte de repressions i persecucions contínues, deportacions en massa i en algunes zones matances i extermini de la població. El genocidi perpetrat contra els armenis durant el període comprés entre finals del segle XIXè i l'acabament de la Primera Guerra Mundial, ha constituït l'exemple esborronador de terrorisme estatal de la pitjor espècie, car provocà l'anorreament de la població armènia de Turquia (aleshores sota el

control polític ja dels joves turcs de Mustafà Kemal, fundador de l'estat turc modern). Els qui sobrevisqueren a l'holocaust s'escamparen per tot el món, especialment el Caucas, Pròxim orient, alguns països d'Europa (sobretot Grècia i França -el cèlebre cantant Charles Aznavour (ian) era armeni), Amèrica (Canadà i EUA -Elia Kazan, cineasta armeni, evocà tangencialment aquesta emigració em l'excel·lent *Amèrica, Amèrica*) i la que fou l'Armènia soviètica, actualment sobirana República d'Armènia (on hi viuen 3 milions d'arenis, gairebé la meitat de tota la seva població mundial).

Quant al poble kurd, cal dir d'antuvi que han estat i són víctimes de genocidi en gairebé tots els estats on habiten (sud-est de Turquia, nord de l'Iraq, el nord-oest de l'Iran i una petita part de Síria). Sempre han anhelat la seva independència nacional, però tostemps els ha estat negada. El cinis-

me i la hipocresia de l'establiment polític europeu ha estat obviant contínuament la causa kurda, tot i que les potències occidentals havien previst la possible creació d'un estat kurd després de la desfeta de l'imperi otomà. Tanmateix, el modern estat turc ha reeixit en els propòsits de desbaratar l'oposició interna i d'esvair l'amenaça externa.

La represa de la lluita del poble descendent dels medes en els territoris controlats per l'estat turc, l'any 1984, coincidí amb la intensificació de la repressió contra el nacionalisme kurd per part de l'exèrcit en el poder. L'activitat guerrillera del PKK (Partit dels Treballadors del Kurdistan) i la política de terra cremada practicada pels militars turcs en connivència amb els iraquians (les tropes turques penetren quan volen en la regió muntanyosa del nord de l'Iraq, en teoria zona d'exclusió aèria marcada pels americans, per efectuar-hi operacions de represàlia contra les bases kurdes, a banda de la pròpia política genocida anti-kurda del dictador de Bagdad, Sadam Husein) ha accentuat l'èxode dels Kurds cap Europa, principalment Alemanya.

El segrest per agents secrets turcs del líder del PKK, Abdulah Ocalan, ha posat en evidència davant tota l'opinió mundial els tres punts següents: a) Turquia és un estat genocida que cada any surt en les planes més negres de l'informe d'Amnistia Internacional sobre els Drets Humans; b) el genocidi contra el poble kurd no solament no s'atura, sinó que avança i c) les potències occidentals (entre els quals Espanya, un dels principals exportadors d'armes a Turquia) estan plegades a l'afany liquidacionista i criminal de l'estat turc i, per tant, són còmplices de genocidi (podem advertir, en aquest sentit, que la situació estratègica de les península anatòlica és força important per l'OTAN). A hores d'ara el drama del poble kurd -com abans el del poble armeni- pot semblar inacabable, i la seva lluita (armada i política) aparentment estèril. Així i tot, tal vegada podrem recordar encara unes paraules ben assenyades del filòsof i pedagog català Joan Lluís Vives: *Potser obliden com és d'instable el poder que es basa en el terror.* Ω

Andreu Salom i Mir



Fa 9 mesos que en Robert Pérez ha obert la Cafeteria Illa Galera, just davant l'Illa Galera de can Pastilla. Despatxa plats combinats i begudes. Se menja per una mitjana de mil ptes.



Fa 6 anys que na Lúcia Porlant va inaugurar el souvenir El Xirinbitó a can Pastilla. A la foto amb la seva dependent Sílvia Mas.



Fa dos mesos que en Peter Joseph Barret i en John Fawdry regenten el bar Juan i Pepe a can Pastilla. Despatxen el pa amb oli, les bagettes i els formatges. A la foto amb les bardames Kelli i Pepi. Tlf. 971 269 093.



Fa 15 anys que na Margalida Planiol i n'Antònia Abellan regenten el Basar de Moda a can Pastilla.

**ASSESSORIA FISCAL, LABORAL I JURÍDICA**

**Carritx ASSESSORS**

Carrer Prínceps d'Espanya, 23-B. Tlf.: 971 60 53 45  
Es Figuerol 07141 MARRATXI. Tlf.: 909 68 98 98  
MALLORCA Fax 971 60 53 44

La justícia a Catalunya:

**Volem votar plenament EN CATALÀ**

PLATA FORMA PER LA LLINGÜA

**prou agressions dels estats espanyol i francès a la nostra llengua**

**Volem votar plenament EN CATALÀ**

PLATA FORMA PER LA LLINGÜA

**BELLVER**

TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44  
Tel. 971 72 22 41  
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1  
Tel. 971 88 31 08

**TEXTURES**

PORTO PI CENTRO  
Local 26 05  
Tel. 971 40 56 97



## L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE 1940-1960: El cine i la lluita antifranquista (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

### Franco: guionista de cine

En el record, la tenebror d'aquells anys de la postguerra. El cine feixista i nacionalcatòlic en la seva màxima esplendor. Orgia "cultural" de botxins i vencedors. José Luis Sáenz de Heredia duia a les pantalles un guió signat per un tal *Jaime de Andrade* (el tal Andrade, emperò, era Franco). La pel·lícula es va dir *Raza*; el protagonista del qual era un voluntari falangista de la guerra civil: Alfredo Mayo. *Raza* fou seguida per *Frente de Madrid*, *Sin novedad en el Alcázar* (d'Augusto Genina), *El santuario no se rinde* (d'Arturo Ruiz Castillo), *Los últimos de Filipinas* i *Escuadrilla* (d'Antonio Román), *A mí la Legión* (de Juan de Orduña) i *El cruzero Baleares* (d'Enrique del Campo).

### Viridiana de Buñuel: una pel·lícula "blasfema", segons l'Osservatore romano

Però el temps no passava inútilment. Les grans vagues d'Astúries, el Concili Vaticà II, el procés mundial d'alliberament de les colònies i semicolònies (des d'Algèria fins a la Xina, des de Cuba fins al Congo exbelga), la sortida a la llum pública, a ran del "contubernio de Munich", d'una incipient oposició pública al franquisme, les mateixes necessitats de desenvolupament econòmic de la burgesia espanyola, anaven -a poc a poc- movent una mica la muntanya de l'opressió dictatorial. Buñuel pot tornar de l'exili i, amb certes facilitats, roda a Espanya *Viridiana* (atacada i considerada de "blasfema" per l'Osservatore romano). El règim s'indigna pel gol que li havia fet un "marxista republicà" (com els feixistes consideraven Buñuel i la majoria d'intel·lectuals exiliats). Bardem, que, amb un grup de socis, participà en la producció de *Viridiana*, hagué de marxar a l'Argentina per a poder fer *Los inocentes*. Davant tantes dificultats, Buñuel tornà a marxar, avorrit pels entrebancs de la censura franquista, i no tornà fins quan Fraga Iribarne fou nomenat ministre d'Informació i Turisme (Fraga parlà personalment amb Buñuel i li oferí garanties especials; l'any 1970

Buñuel roda *Tristana*: entre pel·lícula i pel·lícula havien passat deu anys!

### Els nous directors de cine espanyols i catalans proven de rompre la xarxa ideològica del feixisme

Però, com dèiem al començament, hi havia canvis substancials en la mentalitat d'alguns sectors del règim. De la Escuela Oficial de Cine sorgien nous diplomats que pressionaven el Director General de Cine, un franquista una mica aperturista anomenat García Escudero. Començaven a venir milers de turistes i, malgrat "blocatge internacional" del franquisme, cada vegada més fantasmal, el cert era que, amb els pactes signats amb els ianquis l'any 1953, Franco i la burgesia feixista espanyola podien fer el que volien arreu del món. Tenien relació amb tot el món capitalista, comerciaven sense problemes, la banca internacional els concedia crèdits i, finalment, l'Estat espanyol esdevenia una mina d'or turística. El règim volgué obrir-se una mica culturalment (més que res de cara l'exterior i per a mostrar als estrangers pel·lícules de qualitat que, tanmateix, a l'interior de l'Estat no tenien gaire promoció).

Per tant es van concedint certs ajuts oficials per a portar endavant allò que, de seguida, serà anomenat el "nuevo cine español" i al Principat, "l'escola de Barcelona". Entre els directors que podem situar davall la primera denominació hi trobam Summers, Camus, Picazo, Patino (l'autor d'aquella magistral *Canciones para después de una guerra*), Regueiro, Diamante, Grau, Eceiza, Borau, Valcárcel, Mercero, Prósper, Voloria, etc). Per part de l'"escola de Barcelona" -un cine de contingut més burgès, més esotèric i experimental- podem situar els directors Durán, Portabella, Nunes, Jordà, Esteva, Aranda, Gonzalo Suárez... (malgrat que sempre recordarem amb amor *Fata Morgana* i *Las noches de vino tinto*).

Cal dir que passats els anys, de tota aquella filmografia potser tan sols en restin un parell de pel·lícules bones. Saura és un dels direc-



El republicà antifeixista Luis Buñuel, un dels millors directors de cinema del món va ser perseguit per la dictadura de la dreta feixista anticomunista.

tors que perdura. La tia Tula i Nueve cartas a Berta són les que millor han aguantat el pas inexorable del temps.

### La lluita contra el franquisme mitjançant el cine (pel·lícules, col·loquis, conferències, etc). El naixement a Ciutat del Cine Club Universitario

A mitjans dels anys seixanta, juntament amb la meua germana Francesca (que ara exerceix de metgessa a Barcelona), em vaig fer soci del Cine Club Universitario que dirigia en Paco Llinàs (un altres dels personatges oblidats de la resistència cultural antifranquista). El Cine Club tenia la seu al Salón Rialto, en el carrer de San Feliu, i cada diumenge -a partir de les deu del matí hi havia programada una pel·lícula d'art i assaig.

El Cine Club dirigit per Paco Llinàs va fer una feina. Vist en perspectiva, dubt que ara les institucions oficials fessin res que es pugui comparar. S'ha de tenir en compte que ara les coses es fan des d'una relativa llibertat i amb tot l'ajut econòmic pel davant. Aleshores la major part de la feina es feia a hores perdudes i sense tenir en perspectiva cap sou de centenars de milers de pessetes mensuals (que actualment és el que cobra qualsevol pixatinter per fer-nos creure que fa "cultura").

Pel Cine Club Universitario hi passà bona part del millor cine mundial (cicles de cine txec i japonès, les més importants pel·lícules dels

realitzadors d'avantguarda soviètics, el neorealisme italià, les experimentacions d'Antonioni, Visconti o Fellini, cinema negre nord-americà...). A part d'aquesta feina, en Paco Llinàs pressionava -juntament amb l'escriptor Antoni Serra- per tal que els distribuïdors de cine comercial duguessin a Ciutat pel·lícules encara no estrenades o que els propietaris dels locals d'estrena consideraven no donarien prou diners si es projectaven. La secció d'arts i espectacles d'Antoni Serra, les col·laboracions d'en Llinàs, les xerrades i anades amunt i avall de Jaume Adrover i Bienvenido Álvarez (entre alguns altres) feren més que qualsevol hipotètic partit d'esquerres. Com hem dit en altres ocasions, aquests eren tan clandestins que quasi només existien en el pensament, de tan fantasmals que eren. Existien, no ho nega ningú. Però no portaven a terme cap activitat cultural ni política antifranquista (de no ser qualche pintada ocasional).

### Contra la mediocritat reaccionària del cine franquista i del nacionalcatolicisme

Cap al 1967 (per posar d'exemple un any qualsevol d'aquella època) s'havia avançat molt a Ciutat d'ençà l'època "gloriosa" del més ferest nacionalcatolicisme i feixisme cultural. Varem anar a veure pel·lícules "endarrerides" -que no s'havien estrenat comercialment- però que eren d'una actualitat rabiosa. Crec que, sense gaire esforç, el lector d'ara es podrà imaginar l'emoció amb la qual contemplàvem la projecció d'un film (una de les més grans denúncies que s'ha fet mai contra el capitalisme) com *Ciudadà Kane*, d'Orson Welles. Record que l'estrena "oficial" va ser al Cine Avenida, prop de les estacions. En Welles havia fet *Ciudadà Kane* l'any 1941 i fins el 1967 no s'havia pogut veure a Mallorca. Altres pel·lícules que recuperàvem aquell any eren obres mestres com *Los olvidados* (Buñuel, 1959), *Al final de l'escapada* (Godard, 1959), *Alphaville* (Godard) o *El procés* (de Welles, sobre la famosa novel·la de Kafka).

A totes aquestes pel·lícules estrenades a les sales de cinema oficial s'han d'afegir algunes pel·lícules comercials que, en la conjuntura d'aquell moment, ajudaven en la lluita per la llibertat cultural i per a donar-se un idea cabdal de com anava el cinema que no patia la dictadura franquista. Pel·lícules progressistes estrenades a Ciutat eren *Sangre en Indochina* (que parlava dels orígens d'una guerra que començava omplir les pàgines dels diaris de tot el món); *El momento de la verdad* (un documental de Rossi fent referència al món dels toros). No hem d'oblidar aquella obra d'art del mateix Welles, *Campanadas a medianoche* (exhibida en els cines comercials i al Cine Club).

El 1967 era l'any igualment de *Help!* (els Betles, en un treball de Lester), de *Ensayo de un crimen*



"Canciones para después de una guerra", una de les pel·lícules més importants del nou cinema espanyol.

## L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)  
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05



Dues escenes de "Ciudad Kane" (Orson Welles): una denúncia ferotge del brutal capitalisme i imperialisme nord-americà. "Ciudad Kane" és, sens dubte, una de les millors pel·lícules de la història del cinema.

(Buñuel) i El coleccionista de Wyler. Del "nou cine espanyol" vérem dues importants pel·lícules de Summers (crec que les més bones d'aquest realitzador que després esdevengué un director comercial qualsevol): La niña de luto i El juego de la oca De Summers ens interessà especialment Del rosa al amarillo; de Bardem, Los inocentes (que ja havíem anomenat) i Nunca pasa nada.

#### L'any 1967 encara faltava molt per a una certa normalització cinematogràfica

Així i tot ens queixàvem sovint en aquell petit i minúscul espai de llibertat que eren els col·loquis de després de cada projecció (ens referim a les xerrades a l'interior del Cine Club, quan aquestes eren autoritzades). Aprofitàvem per a llançar missatges subliminals -i a vegades no tant subliminals!- contra les limitacions inquisitorials de la dictadura de la burgesia franquista. Malgrat aquesta aparença de "normalitat" el cert és que aquell any 1967 no havíem vist res d'autors que ens interessaven de bon de veres. Parl de directors com Forman, Visconti, Antonioni, Losey, Schlessinger, o d'espanyols com Regueiro, Grau, Eceiza, Vitoria, Camus... Protestàvem (hi ha molts d'articles signats per Antoni Serra i Paco Llinàs dins d'aquesta línia que es poden trobar a les hemeroteques). Protestàvem, però en el fons jugàvem amb un cert avantatge damunt el públic que assistia normalment al cines comercials. Esser membre del Cine Club Universitari era com tenir un passaport per a la llibertat que utilitza-

ves una hora i mitja cada setmana. Nosaltres, el reduït cercle d'iniciats que els diumenges -en lloc d'anar a missa- ens enfonsàvem dins la màgica tenebror del Salón Rialto, havíem vist cicles amb les obres clàssiques de Mizoguchi, Eisenshtein o Lang.

#### Ajudes importants per fer front a les limitacions culturals del feixisme

En aquesta lluita mig soterrada, mig pública per a anar vencent les ridícules limitacions de la dictadura franquista, hi jugaven forces de molts tipus. Si l'esquerra marxista no-organitzada era la que proveïa tota la bastida ideològica de les xerrades, cicles, articles a la premsa, conferències clandestines damunt la història del cine, col·loquis més o manco permesos disfressats sota estranys i curiosos rètols per a despistar la policia política, el que és evident és que moltes d'aquestes activitats no s'haguessin pogut fer -ni molt maco consolidar- sense l'ajut dels dos diaris de Ciutat que no portaven el jou i les fletxes a la capçalera; em refereixo al Diario de Mallorca i a Última Hora que en aquella hora (en parlarem més extensament) tengueren un paper eminentment progressista. S'ha de tenir en compte que eren les publicacions on escrivien n'Antoni Serra i en Paco Llinàs. Jo mateix, de la mà de Frederic Suau començaria a col·laborar a Última Hora ben aviat. Ajudà igualment (oferint fins i tot el seu local per a fer-hi xerrades de cine o preestrenes) la Casa Catalana, el Salón Rialto (que deixava fer els cicles de cinema no-comercial), etc. Ω

## HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

# El PSM l'any 1978: La Diada Nacional del 30 de Desembre

La Diada Nacional del 30 de desembre de l'any 1978 va significar la major mobilització ciutadana realitzada a Ciutat en tot l'any. Malgrat les provatures de certs redactors polítics (excepció feta dels d'Última Hora) encaminades a desvirtuar la Diada, i malgrat els esforços unitaris fets constantment pel nostre partit [el PSM] a fi que totes les forces d'esquerra i



nacionalistes se sumassin a la reivindicació per l'Estatut d'Autonomia -UCD, PSOE i P"CE no hi varen voler participar-, més de dues mil cinc-centes persones escoltaren el parlament fet per en Baltasar Llopart en defensa dels nostres drets nacionals i de classe i seguiren amb animació constant fins a altes hores de la nit la festa popular en què participà el poble activament així, com na Maria del Mar Bonet, la banda de Montuïri, en Biel Caragol, el glosador Llorenç Mora, na Bel Cerdà i el seu grup Aliorna, en Miquel Àngel Rubert...

¿Qui podia dubtar aleshores de la importància del procés d'unitat del nacionalisme d'esquerra, del socialisme autogestionari, que havia tengut lloc a Inca feia pocs dies [desembre de 1978]? Il·lusionats, tots els militants del PSM provàvem d'aturar la desmobilització popular imposada conscientment pels partits proconstitucionals durant tot el '78. Aquesta tèrbola política antipopular de desmobilització topava així amb la decidida voluntat dels partits d'esquerra conseqüents i defensors dels nostres drets històrics. Els crits de "Volem l'Estatut!" i "Visca, Visca, Mallorca socialista!" ressonaren altre cop resplendents malgrat els esforços per silenciar-los i, amb els himnes de La Internacional, Els segadors i La Balanguera enmig d'un estol esplendorós de senyeres, aquella part activa, tremendament combativa del poble mallorquí, es trobava altre cop a si mateixa. Ningú no podia dir que a Mallorca en aquelles hores de tantes claudicacions i girades de camisa, no hi havia

gent dempeus pels seus drets.

El que de veritat molestava els nostres detractors (tots els partits que havien acceptat la reforma) era la nostra clara postura davant del referèndum constitucional. Per això l'intent de criminalitzar-nos, l'intent de fer passar els mítings del pare Xirinacs (que vengué a Mallorca convidat pel PSM per a reforçar la nostra campanya contra les limitacions constitucionals a la democràcia) com una "apologia del terrorisme", i el mateix Xirinacs com un "defensor de grups terroristes". Tot es va emprar contra el nou part unificat!

En el número 7 de Mallorca Socialista, el PSM havia deixat ben clara la seva posició davant els pactes fets d'esquena del poble i que anaven contra els drets de les nacions oprimides per l'Estat capitalista i imperialista espanyol. Deia el partit en aquella conjuntura (aprovació de la Constitució espanyola): "Una Constitució no sols serveix per a garantir unes determinades llibertats; el seu àmbit d'acció comprèn també el sistema socio-econòmic de l'Estat, la seva estructura interna... etc, etc.

I aquestes són qüestions fonamentals que també han de tenir-se en compte a l'hora de decidir el vot en el proper referèndum. D'aquí que, perquè una Constitució sigui autènticament democràtica, ha de deixar oberta la solució d'aquestes qüestions al lliure joc democràtic, sense **impòsar** tal o qual solució". (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω



el lleu de tots  
mereix un  
respecte  
**FORA FUMS!**

**M a l l o r q u í !**

**La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.**

**E P I ! !**

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

PETITS ANUNCIS

**BORSA IMMOBILIÀRIA**

Llog per dies apartament a Palmanova. Es ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

**SERVEIS PROFESSIONALS**

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanu per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidarnadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

**PERSONALS**

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n busto. No us talleu i escriuiu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriuiu-me: Francesc Bujet. Passeg de Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguen penjats/penjades per Lax'n busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Lagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Oculis i pels Pets. Segur que si m'escriuiu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguen orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les unghes llargues, romàntica, una femella maca. Escriu-me a: Óscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º- 08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull

cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriu-me a la Bústia Postal 97- 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlid que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901- 973603214.

Son un grup de 25 amics de Vila-Real, Castelló. Volem passar, aquest estiu, una setmana a finals d'agost o principi de setembre, a Mallorca. Busquem un lloc que no siga gaire car, casa rural o semblant. Som gent seriosa, i preguem que ens telefonau si teniu un lloc de les característiques que demanem. Elvira Bufom 964 527 451.

Si sabeu a quina botiga puc trobar els autèntics texans catalans *Caliquenyo*, truqueu-me al 971 209 745.



En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és camisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota moderna per a compartir la vida. 619 881 154

**COMUNICATS**

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història

nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ense-nyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la *Fundació per la Pau* (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc. sobre el tema d'alliberament nacional, escriuiu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriuiu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguen interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusca. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalusca) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganyines de l'Esquerra Revolucionària. Panello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluïta, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C \* 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellat!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10- Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriuiu a: Mair-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó-Menorca.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Ratal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria prou arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a:

**Motos Salom**

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136  
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Llengües Vives. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriuiu a: Hizkuntza Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, camvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Pench'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT LLUC, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magi, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

**BORSA DEL MOTOR**

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matricula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

Venc SEAT 600E, matrícula PM-165487, en bon estat, ITV pasada fins octubre 99. Dues centes mil pessetes. Telf. 971 545 476.

**VENDES**

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Lloc cafeteria gran a s'Arenal. Venc apartament per a dos cotxes, zona escolles de s'Arenal de Ciutat. 971162046.

**ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL**

Nom.....DNI.....  
Cognoms.....Tel.....

**ATENCIÓ**

- Escriuiu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriuiu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:  
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

**RECORDA**  
Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent  
**EL PAÍS HO NECESSITA**

# Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no es una llengua normal. Hem reclamat sovint a les administracions estatals que a respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. I la societat catalana som tots i totes tu.

Un dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidor/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que

**exigeixis** a català com a consumidor a les empreses de distribució

**demanis** productes etiquetats en la nostra llengua

**protestis** a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminin així a llengua

**demanis** la retolació en català tant a nivell extern com intern, responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

**demanis** els prospectes o instruccions en la teva llengua

El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulguis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores



Manca  
Adreça  
Indicador  
Codi Postal  
Número  
Anunci

## QUÈ DISCUTIM?

Pel·lícules doblades al castellà (dades 1997) 94%	Pel·lícules doblades al català 6%
Pel·lícules subtítolades al castellà (dades 1997) 99%	Pel·lícules subtítolades al català 1%

**AQUESTA SETMANA EN CARTELLERA**

cinema en català 2%	cinema en castellà 98%
------------------------	---------------------------

**EXIGEIX EL CINEMA EN CATALÀ**  
Defensa els teus drets.

(Estatut d'Autonomia, article 3.3 La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya). Actua

Truca a l'OCUC (Organització de Consumidors de Catalunya) (Tel 93 417 30 09), Truca al Síndic de Greuges (Tel. 93 301 80 75), queixa't al cinema,....

Plataforma per la Llengua. Tel 93 284 81 03

## RIOSSA

Inmobiliària ■ Immobiliària ■ Immobilien ■ Real Estate

☎ 971 250 156      Adrià Ferrán, 16  
Fax 971 273 353      07007 Palma de Mallorca  
Illes Balears(Espanya)

## Andalussia

### Paï kon ittoria o rewión Èppaniola?

Cuando se plantea el tema del nacionalismo, lo primero que suele venir a la cabeza de aquella o aquel que no se considera nacionalista (no conozco a casi nadie que no lo sea, o bien españolista "moderado" o bien nacionalista-independentista, es decir, de una forma u otra tod@s somos nacionalistas), es el hecho diferencial.

Toda aquella ideologia nacionalista basada exclusivamente en la diferencia respecto a sus vecinos, deriva inevitablemente en un régimen más o menos facista, esto no es de extrañar, puesto que aquellos que hacen de su "hecho diferencial" su bandera (CIU, PNV, Liga Norte,...) son de claras tendencias conservadoras.

Para los nacionalistas de izquierda, la diferencia existe para enriquecernos mutuamente, pero no seamos hipócritas, eso será así solamente si las indiscutibles diferencias culturales de cada país (nadie me va a convencer de que soy español, mi país es y será Andalussia) son comprendidas y respetadas.

No todos somos iguales, todos tenemos los mismos derechos, no se debe confundir una cosa con la otra.

Cuando alguien dice que no entiende cómo puede haber nacionalistas que reivindican la independencia de un país como Andalussia, que se ha forjado a través de los siglos gracias al mestizaje, está ignorando del hecho de que cuando se reivindica la independencia de nuestra Nación, también luchamos por al emancipación del resto de países oprimidos bajo el yugo de los Estados capitalistas.

Queremos relacionar-nos con los países de nuestro entorno en condiciones de igualdad, y el Estado español no nos va dejar, como buen siervo que es de la Europa del Capital, **por eso no nos sentimos españoles, por eso no somos españoles. Nación Andaluza. Ω**

## Restaurant Cas Carbone

Dimarts tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

## RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 800 ptes. Cuina Mallorquina  
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12  
S'Hostalot

Comprau en aquells comerços on us atenguin en català i presentin retolació normalitzada

ERC

## TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66  
Somtimes • Palma de Mallorca

## RESTAURANTE Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

## SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes  
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77  
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

AGENT DE: Mosca Marítimo, S.L. TransMallorca S.A.

## Transports a Península i Balears

Carrer dels Conradors, 46 • Nau A 1 - Cantonada Muntanya  
Telèfons 971 605 097 - 971 604 239 - Fax 971 604 845  
07141 POLÍGON INDUSTRIAL MARRATXÍ - MALLORCA

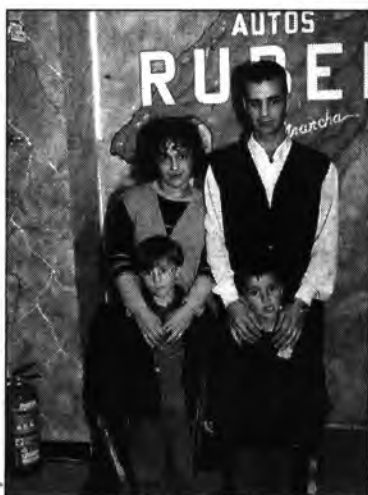
## Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-  
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -  
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos  
Telèfon 27 01 00      07008 - Palma de Mallorca

## Toldos FRAU

Carrer de Manacor, 121-C  
Tel. 27 85 18  
07007 Palma de Mallorca



Fa 3 anys que la Família Collado regenta el Local de Lloguer de cotxes Ruben a can Pastilla.



Fa 3mesos que en Cristófor Carmona ha obert el Taller Toldos Carmona a can Pastilla. Si heu menester un envellat, o tancar de vidre la vostra terrassa, telefonau-li al 971 743 479



Fa 3 anys que n'Erwing Peters d'Alemanya regenta l'oficina Multimèdia Service a can Pastilla. Organitzen tot allò relatiu a propaganda a periòdics, ràdio, TV, etc. 971 741 401



Fa 5 anys que en Tom Pollex d'Alemanya regenta la botiga d'informàtica Tom's Computer a can Pastilla. Tlf. 971 745 162



## Literatura: estil i expressivitat

PER RICARD COLOM -Tlf. 964 207607

"Somni en un llibre tan intens que pogués contenir tots els elements... Per exemple, en la primera pàgina, un resum de l'argument en poques línies. Ço ens permetria prescindir de tota articulació narrativa. Allò que hi vindria darrere fos el drama deslliurat de lligams formals. El meu llibre quedava en llibertat de somniar".

(Justine-Quartet d'Alexandria, Lawrence G. Durrell, 1912-1990, novel·lista britànic nat a l'Índia colonial.

"Es impossible d'escriure com cal, en el sentit de la crítica acadèmica, si hom vol i sap dir més que el que pot expressar en el llenguatge clarament articulat".

"De tots els llibres que influeixen en l'home d'ençà fa segles no n'hi ha cap que sia una obra mestra literària. Es que contenen molt més d'allò que diuen".

(Herman A. von Keyserling, 1880-1942, científic i filòsof alemany).

"Si els escriptors no llegissin i els lectors no escrivissin, els afers de la literatura anirien extraordinàriament millor".

(Giovanni Papini, 1881-1956, escriptor catòlic florentí).

"En literatura, com en genètica, els mestissatges són saludables".

(André E. Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"Escriu amb el cor a la mà. Demanem a la nostra pròpia consciència: és just de posar talment al descobert els secrets de la nostra ànima? El lector no s'adona pas que escrivim simplement amb tinta. No creu pas que deixem al descobert els secrets de la nostra ànima, suposa que ho inventem".

(Jerome Klapka Jerome, 1859-1925, escriptor humorístic anglès).

"Cal atènyer de ser hom llegit amb atenció, el dret a l'atenció és allò que cal conquerir".

(Miguel de Unamuno, 1864 Bilbo-1936 Salamanca, escriptor liberal basc).

"La perfecció de l'estil rau a no tenir-ne. L'estil, com l'aigua, és tant millor com menys gust fa. Així la perfecció del pensament i del sentiment és de no tenir-los, i cavil·lar i sentir allò que pensa i sent per endins el poble que ens envolta".

(Gustave Flaubert, 12.12.1821 Rouen - 8.5.1880 Croisset).

"Copiar pàgines d'autors bons ajuda a descobrir la tècnica de l'escriptor".

"A l'època clàssica, per a expressar els matisos més fins als quals hom arriba després de llargues converses, el llenguatge esdevé precís, abstracte i pur. Neix l'esperit clàssic. Però més avant, encara que el llenguatge segueix pur i l'estil polit i net, a sota ja no hi ha res. La temor al mot exacte suprimeix el contacte amb la realitat".

"Un personatge de novel·la ha de quedar simplificat i bastit a fi que hom el pugui copsar. Els éssers vivents de la vida real són enigmes perillosos, de reaccions imprevisibles. Llurs pensaments semblen penetrar-hi i després fugir com davant drames infinitament complexos, la fi dels quals no sabrem mai. El personatge de novel·la, creat per una intel·ligència humana, és accessible a una altra intel·ligència humana".

"Cal tenir humor, naturalment. Però hem de fer ús del nostre sentit de l'humor per a evitar la introducció en la narració de qualsevol cosa que pugui distreure el lector de la bellesa, del misteri i de la tragèdia de la vida que vivim en aquest món. Aquell qui sap desar l'humor amb pany és llegit, si ha escrit bé sens ajut de l'humor, és la màxima perfecció".

(Antre E. Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"Alain diu: "Cal que les novel·les sien llargues, a fi que el lector pugui establir coneixença dels personatges ficticis". I jo hi afeg: "Han de ser, a més a més, feixugues".

(Georges Duhamel, 1884-1966, escriptor i metge francès).

"Cap obra d'art no ateny el seu més alt grau fins que hom n'oblida l'origen i la naixença artificial i experimenta la seva existència com si fos pura realitat. Talment s'esdevé amb Tolstoi, i hom no gosa pas creure que els seus personatges sien pura invenció".

(Stefan Zweig, 1881-1943, escriptor sobre Lev Tolstoi, escriptor vienès).

(En una llarga novel·la d'Emília Pardo Bazán queda cent vegades dit que un dels personatges és molt graciós; però, com que no el veiem fer cap gràcia davant nosaltres, la novel·la ens irrita. L'imperatiu de la novel·la és l'autòpsia. No res de referir-nos el que un personatge és: cal que ho veiem amb els nostres propis ulls".

"Hom suposa amb matusseria que la psicologia en la novel·la és la mateixa que en la realitat i que, per tant, el seu autor no pot fer sinó copiar-la. Un tan barroer pensament sol ser anomenat realisme. Les ànimes de la novel·la no han pas de ser com les reals, n'hi ha prou que sien possibles. I aquesta psicologia d'esperits possibles, que he anomenat psicologia imaginària, és l'única que importa en aquest gènere literari".

"No pas en la invenció d'accions, sinó en la invenció d'ànimes interessants veig jo el millor avenir del gènere novel·lesc".

(José Ortega i Gasset, 1883-1955, filòsof espanyolès).

"L'heroi de debò d'algunes obres literàries és el lector que se les empassa".

(Sergi Golwarz). Ω

## Catalanistes

EMILI PIERA

Crec que els valencians actuals -excepte UV i una tendència del Bloc que s'esforça per semblar-se a Convergència, i pot ser qualque dia ho aconseguirà- no som nacionalistes, encara que això no vol dir res: tampoc els alemanys semblaven tenir massa pressa en constituir un Estat modern, però tot d'una que se posaren a la feina desplegaren tal entusiasme que els seus veïns quedaren esquitxats tres vega-

des per l'entusiasme germànic. Pot passar, que també aquesta vegada, el vot nacionalista s'emboqui sota les sigles de l'àmbit panespanyol. Com feia el propi Joan Fuster, votant tímid i intermitent del doctor Jaume Lloret, que era del PCPV.

Allò que som alguns valencians és catalanistes o, per a ser més exactes i com se definia l'intel·ligent Muñoz Suay, barcelonistes. Potser per això el meu homònim Emili Garrido, en un brillant comentari recent, mostrava la seva perplexitat davant el fet que molts nacionalistes valencians

tenguin el seu referent futbolístic en el Barça i no, com seria lògic, per molts de disgusts que ens donés, el València CF, recentment derrotat pel Valladolid. Per cert, que el futbol ens dona més clares: el València es fa el valent davant el Barça, però no li sap greu menjar pols davant l'equipet de José-mari Aznar.

L'actual ésser col·lectiu valencià és profundament barcelonista: la dreta per a llançar-se a ordalies anticatalanes i llavors imitar -malament- el model barceloní; el centre, per a copiar-lo discretament, i l'esquerra, mes

eixida, o sia, menys donada a dissimular els instints, per a proclamar el seu amor incondicional a Barcelona. Els rojos, o sia, els afrancesats d'aquest final de segle, en quant llegeixen dos llibres -cosa que no sempre passa- se fan catalanistes per un malentès. En realitat, qui no ens apareix fragant en els somnis humits es Barcelona, amb la seva burgesia culta dedicada a sostenir les belles arts, l'òpera i fins i tot la canaricultura. O sia, que els nostre catalanisme -fins a la mort- és un simple atac de modernitat. Lo menys nacionalista. Ω

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè consideren que "fa més fi". El que demostra que no saben ben bé allò que és realment fi, noble i normal: parlar la llengua del país on vivim.



¿PARLARÀ CATALÀ?

Perquè ja n'estem tips que encara duri el rentat de cervell que varen fer als nostres pares. La responsabilitat de la nostra generació és anar al fons del problema.



La nostra llengua està en perill.

No parleu en foraster.

# Europa està en mans dels especuladors

El camp, les mines, la pesca, les drassanes, tots i cada un dels sectors de producció estan sotmesos a una política de destrucció, que avui s'accelera i s'agreuja arrel de la crisi capitalista mundial i de les exigències dels Estats Units a través de la Organització Mundial de Comerç.

A tot Europa, els governs privatitzen, desmantellen la protecció social, els serveis públics, realitzen una contrareforma laboral rera altra, ofereixen al saqueig de les multinacionals la sanitat, l'educació, el transport, les comunicacions...

Pretenen acabar amb les conquestes socials i democràtiques de quasi dos cents anys de moviment obrer.

Aquesta destrucció està organitzada pel Banc Central Europeu, el Consell de Ministres i la Comissió Europea, institucions no elegides pels ciutadans i que no reten comptes als ciutadans.

L'euro, el Banc Central Europeu, són totalment independents de tots els governs europeus, de totes les institucions europees, depenen del dòlar, de la Borsa de Nova York, del Govern dels Estats Units. En definitiva, dels especuladors i les multinacionals.

Pertal d'arribar a l'euro, han sagnat els països de la Unió Europea sotmetent les seves economies, els seus pressupostos estatals, als "criteris de convergència" del Tractat de Maastricht. Avui, l'euro se sostén damunt un "pacte d'estabilitat" signat a Amsterdam, que l'obliga a reduir el dèficit públic a zero i pagar el deute als banquers, imposa la privatització, el desmantellament social, el saqueig de les economies i les conquestes per part de les multinacionals.

El Consell de Ministres i la Comissió Europea completen aquesta política amb directives liberalitzadores que imposen el desmantellament de correus o les telecomunicacions, directives que han d'aplicar els governs i parla-

ments de cada país, o que la Comissió aplica a través de les regions i les ONG's.

El Consell Europeu de Ministres el formen els caps de govern. La Comissió Europea la nomena el Consell de Ministres. Les decisions d'ambdós organismes estan per damunt dels parlaments i governs de cada país. Les seves directives, els seus "plans d'ocupació", la seva "agenda 2.000" (pressupost pels anys 2000/2006) no tenen altre objectiu que imposar el domini de les multinacionals, sobretot les nord americanes, com exigeix l'Organització Mundial del Comerç.

Completa el quadre de l'Europa de Maastricht la dominació militar de la OTAN, de la que depenen a cada país els exèrcits professionals, mercenaris. La OTAN està organitzant una xarxa de grans casernes repartides per tot Europa, una d'elles a Madrid, sotmeses als generals nord americans.

Cap democràcia és possible en aquest marc establert pel tractat de Maastricht. Els països europeus no tenen ni control de la seva moneda, ni capacitat per a decidir els seus pressupostos, ni controlen la seva defensa. Els seus destins estan en mans de les multinacionals, dels especuladors.

Res d'això seria possible sense el recolzament dels partits que històricament han parlat en nom dels treballadors. Ens diuen que s'està construint Europa, encara que cri-

tiquen un "dèficit democràtic" o algunes polítiques.

No hi ha cap construcció d'Europa. Se'ns parla de "cedir sobirania dels estats a Europa", però no hi ha cap institució europea sobirana.

En nom d'aquesta suposada "construcció d'Europa" exigeixen que els sindicats dels treballadors renunciïn a defensar els drets conquerits en quasi dos segles de lluita, renunciïn als convenis, al dret de negociació i de vaga, a les seves atribucions, per a convertir-se en agents socials que col·laboren amb els governs i els patrons en aplicar tot això. Les institucions europees, els governs, els partits que les recolzen, tenen avui com a primer interès subordinar els sindicats als plans de la Unió Europea, que es tant com dir eliminar la organització independent dels treballadors, imposar el corporativisme, negar els bases mateixes de la democràcia.

Uns instrument central d'aquest dispositiu és la regionalització que des de Brussel·les es promou en nom de "l'Europa de les Regions", clau per a trencar les conquestes socials, les organitzacions dels treballadors, i facilitar el domini de les multinacionals. Alguns vesteixen aquesta volta al feudalisme de "sobirania compartida", però és la negació de tota sobirania de les nacions i els pobles d'Europa.

Jo afirm, des de la planes de L'Estel, que Europa són les seves conquestes socials i democràtiques del

moviment obrer i dels pobles i nacions del continent, emancipats de l'euro, de la Organització Mundial del comerç, de la OTAN i de tot el muntatge antidemocràtic imposat pel Tractat de Maastricht.

Contra el Banc Central Europeu, els treballadors hem de defensar: El dret de tots a un vertader treball amb un vertader salari i una vertadera protecció social. El dret a la lliure negociació, el dret a la vaga, el paper dels sindicats com a representants dels interessos dels treballadors i no dels suposats interessos generals, que són els dels banquers i les multinacionals. El dret de tots els pobles d'Europa a la sobirania, a l'autodeterminació, que sols es possible alliberant-los de la dictadura de les multinacionals organitzada a Maastricht.

La Monarquia, la seva Constitució, ens han sotmès a la destrucció que organitza Brussel·les. Ens han sotmès a la OTAN. Han negat el dret de l'autodeterminació, la sobirania dels pobles d'Espanya.

La supervivència dels treballadors i els pobles, el futur de la joventut, exigeix espolsar-nos aquest jou de la Monarquia, la OTAN i la Unió Europea. Els pobles d'Espanya han de decidir lliurement els seu futur, amb els altres pobles d'Europa. Ω

Pere Felip i Buades



Fa 18 anys que en Carles Fernández i el seu fill Carles regenten l'Estanc n. 45 a can Pastilla: el millor estanc de la comarca de s'Arenal amb humificador de cigars i tota classe de tabacs i articles de fumador.



Fa 6 anys que en Juan Toro regenta el Taller Motor Bom a can Pastilla: pneumàtics, equilibrats d rodes etc.



Fa 30 anys que la Família Ribera-Aguiló regenta la Joieria Maribel a can Pastilla. A més de vendre joies, n'arreglen, venen piles, etc.



Na Miquela Guasp de Cas Germans, és la quiosquera més ben tallada de la comarca de s'Arenal. El seu quiosc és a la Plaça Singladura de can Pastilla.



  
ÒMNIUM  
CULTURAL

Sra.  
Ministra,

No hi pot haver una història d'Espanya unitària, la història de Catalunya no és la història de Castella.

Sra.  
Ministra,

A la península Ibèrica no hi va haver una Reconquesta. N'hi va haver, com a mínim, dues: la de Guifré el Pelós i la de Don Pelayo.

# Memòria dels INTERNACIONALS

En el decurs de la Guerra Civil Espanyola foren molts els voluntaris d'arreu del món que acudiren al camp de batalla per tal de defensar les democràcies occidentals contra el feixisme a les hores amenaçant i dominador. Les casernes de la República es convertiren així en l'habitatge de moltes ètnies i llengües, totes elles unides en front de l'enemic comú.



## Voluntaris Jueus a la Guerra Civil Espanyola

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

A la guerra civil espanyola, entre els voluntaris de les anomenades "Brigades Internacionals" hi havia aproximadament uns 7.758 voluntaris jueus entre les distintes unitats i grups. La majoria de voluntaris jueus procedien de Polònia amb un total de 2.250 soldats, és a dir un 45% dels polonesos participants. Altres països de procedència eren Estats Units, França, Gran Bretanya, Palestina, Hongria, Iugoslàvia, Àustria, Txecoslovàquia, Canadà, Itàlia, etc. Comptant els que indiscutiblement són jueus, per la qual cosa hem de suposar que hi havia un nombre més alt de participació israelita, tenint en compte els que tenien el llinatge canviat pels seus avantpassats, sobretot els que venien de França i Estats Units. Per això resulta més fàcil localitzar els que venien dels països de l'est (estimacions de Josef Toch). Lleó Azerrat Cohen, més conegut durant la guerra pel pseudònim de "Ben Krímo", declarava al diari "Catalans" de Barcelona, el 30 de juny de 1937:

"No se si serà oportú parlar dels jueus que lluiten a Espanya a les Brigades Internacionals... Jo calculo que deu haver-n'hi uns sis mil."

De Terra Santa vingueren uns 400 soldats aproximadament. Aquests al-lots valents destacaren pel seu coratge i esperit d'organització, ja que molts van arribar a ser oficials. Podem posar com exemple a Dave Reiss, Aaron Lopoff, R.H. Merriman, Dave Dorn, Hans Amlie, Leonard Lamb, i Milton Wolff, que comandaren en èpoques distintes, una unitat de la "Lincoln Battalion". Segons Josef Toch, a cap unitat-batallons o brigades-hi havia tants comandants i oficials jueus com a la "Lincoln".

Dins el voluntariat soviètic també destacaven els generals G. M. Stern, Jacob Smitkewitch, Kleber (Lazar Stern) Orlov, Berzin, i molts d'altres... Del total de voluntaris espanyols (3.200), els jueus representaven un percentatge del 40% (1.236).

Al batalló "Dombrowski" el percentatge de jueus augmentava a mesura que s'anava pujant dins

la jerarquia militar. Benjamin Balboa, d'origen sefardí, sub oficial de la Marina espanyola, que s'encarregava del servei de telecomunicacions a Ciutat Reial, va ser considerat com un heroi per les forces republicanes, ja que el 17 de juliol de 1936, havent rebut el missatge de cridada a la sublevació dels seus superiors, va desobeir l'ordre i el que va fer és posar-se en contacte amb algunes unitats navals de la Mediterrània demanant als homes de la tropa i als marins que s'apoderassin dels oficials i prenguessin el comandament de les naus, la qual cosa va afavorir els republicans i el retard de les tropes franquistes que s'havien de traslladar del Marroc cap a Espanya.

Com a voluntaris de sanitat destacaren un gran nombre de metges i infermeres jueus. Per exemple dels cinquanta metges polonesos voluntaris, quasi tots excepte un eren jueus. 26 dels Estats Units també ho eren. Ja no diguem el nombre d'infermeres jueves arribades des de moltes contrades: Estats Units, Bèlgica i França, en particular.

Gina Medem, autora d'un llibre editat pel Comissariat General de les Brigades Internacionals, el 1937 a Madrid: "Els Voluntaris de la Llibertat", diu a propòsit dels doctors, infermers i xofers jueus: "Els noms dels doctors Barski, Pozner, Friend, Ettelson, Stadt, Keeping, Zaidman, Goldstrajch, Bush, Jungerman, Grisza, Kuba, Robbins, Sollenberg, que canvià a la batalla el fusell pel bisturí, i Heilbrunn, així com les infermeres Marcelle, jueva de l'Àfrica del Nord, de la negra Salaria, de Rosa, jueva americana, de Nurié, jueva espanyola, i de les seves innumerable col·legues..."

Els jueus van formar la seva pròpia unitat, la companyia "Naf-talí Botwin", del batalló "Palafox". Aquesta companyia participà als combats a "Sierra Quemada", a Serra Cavalls a Lleida, a Mesquinesa, i fou una de les primeres al pas de l'Ebre. La seva història està íntimament lligada a la de la Bri-

gada Dombrowski. Tenia un grup esportiu, un grup teatral, un himne, i un diari en yidish. Toch escriu a propòsit d'aquesta companyia: "El 12 de desembre de 1937 nasqué l'única unitat jueva, la 'Botwin' que comptava al principi amb vuitanta membres i es formà a Tardientas, a cent metres de les trinxeres enemigues. Dos mesos més tard amb l'arribada de nous voluntaris, el seu nombre ascendí a 152. Va estar a Extremadura i al Front de Terol, on al final de la primera jornada de combat, dels 123 membres de la 'Botwin' quedaven amb vida 62; entre els caiguts, el cap de la unitat, Karol Gutman al que succeí Michael Reger. Dos dies més tard, la companyia arribà a Aragó on fou completada amb nous elements, prenent part a la gran ofensiva franquista de març a maig de 1938 a Lleida... Cai-gueren llavors dos caps Lleó



Rubinsten i Misha Shapiro un comissari polític; Misha Rega anteriorment capità, cap de la 'Botwin'".

## Com i perquè vaig escriure "No passaran"

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR



El febrer de 1985, l'editorial barcelonina edicions Proa publicava la meua novel·la "No Passaran", finalista en el premi Sant Jordi l'any anterior. Aquesta és la història de dues generacions enfrontades de soldats, voluntaris nord-americans a Espanya. La primera, els brigadistes internacionals de la Abraham Lincoln que vingueren el 37 per ajudar a la República a la Guerra Civil. La segona generació, la dels soldats ianquis que durant la dictadura franquista instal·laren aquí les seves bases aèries, navals i de radar. En uns es mou l'esperit romàntic i dolorosament tràgic de la nostra contesa. "No Passaran" era la divisa d'aquelles brigades i anys més tard fou també el tema de les bases conjuntes hispanoamericanes a la dècada dels seixanta. La documentació emprada és molt diversa. La meua experiència personal fent feina com a personal civil a una base americana de radar el 1963, el testimoni de primera ma d'un brigadista que es salvà de ser afuzzejat (el seu nom vertader era Pinkus Cartin) com un dels organitzadors de la rebel·lió del guetto de Varsòvia. Un altre Szyr fou vice primer ministre de Polònia, el 1945. Ω

s'uniren altres dos grups de combatents, alguns canadencs formant part del batalló "George Washington", i "Mackenzie-Papineau". La seva base d'ensinistrament, durant la seva permanència a Espanya, els anys 37 i 38 fou el poble Villanueva de la Jara, prop d'Albacete. Fa alguns anys, quan encara no existia democràcia en aquest país i determinats testimonis no podien ésser revelats, Ferrà conegué a Fornalutx a Andreu Garcia Bohorquez, "El Viejo", que havia combatut juntament a aquella brigada i que narrà a l'autor moltes de les seves vivències, sempre acompanyades d'un bon nombre de detalls. L'himne d'aquells voluntaris era "La Internacional", malgrat que existien cançons de campanya inspirades en el folklore americà com la música del "Red River Valley" que compararen al Jarama. A l'obra figura una àmplia relació d'aquells combatents com Steve Nelson, Joe Dallet, Martin Hourihan, Mirko Markovich, Robert Merriman, Martin Thompson, el capità texà Phil Detro, el comandant d'armetrelladors Milton Wolf, els amics de Hemingway Freddy Keller i Johny Tenakis, i entre

†

**MR. RICHARD SHEEPHANKS**  
y  
**MR. BRADISH JOHNSON**  
CORRESPONSALES DE GUERRA

fallecieron en cumplimiento de su deber profesional  
el día 31 de diciembre de 1937, en el frente de Teruel  
R. I. P.

La Delegación del Estado para Prensa y Propaganda, el jefe y oficiales de Prensa extranjera, la Asociación de la Prensa de Zaragoza y compañeros corresponsales de guerra,

Tienen el honor de invitar a los periodistas zaragozanos y al público de esta ciudad, al acto del sepelio que tendrá lugar hoy, domingo, a las once y media de su mañana, desde la Facultad de Medicina.

molts més com cas curiós, el fill de l'escriptor Ring Lardner, que morí al darrer combat. Estigueren a Jarama, Brunete, Terol, a l'Ebre...

La presència d'informadors, intel·lectuals, escriptors, o simplement aventurers fou nombrosa. Així, juntament a Ernest Hemingway i la seva companya d'aquells dies na Marta Hellhorn, es comptaven periodistes com Tom Delmer, Henry Buckley, Herbert Matheus, Vincent Sheean o fotògrafs com Bob Capa o escriptors com Alvah Bessie, James Lardner, Evan Shipman (ferit a Brunete), i principalment John Dospassos, que segons tots els indicis visità Mallorca durant aquells anys. També hi hagué pilots americans, a la manera d'aquella esquadra Lafayette de 1918, només que ara es tractava de moderns Polikarpof "Rates" o "Xatos" i des d'on s'han perdut nòmies comple-

tes, traurem per un testimoni, els llinatges de dos d'ells. Tinker i Baumler. Però n'hi havia més entre pilots russos com Kosakof o espanyols com Santamaría.

Un altre aspecte d'aquest tema estudiat, és l'intrigant assumpte de l'espionatge i dels agents americans que a l'estranger gestionaven el subministrament d'armes, de queviures i medicaments a la zona republicana. El més destacat de tots ells era Louis Fisher, periodista i ex-intendent de les Brigades Internacionals, que en contacte amb el coronel Casado, dirigia des de la seva seu a l'hotel Lutetia de París, una organització dedicada a la compra d'armes i difusió de propaganda republicana. També realitzà feines de recolzament a Londres Donald Darling, associat amb una senyoreta americana de la que no hem pogut saber el nom. Ω

## Internacionalisme Solidari: Estrangers i forasters morts per la Llibertat de Mallorca

Llegint el llibre de l'historiador Josep Massot i Muntaner Els escriptors i la guerra civil a les Illes Balears (vegeu el capítol "Els estrangers i l'expedició de Bayo") podem constatar l'enorme repercussió que la lluita del nostre poble contra el feixisme tengué arreu del món. Malgrat que l'expedició de Bayo fou organitzada des de la Generalitat de Catalunya (per això el govern central de Madrid no en volia saber res, i Azaña, a les seves memòries, escriu sovint contra "el intento de reconstruir la Gran Catalunya"), el cert és que milers de voluntaris catalans i forasters s'hi apuntaren per a venir a les Illes per alliberar la nostra terra del jou caciquil i del nacionalcatolicisme aliats amb els botxins de la dreta falangista.

A part dels ners de forasters (espanyols, etc) que donaren vida per la nostra llibertat nacional i social, estrangers de diverses nacionalitats vengueren, amb l'expedició de Bayo, a lluitar contra el nazifeixisme. Josep Massot i Muntaner creuen aquests estrangers (alemanys, francesos, anglesos, etc) degueren ser més d'un centenar. Aquesta és l'opinió també de l'historiador Manuel Cruells. Un escriptor francès, Jacques elperrie, en un llibre sobre les Brigades Internacionals, parla de la lluita solidària de dos comunistes francesos amb el poble de les Illes. Aquests voluntaris francesos nomien Albert Brugères, paleta de professió i l'altre, erre Rösli, mecànic de la Renault. Tots dos degueren a Mallorca acom-

panyats de dos voluntaris eslaus, el nom dels quals no coneixem. Brugères morí més endavant (el 16 de febrer de 1937) a la batalla del Jarama, i fou exalçat com a heroi.

Se sap també la participació en les milícies antifeixistes que desembarcaren en el Port de Manacor d'alguns polonesos i italians. Igualment hi ha proves de la participació solidària d'anglesos i alemanys. Nat Cohen va ser un d'aquests britànics idealistes que, juntament amb Sam Masters, fundaren la Tom Mann Company que lluità contra els feixistes al front d'Aragó. Fent costat a Nat Cohen, vengué a Mallorca un altre jueu londínec anomenat Richart que va ser ferit en un pulmó. En total se sap d'uns dotze comunistes anglesos (el grup

de Nat Cohen) que lluitaren per alliberar les Illes.

Sabem igualment la sort tràgica d'una jove parella d'alemanys que desembarcaren a Mallorca fent costat a les milícies i a l'exèrcit de la República. Ella era una al·lota de dinou anys, filla d'un professor de la Universitat de Dülseeldorf. Nomia Margaret Zimbal i hi vengué acompanyada amb un jove amic, alemany, que morí lluitant contra els feixistes a Portocristo. Aquest heroi de la llibertat s'anomenava Bibbel. Margaret Zimbal morí al cap de pocs mesos, al front de Saragossa, lluitant contra Franco.

El llistat de forasters i estrangers que donaren la vida per la llibertat de la nostra terra

podria allargar-se fins a omplir un llibre. Massot i Muntaner ens recorda els noms del boxador cubà Jack Conrady, del portugués Joao Augusto das Neves, d'un milicià austríac dels quals només sabem que s'anomenava Karl... José Pérez Vengut, capità feixista, escriu que un dia detingueren "un turco i un catalán". Aquest capità ordenà de seguida que fossin executats. En el vaixell-hospital Marqués de Comillas hi havia dos metges peruans (Jorge Jarufe i Félix Denegri) i diverses infermeres franceses. No hem d'oblidar tampoc el periodista Guy de Traversay, redactor en cap del diari parisenc de dreta L'Intransigeant, mort pels feixistes el 17 d'agost de 1936. (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω





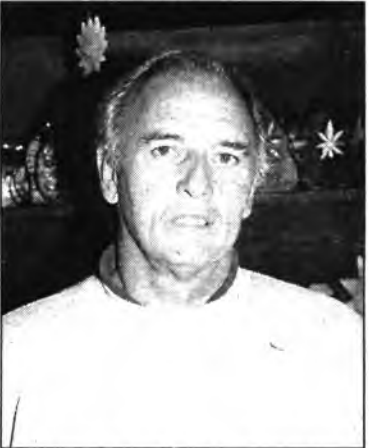
Fa un mes que en Jaume Oliver de can Barraca ha obert la botiga **Confort i Descans** a la Plaça Singladura de can Pastilla.



Na Francesca Iglesias és la senyora de l'**Hotel Delfin** a la Ribera de can Pastilla. Hotel d'una estrella, 42 places, dut per ella i els seus tres fills Bartomeu, Josep i Cristina -el seu home Josep Vallespir des Coll d'en Rabassa morí jove ara fa dos anys- és un lloc ben acollidor amb terrassa restaurant damunt la mar oberta al públic. Se menja a la carta per una mitjana de 2.500 ptes.



N'Antoni Torres és l'amo jove del **Rent a Car Uno** a la barriada de les Meravelles de s'Arenal. És afeccionat motociclisme i el surfing.



Fa un any que n'Andreu Muinha de Bons Aires regenta el **Souvenir Lauchas** (lauches son rates en la llengua dels nadius d'Argentina), a ses Fontanelles de can Pastilla. La seva sòcia és na Marcela Alessio d'Argentina.



## Identitat i democràcia

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Actualment, a través de discursos més o menys enganyosos, s'estan oposant els conceptes de democràcia i de nacionalisme, i, fins i tot, en alguns casos, el primer d'aquests conceptes amb el concepte d'identitat. D'una manera potser massa evidentment tramposa, s'està parlant que -sobretot al País Basc- existeixen partits "nacionalistes" i partits "democràtics". Alguna vegada aquesta terminologia s'està fent servir també en relació al Principat de Catalunya. En oposar "nacionalista" a "democràtic", d'una manera extremadament perversa, hom suposa que partits com el PNB, EA, CDC o ERC, per posar-ne només quatre, no són partits "democràtics", perquè efectivament estan per assolir més quotes d'autogovern per als seus respectius països. O perquè consideren que Euskadi o Catalunya són nacions. Els partits "democràtics", en canvi, serien aquells que consideren que la nació de tots plegats és Espanya.

La trampa no pot ser més evident. S'assimila "democràtic" a nacionalista espanyol -o estatalista, o com se li vulgui dir, que ara la terminologia ja està extraordinàriament embolicada, i l'embolic fa fort-, mentre que "nacionalista" implica "antidemocràtic", o, com a mínim, "no democràtic".

Algú pot pensar, realment, a hores d'ara, que l'Eusko Alkartasuna de Karlos Garaikoetxea és menys "democràtica" que el PSOE de Borrell? O que la CDC de Jordi Pujol té uns índexs de conviccions democràtiques per sota del PP d'Aznar?

Allò en què ens hauríem de fixar, quan apareixen aquest tipus de termes manipuladors, és en qui els utilitza. Qui parla de partits "democràtics" enfront de "partits nacionalistes"? Qui fa servir una terminologia d'aquest tipus allò que pretén fer és desqualificar, amb arguments fraudulents, els contrincants polítics. I això no constitueix precisament cap pràctica

gaire acceptable, des d'un punt de vista estrictament democràtic.

Com no sigui que alguns essencialistes -l'espanyolisme, des del 98 del segle passat, és brutalment essencialista- espanyols pensin que el fet de ser demòcrata i el fet de voler el manteniment de l'actual estructura de l'Estat espanyol van lligats d'una manera indissoluble. Que vendria a ser aproximadament el mateix que aquella idea joséantoniana que Espanya ja existia des de l'època en què Déu va concebre que havia de crear l'Univers. Aproximadament.

Un essencialista espanyol -de llinatge Sancha, extremista, trist teoritzador de la inferioritat intel·lectual de les dones (a través d'un pamflet infamable)- ha afirmat a les pàgines de D.I. (18 de març) que les accions de la Plataforma per la Llengua són comparables a les que realitzaven els nazis i els feixistes abans de la segona guerra mundial. L'intent de desprestigiar, de carregar-se d'un cop de ploma ini-

ciatives cíviques en favor de la llengua, és més que evident.

Només, emperò, ens dona peu a un comentari elemental. L'identitarisme nazi no era democràtic, perquè no hi cabia tothom. Si eres jueu, condemnat. Si no havies nascut a Alemanya, inferior. Si la teua raça no era germànica, per sota seu!

La raça, el lloc de naixement, el color de la pell són uns referents d'identitat no democràtics. Evidentment. Ningú no pot escollir allí on naixerà o quin serà el color de la seua pell. La llengua, en canvi, constitueix un referent identitari plenament democràtic. Hi cap tothom, dins aquesta casa comuna que és la comunitat lingüística catalana. Hi caben els blancs i els negres, els nascuts a Europa i al nord d'Àfrica i a la resta del món. Hi caben els catòlics i els protestants, els budistes i els mahometans, i els agnòstics... Hi caben els catalans de naixement i tots els que no ho són. Hi cap tothom, sense cap tipus de discriminació ni de desqualificació per cap motiu que tengui a veure amb la seua condició personal. I hi caben només de voler-ho. Basta fer un petit esforç i adoptar aquest magnífic mitjà d'intercomunicació i de creació del món que és la llengua catalana. Ω

## Regionalistes i trens perduts

El senyor Lluís Jou, director general de Política Lingüística de la Generalitat de Dalt, no ha vingut a Eivissa a presentar l'*Hora màgica*, de Josep Planells. Finalment, n'Isidor Marí s'ha encarregat de presentar el llibre del rector de Sant Rafael. Segons la versió oficial, Lluís Jou s'ha posat sobtadament malalt; extraoficialment, sabem que s'ha sentit pressionat i ha renunciat a desplaçar-se a Eivissa, al·legant una excusa no gaire original. La font de la pressió, la desconec: no sé si la instigació ha partit d'Eivissa, de Mallorca, de Barcelona o de les freixures d'en Jou, que es pot haver aporugat a mesura que s'atracaava el dia d'agafar l'avió.

Però tant se val, perquè per al cas és el mateix: el director general de Política Lingüística de la Catalunya ferma (?) no s'ha atrevit a presentar el llibre d'un capellà a Eivissa. Convé prendre'n nota i reflexionar sobre la presumpta fermesa que caracteritza -diuen- el moll de l'os de la nació catalana. Ara ve a tomb recordar que la Plataforma per

la Llengua d'Eivissa i Formentera vivida en dues ocasions en Lluís Jou a Eivissa per fer-hi unes conferències sobre normalització lingüística. La primera vegada no vam rebre cap resposta, i la segona invitació la va declinar amablement. El que sí vam aconseguir, més tard, és que ens lliurés una remesa de lèxics específics sobre activitats professionals diverses. I ben agraïts que n'estam. Però venir a parlar, a Eivissa, de problemes que compartim amb el Principat de Catalunya, i reflexionar conjuntament sobre les mesures que podríem prendre... això ni somniar-ho.

I ara, ni venir a presentar un llibre inofensiu -no fos cas que el fessin parlar de qüestions extraliteràries i algú l'acusàs d'ingerència! Tot plegat, llas-timós. És molt trist que un polític català no gosi desplaçar-se i expressar-se lliurement pel seu país (el país de la gent que parlam català), i en canvi no tenguí inconvenient a viatjar a Madrid sempre que calgui i a explicar el que sigui.

Dinou anys de govern convergent no han servit per restaurar la consciència de país: el regionalisme (amb les inhibicions conseqüents) continua clavat dins el cervell dels "nacionalistes" que manen en el Principat. Naturalment, l'autorepressió catalana té el seu correlat en la desinhibició d'un nacionalisme espanyol que disposa de potents altaveus i repetidors, i que vessa per tots costats: Aznar no es talla un pèl i ve a estiuejar a ca nostra, a Castelló; la casa reial tampoc no té manies i a l'estiu senyoreja per Mallorca, on una caterva d'empresaris els fan, servils, el besamans; i, per no deixar un pam de territori sense espanyolitzar, han anat ben vius a casar una infanta a Barcelona.

Constatant això, no fem sinó descobrir la sopa d'all. La por d'en Lluís Jou és filla del pujolisme, que es basa en la renúncia de Convergència i Unió, pels volts de 1978, a assumir l'àmbit nacional dels Països Catalans com a marc d'acció política (Jordi Pujol ha fet més visites oficials a Galícia que al País Valencià). L'aprensió dels "nacionalistes" conservadors del Prin-

cipat a pensar i actuar en clau nacional contrasta amb la pràctica política del Partit Nacionalista Basc, que sap que Navarra és *ca seua* i per tant fa política a *ca seua*. El rendiment polític dels dos plantejaments és d'allò més visible: a Euskadi, el procés de reconstrucció nacional està força avançat, i el tren de la independència s'olora a prop; als Països Catalans, en canvi, tenim el país més verd que no ho estava als anys setanta, perquè els que més possibilitats tenien de fer-lo madurar s'han adormit a la palla... i per tant tenim tots els números per perdre el tren de les independències que a hores d'ara s'estan cuinant a l'Europa occidental.

Però no hem de desesperar: la dreta "nacionalista" catalana encara és a temps de rectificar, i l'esquerra, de fer-se més *nacional*; i, encara que perdem el tren que s'acosta (en van tres o quatre, de trens perduts) la via hi serà -ho recordava en Josep Guia, en el darrer Sopar amb Estrella-, i nosaltres també hi serem. Ω

Joan Cabot

**L'ESTEL**  
EL DIARI DELS  
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

Visita la pàgina de  
L'ESTEL a Internet!

Us podeu subscriure per E-mail a  
[estel@balearkom.es](mailto:estel@balearkom.es)  
indicant les dades que figuren  
a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a  
<http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>





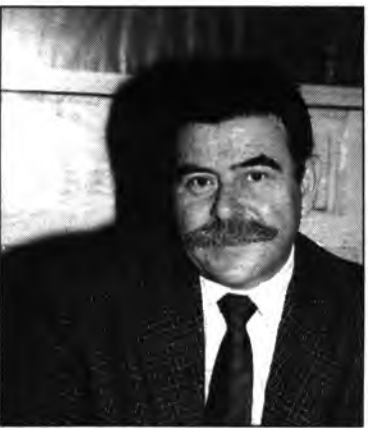
En Gabriel Genorvat és el conserge de l'Alberg Juvenil Platja de Palma, dependent de la Conselleria de Presidència del Govern Balear, a s'Arenal de Mallorca. Seixanta quatre places hoteleres que ocupen estudiants i alberguistes. S'hi pot estar només habitació, mitja pensió i pensió completa, aquesta darrera modalitat a 3.000 ptes. dia. Hi ha descomptes per carnet jove, carnet d'estudiant, etc. 902 111 188.



Fa 18 anys que n'Astrid Piel d'Alemanya fa de dependenta de botiga de fotografia a s'Arenal.



Fa 10 anys que els germans Álvarez de Galícia regenten el Bar Toni a la barriada de les Meravelles de s'Arenal. Tenen obert des de les 7 del matí a les 2 de la matinada.



Fa un any que en Jaume Clar i Montserrat des Pil-larí és el gerent de la Associació d'Hotelers de s'Arenal. 137 hotels associats d'un total de 160 que hi ha a la comarca demostren la conveniència que veuen els hotelers d'estar dins d'aquesta associació. El senyor Clar ens confirma que hi ha una expectativa de temporada turística esplèndida.



En Jaume Rafel i n'Hug Santos són dos dels benziners de Gasolplatja a al barriada de les Meravelles de s'Arenal.



Fa un any que la Família Vildirin del Kurdistan, regenta el Bistro Ali Babà a la barriada de Somtimes de s'Arenal. Se menja kebab a 500 ptes, la beguda apart. La Família Vildirin regenta locals a les Meravelles, s'Arenal i Magalluf. Viuen bé i no volen saber res de política.



En Santi i na Tani acaben d'inaugurar dos restaurants a l'edifici Pitlarí Platja de s'Arenal. El Restaurant can Santi i el Restaurant ca na Tani. Despatxan la cuina casolana mallorquina que elabora la cuinera Àngels Rubí. Reservau taula al 971 266 222



Fa 8 anys que en Josep Lluís Pla de Felanitx regenta Mallorcar, una oficina de lloguer de cotxes a Somtimes de s'Arenal.



## Benvinguda al Kurdistan

LLUÍS MESEGUER

Abans de la detenció mafiosa d'Abdullah Ocalan, líder kurd, s'havien escoltat algunes veus terribles: les queixes de grans empresaris i dels dos partits majoritaris d'Espanya perquè el Parlament d'Euskadi havia decidit d'acollir les reunions del Parlament del Kurdistan a l'exili.

Soc un dels éssers humans que considera un regal amorós de la vida haver estat uns dies a Istanbul i haver mirat la mar des d'un cafè al palau de Tipkapi, i, només per això, ja soc un admirador de molts d'aspectes de la Turquia moderna. Però el Parlament del Kurdistan ho és d'un immens país que pateix una antiga

massacre, i no té reconegut ni tan sols un territori propi.

L'acte hospitalari previst al Parlament basc honra el poble basc que l'ha votat. El posa del costat de l'exili. I sorprèn a moltíssims que el PSOE i el PP hagin oblidat que la consciència democràtica d'Espanya, durant la dictadura franquista, es va mantenir també per l'acollida de Mèxic, de l'Argentina, de França o de Rússia als exiliats espanyols. Ara bé: la queixa que inspira una repugnància infinita és la d'alguns empresaris amb interessos a Turquia. En efecte: quan diuen que no s'ha d'ajudar el Kurdistan perquè perillan els interessos de les seves

empreses a Turquia, estan dient que perillan llocs de treball ací? Si la resposta és sí, estan fent còmplices de genocidi als treballadors de les seves empreses.

Tots aquests criminals verbals, polítics o empresaris, potser fugen d'un segle com l'actual, en què una guerra que va provocar cinquanta milions de morts va ser pagada per empresaris que ara mateix estan fabricant cotxes. I reconeixen que sense l'ajuda decisiva d'alguns empresaris no haurien existit Hitler, Mussolini, Stalin, Franco, Saddam, Pinochet o Milosevitx. No hi ha visions més creatives o interessants del món empresarial? Està confirmant-se que, si Pinochet torna a Xile sense ser jutjat de genocidi, serà per interessos empresarials, amb l'ajuda de l'Opus Dei des del Vaticà? Els diners són la condició necessària de la llibertat? Si és així, se'ns dona, ara o algun dia futur, la benvinguda al Kurdistan. Ω

## Intervenció a Iugoslàvia i manifestos

Potser és cert que la comunitat internacional -o, bàsicament, els Estats Units i la Gran Bretanya- no està disposada a permetre que Kosovo es converteixi en una nova Bòsnia. La vergonya de la neteja ètnica i de l'opressió més bèstia practicada directament al cor d'Europa i sense cap tipus d'intervenció ens va fer envergonyar de ser europeus, de viure en aquesta part del món i d'autoconsiderar-nos persones civilitzades. Aquella vergonya va ser possible precisament perquè, amb el no intervencionisme, la comunitat internacional va permetre que el règim feixista de Milosevic -a través dels seus aliats de la república dels serbis de Bòsnia- practicàs tots aquells actes criminals. D'alguna manera, en la nostra consciència de ciutadans, hi hauria d'haver, a hores d'ara, la màcula de considerar-nos còmplices (per omissió) del genocidi en qüestió.

És per això que la consciència se'ns revoltava en veure Iugoslàvia anul·lava l'autonomia de Kosovo, hi imposava una mena d'estat de setge militar i començava la persecució directa contra els líders polítics i intel·lectuals d'aquell tros d'Albània ocupat per l'exèrcit federal iugoslau. I se'ns revoltava encara més perquè suposàvem que es tornaria al genocidi directe, sota el paraigua dels "assumptes interns" (Kosovo pot ser un afer intern de Iugoslàvia, quan no hi ha cap consens sobre la voluntat dels seus ciutadans de pertànyer a aquest dissortat país?), i que la comunitat internacional continuaria sense fer-hi res. Ens arribarem a tèmber, fins i tot, que era possi-

ble que l'ONU acabàs enviant-hi algun individu de les característiques d'aquell sinistre Iakushi Akasi, que va acabar col·laborant directament amb els genocides.

Assortadament, res de tot això no ha ocorregut, i finalment la consciència democràtica americana ha pogut més que la pusil·lanimitat i el col·laboracionisme nacionalista dels europeus. Sort, encara.

A conseqüència de tot això, des de fa uns dies, avions de la NATO bombardegen posicions militars iugoslaves, tant dins Kosovo com dins la pròpia Iugoslàvia. Es tracta, en realitat, de l'única esperança que els queda als kosovars d'alguna dia poder viure realment en pau i en llibertat.

Davant aquesta intervenció, del tot necessària, han començat a sortir manifestacions i manifestos. Ha sorgit l'esperit més nacionalista i antidemocràtic de la intel·lectualitat i de la classe política espanyola, amb ajuts destacats, com el de la pila de futbolistes iugoslaves que hi ha a la lliga de futbol d'aquesta part del món.

Llegesc, per exemple, que IU, Els Verds, CCOO, el GOB i d'altres organitzacions de Mallorca convoquen una manifestació "contra la intervenció militar de l'OTAN". No vaig llegir, emperò, que tots aquests col·lectius fessin cap tipus de mobilització en contra de la neteja ètnica ni del genocidi perpetrat per Iugoslàvia contra alguns dels seus països veïns.

Les malifetes són pitjor, es veu, si procedeixen dels Estats Units. Encara que, en casos com el que comentam, aquests es posicionin al costat dels drets dels

febles, al costat de la democràcia i al costat de la civilització. Els nordamericans són intrínsecament prepotents, bel·licosos i militaristes. El règim de Milosevic, en canvi, sembla que no pateixi cap d'aquestes xacres.

En altres llocs, hi ha hagut manifestos perquè acabin les hostilitats de tots els cantons, tant l'atac de la NATO contra Iugoslàvia com l'atac de l'exèrcit iugoslau contra Kosovo. En qualsevol cas, jo hi afegiria: que s'acabi l'atac aliat, sí, però no abans que l'últim home de l'exèrcit federal iugoslau hagi sortit de terra kosovar.

Tenen raó els dirigents d'Esquerra Unida quan afirmen que la NATO també hauria de fer una intervenció d'aquest tipus en defensa dels kurds ocupats per Turquia. Ho subscriu plenament. Però la justícia d'aquesta intervenció no li treu ni un pèl de justícia a l'altra. Iugoslàvia fa a Kosovo el mateix paper que Turquia fa al Kurdistan. Probablement, encara, amb una virulència superior.

Per tot plegat sorprèn que grups que es diuen d'esquerrers, alternatius i ecologistes prefereixin l'opressió i el genocidi abans que una intervenció militar encapçalada pels Estats Units, per molt que aquesta sigui més que justificada. No puc arribar a altra conclusió que només hi pot haver un motor que faci actuar IU, Els Verds, CCOO, el GOB en aquesta direcció: el nacionalisme espanyol, que tots ells deuen compartir. Ω

Bernat Joan i Mari  
President d'ERC-Balears i  
Pitiüses

## OPINIÓ

## Guanyar les properes eleccions

M. LÓPEZ CRESPI

L'essencial per al PSM, si és que realment vol augmentar substancialment el nombre de vots i arribar així a més altes quotes de poder institucional i, en aliança amb PSOE, UM i Izquierda Unida, guanyar les properes eleccions, seria seguir alguna de les idees que comentam des d'aquests pàgines. Ara que el PP va cap enrere com els crancs -bregues entre en Mates i en Canyelles, possibilitat de diversos partits de dretes, multitud de candidatures municipals que no volen anar pel seu compte, etc, etc-, seria interessantíssim que el PSM ampliàs aquella gran troballa teòrica, la de les nostres "tres pàtries" (Països Catalans-Mallorca -el poble on has nascut). Tres pàtries? Quina misèria per una societat tan consumista, amb tant de poder adquisitiu! La suprema visió nacionalista, el summum de la clarificació nacional, el que mai no gosaren teoritzar ni Prat de la Riba, Gabriel Alomar o Macià -i molt manco Andreu Nin!-, fóra l'establir ja per sempre -defensant-ho en congressos i a tots els mitjans de comunicació de masses- el fet que els mallorquins no solament tenim tres possibilitats nacionals en una (i no es cregui que parlem del misteri de la Santíssima Trinitat!). Seria poca cosa, un fet que palesaria una pobresa imaginativa absoluta, pensar de forma tan misèrrima. No. El que en Sebastià Serra, en Pere Sampol i l'amic Damià Pons han de definir és l'existència de quatre, cinc, sis... o set pàtries. Per exemple: incloure dins el llistat el barri, el carrer, la casa on has nascut, el xalet vora mar o la muntanya (si en tens), com a ferma possibilitat d'identitat nacional. No restringir mai les possibilitats nacionals del poble. Pensam que seria un dogmatisme estantís voler insistir tan sols en l'aspecte -per molt important que sigui- dels tres països: Principat, Illa de Mallorca i -en el meu cas- Poble. Quin partit -la dreta ja ho sabem- que no té, imaginació-podria oferir més contingut nacio-

nal als electors? El PSOE no, segur, ja que sempre predica -i molt més aquest darrer temps- "la indisoluble unidad de España y el

papel esencial del ejército surgido de la Cruzada para garantizar dicha unión inquebrantable". Na Maria Antònia Munar... què podria

oferir? "Vuit pàtries, deu, quinze? Tot és possible en la vinya del senyor. \_s valenta, la Princesa. Ben segur que cap partit d'aquesta hipotètica coalició guanyadora seria capaç d'aturar la seva imaginació creativa i, sens dubte, podria convertir cada illot, cada roca que surt de la mar -propera a Mallorca: els menorquins i eivissencs són evidentment una altra cosa- en una nova pàtria dels mallorquins i elevar així les nostres possibilitats nacionals, aquest il·limitat sostre patriòtic de què parlem fins a cent, tres-centes... mil pàtries imaginables!

Tots sabem que aquesta demostració de creativitat imaginativa no bastaria encara per a convèncer totalment el combatiu electorat nostrat -sempre disposat a demanar més competències, a lluitar contra el colonialisme fora malgrat això signifiqui perdre algunes pessetes, fer menys negocis amb espanyols i alemanys, disminuir el ritme de construcció de camps de golf i apartaments. L'amic Mateu Morro podria teoritzar la necessitat d'apropiar-se dels primitius plans de desenvolupament urbanístic de Gabriel Canyelles -oferint així als mallorquins un catàleg exhaustiu de terrenys que encara es poden urbanitzar- i, combinant tot això amb la creació de dos aeroports nous (Alcúdia i Manacor), amb la xarxa d'autopistes de la serra de Tramuntana i la construcció de cinc nous Son Reus (Andratx, Artà à, Deià, Biniali i el Castell de Santueri), podria explicar com ja s'ha entrat definitivament en el camí de l'autèntic pragmatisme, lluny d'utòpiques idees de joves sense experiència. Dit això és ben segur que tot l'electorat del PP es passaria en massa al partit de Mateu Morro i així, èxit rere èxit, amb l'ajut inestimable de l'inefable Jordi Pujol, la consolidació del PSM esdevindria un fet històric i inevitable i la victòria en les properes eleccions, un fet segur que obriria el pas a noves quotes de benestar i riquesa per a la nostra comunitat. Ω



**Maria Antònia Munar,  
Presidenta del CIM, felicita  
Miquel López Crespi**



La Presidenta del  
Consell Insular de Mallorca

Palma, 24 de febrer de 1999.

Sr. Miquel López Crespi  
Carrer Antoni Marqués, 20  
07003 PALMA

Benvolgut senyor:

Rebeu les meves més sinceres felicitacions per haver guanyat la tercera edició del Premi Miquel Àngel Riera de narrativa amb la vostra novel·la "L'amagatall", concurs organitzat per "Sa Nostra" recentment.

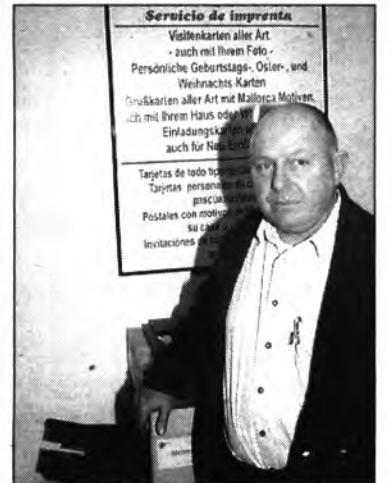
Com a presidenta del Consell Insular de Mallorca vos don l'enhorabona per aquest nou premi i vos anim a continuar amb la vostra brillant trajectòria literària.

Rebeu les meves salutacions més cordials.

Maria Antònia Munar



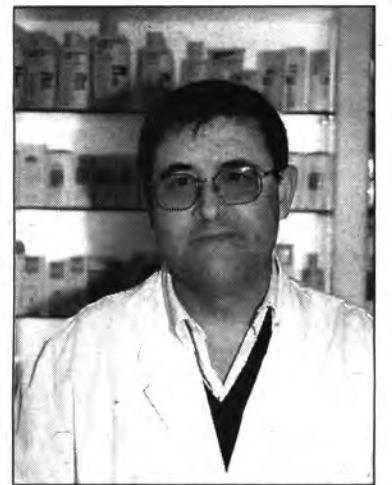
Fa 9 anys que na Mary Nieswald i na Gabriela Tiel d'Alemanya regenten la **Perruqueria Unixex Mari von der Locke** al carrer Acapulco de s'Arenal. Els mallorquins hi son ben arribats.



Fa 6 anys que en Klaus Beck d'Alemanya regenta l'oficina de lloguer de bicicletes **K.B.'s Point** al carrer d'Acapulco de s'Arenal. També té servei de fotocopiadora, fax, etc.



Fa 4 anys que n'Antoni Gomis i en Jaume Isern regenten al **Bar Jocker** a la barriada de Somtimes de s'Arenal.



Fa 15 anys que l'apotecari Pere Poblador de Lluçmajor, regenta l'Apotecaria Poblador a la barriada de les Meravelles de s'Arenal. L'apotecari Poblador és el secretari de l'Associació de Veïns Platja de Palma.

AP. 24 CAT. 07700 MAO

**CATALUNYA**  
(1707-1999)  
292 anys d'opressió espanyola

PI



Fa 2 anys que en Peter Warzinlek d'Àustria regenta el Saló Unisex Creativ a les Meravelles de s'Arenal. A la foto amb les seves ajudants.



Fa 4 anys que en Dirk van den Bremt, de la Bèlgica flamenca, regenta el Bar Belga a l'Avinguda de son Rigo de s'Arenal. Menjars i begudes belgues.



Fa 15 anys que en Pere Josep Coll regenta el Tennis Club Gran Platja a les Meravelles de s'Arenal. És el Club del gran Carles Moyà, de manera que el podeu veure entrenar quan és per Mallorca, a l'igual que els seus pares que hi van dues vegades a la setmana. El club té un centenar de socis i està obert al públic en general.



Fa 25 anys que en Rafel Reinés de Binisalem regenta la Botiga Parissien II a la Plaça de les Meravelles de s'Arenal.



## La literatura mallorquina i l'Antifranquisme (i II)

MATEU MORRO I MARCÉ, HISTORIADOR

**Més tard, quan vaig conèixer en Miquel més de prop, i vaig passar de lector a amic, em vaig adonar de la seva vasta formació. Ho llegia tot. A la seva casa els llibres s'hi acaramullaven per tots els racons, i s'hi podien veure els títols més introbables en aquell període final del franquisme**

En Miquel havia fet una opció inusitada en la Mallorca d'aleshores: havia triat la literatura com a vivència i com a professió. El seu ofici era el d'escriptor, i s'hi enfrontava amb tota la naturalitat i tota la conseqüència possible. Encara que això en qualque avinentesa posava seriosament en entredit el contingut de l'olla que cada dia s'ha de posar al foc per menjar. Era un escriptor professional, sempre ho ha estat, en un país que dona escasses possibilitats a gent tan rara. Llegia i escrivia, i alhora era fidel a tot allò que li semblava digne d'esser respectat.

Més tard, quan vaig conèixer en Miquel més de prop, i vaig passar de lector a amic, em vaig adonar de la seva vasta formació. Ho llegia tot. A la seva casa els llibres s'hi acaramullaven per tots els racons, i s'hi podien veure els títols més introbables en aquell període final del franquisme. Cada viatge havia estat dedicat a explorar llibreria, cada contacte havia

estat aprofitat per conèixer autors i tendències. La novel·la, el teatre, la poesia i l'assaig, en totes les llengües, componien un univers amplísim. I els joves que podíem entrar en aquell sancta sanctorum li demanàvem llibres. Aquesta va ésser la causa, en aquells temps de febrils curiositat intel·lectual, que part d'aquella magnífica biblioteca s'escampàs per aquí i per allà, i a en Miquel li costàs de recuperar molts d'exemplars valuosos.

**En els escrits de Miquel López hi ha una reivindicació clara de la clandestinitat, del treball quotidià mai no reconegut pels llibres de la història oficial**

A L'Antifranquisme a Mallorca en Miquel López Crespí deixa constància de la seva vivència d'aquells anys. Ens descriu la seva experiència apassionada, des de la seva infància a sa Pobla als fets polítics més recents, en un llibre farcit d'anècdotes, ple del suc de la història viscuda, ple de petits fets que dibuixen tot un procés, i que el fan un document interessant. En situar-se en aquest pla concret ens resta dibuixada la trajectòria intel·lectual i ètica d'en Miquel López Crespí, i la de moltes altres persones que, com ell, feren la seva contribució, bàsica, al desvetllament cultural i polític dels mallorquins. En els escrits de

Miquel López hi ha una reivindicació clara de la clandestinitat, del treball quotidià mai no reconegut pels llibres de la història oficial. A la política clàssica hi contraposa la tasca apassionada dels militants, dels que mai no cobraran una pesseta de la política, dels que sense demanar cap reconeixement posaren els fonaments de la democràcia.

**López Crespí no vol renunciar a ésser testimoni d'aquesta història que l'apassiona i que el compromet personalment. La literatura, el teatre, la narració, la poesia, estant impregnats d'aquesta experiència i d'aquesta fidelitat a una determinada tradició emancipatòria**

Aquesta història és la que interessa a Miquel López Crespí, perquè amb ella vol posar les coses en el seu lloc. Vol posar en el seu lloc la realitat de forces polítiques inexistents en la resistència antifranquista, o de forces que recolliren part del que era el franquisme. Però, i jo diria que sobretot, vol posar al seu lloc l'estalinisme, amb totes les seves versions. L'assassinat dels dirigents obrers revolucionaris, la creació d'uns estats policials, l'asfíxia del pensament alliberador amb tota casta de catecismes i bíblies oficials, són atemptats contra la humanitat, però, d'una manera

particular, contra allò que Miquel López Crespí estima i s'hi sent identificat. Són fets històrics que cap raó pragmàtica pot justificar, i que pesen massa sobre la consciència per a ésser obviats fàcilment. López Crespí no vol renunciar a ésser testimoni d'aquesta història que l'apassiona i que el compromet personalment. La literatura, el teatre, la narració, la poesia, estant impregnats d'aquesta experiència i d'aquesta fidelitat a una determinada tradició emancipatòria.

**Ara, idò, es torna plantejar, des d'una clara unitat entre la cultura i la política, entre la literatura i la vida, la mateixa opció per l'emancipació humana que va fer en Miquel a sa Pobla fa més de trenta anys**

Pens que és aquí on se situa l'aportació lúcida d'en Miquel López Crespí. Des del testimoni d'un temps viscuts amb passió que es projecten cap a un nou temps i cap a uns nous combats. I ara, quan reneixen idees d'intransigència en el món, quan es desenvolupen noves violències contra les persones, quan formes d'exploació molt més sofisticades i tenebroses -tant que amenacen la continuïtat de l'espècie sobre el planeta-, es consoliden, ara, idò, es torna plantejar, des d'una clara unitat entre la cultura i la política, entre la literatura i la vida, la mateixa opció per l'emancipació humana que va fer en Miquel a sa Pobla quan, amb fruïció, esborrava les consignes feixistes de les parets del local de la Falange i s'indignava davant tot el que era discriminació o injustícia. Ω

## La Ciutat del sol, Premi de Novel·la de l'Òmnium Cultural

**L'Òmnium Cultural lliurà també els premis de poesia, de narrativa juvenil, de periodisme i de televisió. L'acte va ser presidit per Manuel Castellet, president de l'Institut d'Estudis Catalans.**

L'escriptor mallorquí (sa Pobla, 1946) Miquel López Crespí en novel·la, i la barcelonina Anabel Folch, en poesia, van guanyar els dos premis centrals de la 9a FESTA DE LES LLETRES CATALANES.

L'Òmnium Cultural lliurà també els premis de poesia, de narrativa juvenil, de periodisme i de televisió. Cal destacar que a aquest IX Premi de Novel·la s'hi havien presentat un total de setze obres. En el jurat, format per alguns dels més importants estudiosos de la cultura catalana contemporània, hi havia l'escriptora Assumpta Margenat, l'especialista en Literatura Catalana Lluïsa Cunillera, el periodista i llicenciat en Filologia Catalana Josep Lluís Eras (entre altres destacades personalitats de la nostra cultura). El jurat va declarar per unanimitat finalistes les

obres Notes de pas, La Ciutat del sol i Darrer poema. En la darrera i definitiva votació, es va proclamar guanyadora del IX premi de novel·la de l'Òmnium Cultural l'obra de l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí. L'escriptora Assumpta Mateu, autora del llibre Notes de pas en quedà finalista.

**"Els catalans tenim un únic país, una única llengua".**

Miquel López Crespí -que vengué a Barcelona per a recollir el premi de novel·la- va recordar que "fa 25 anys, a Mallorca parlàvem de Països Catalans i, ara, això, s'ha anat aigualint". L'escriptor es va mostrar partidari de defensar tot el que condueix a reforçar la idea que "els catalans tenim un únic país, una única llengua".

Els altres guanyadors varen ser: la poeta Annabel Folch pel poemari Una sort i un secret; en periodisme David Bassa pel treball Les bombes de maig del 38 i tot l'equip de la revista L'Actualitat. Finalment el premi per a reportatges de televisió va ser donat al

periodista Carles Riobò per un magnífic treball que portava per títol Rutes.

**La Ciutat del Sol és una novel·la ambientada en la Mallorca del segle XVI.**

La Ciutat del Sol és una novel·la ambientada en la Mallorca del segle XVI. L'autor de Sa Pobla narra en aquest llibre les aventures i peripècies d'un grup de mallorquins (agermanats, jueus, bandejats...) que parteixen a la recerca d'un ignot reialme enllà de la mar. Creuen, guiats per informació proporcionada pels estudiosos del Call, que trobaran un món nou, una Terra de Promissió on, a part d'innombrables riqueses, els protagonistes -perseguits per la Inquisició i les autoritats de l'època- gaudiran finalment de justícia i felicitat.

El premi de literatura de l'Òmnium Cultural comporta la publicació de la novel·la guardonada en una important editorial del Principat. Ω

(Redacció)

## DIADA DE L'OBRA CULTURAL BALEAR A LLUC



Fa 12 anys que n'Antoni Garau de Cai-mari regenta Sa Fonda de Lluç. Recomanava l'arròs brut, el cabridet al forn i la percella rostida. Se menja per una mitjana de 3.000 ptes. a la carta.



En Joan Romà i na Maria del Carme Arellano d'Algaida, anaren a Lluç amb l'Obra Cultural Balear, a recolzar la llengua catalana, en Joan amb la barretina posada.



Les trompetes dels grallers que posen música als castells humans, ens recordaren les Trompetes que amb els seus sons esbucaren les muralles de Jericó i donaren la victòria al poble d'Israel. Quan aquests trompetes resonin arreu de la nació catalana arribarà la independència pel nostre poble.



En Vicenç de son Rapinya (col·laborador de l'ESTEL) i sa mare madó Gerònia, també anaren a Lluç el dia de la Llengua Catalana.



## 1936: Alliberar les Illes

## Estiu de foc, una epopeia mallorquina contemporània

PER GABRIEL JANER MANILA.

**"Em sedueix la capacitat narrativa de Miquel López Crespí, la seva habilitat per crear una ficció novel·lesca tot partint de la realitat històrica, em fascina la força amb què recupera el passat i l'incorpora al drama fictici que la imaginació recrea"** (Janer Manila)

Em sedueix la capacitat narrativa de Miquel López Crespí, la seva habilitat per crear una ficció novel·lesca tot partint de la realitat històrica, em fascina la força amb què recupera el passat i l'incorpora al drama fictici que la imaginació recrea. Tot just en acabar de llegir Estiu de foc, publicada el desembre passat a Columna, he tingut la certesa de trobar-me davant una breu novel·la exemplar: la crònica dolorosa i amarga d'una dona embarcada amb la tropa del capità Bayo, el mes d'agost de 1936, disposada a defensar, ni que sigui amb les dents, la il·lusió de la llibertat.

**La passió es desborda sobre les terres seques, calcigades pel foc de les armes i el sol de l'estiu. L'emoció et corprèn.**

Sobre un paisatge tens, creat amb minuciosa esmena, es mouen lentament els personatges. La història serveix de rerefons al drama. La passió es desborda sobre les terres seques, calcigades pel foc de les armes i el sol de l'estiu. L'emoció et corprèn. Això era l'estiu de foc... Desembarquen les milícies republicanes. Som a la primera línia del front. Mentre, comença a créixer, impertorbable, el sentiment d'abandó: les discussions entre Madrid i la Generalitat sobre l'oportunitat del

desembarcament, l'ajut que no arriba, les històries cruels de la repressió feixista, els morts a les cunetes, els assassinats sense judici, les tortures i la desolació... La depauperació, la manca de mitjans, la mort a les trinxeres, les dificultats entre els militars amb rutines i formació monàrquica i el proletariat revolucionari...

**El llibre ens planteja, bellament novel·lades, les brillantors d'aquest somni, aquelles inquietuds que configuren i definiren la innocència de la revolució...**

Una dona ens explica la seva aven-

tura i la d'un grup de companyes; però el seu relat esdevé la crònica d'una història d'amor: l'epopeia llibertària d'una relació amorosa, la fascinació que aquell grup de dones sent pel somni anarquista.

El llibre ens planteja, bellament novel·lades, les brillantors d'aquest somni, aquelles inquietuds que configuren i definiren la innocència de la revolució: l'afany de bastir el comunisme llibertari i acabar amb els exèrcits, les fronteres, les supersticions religioses, la propietat privada, la incultura... La voluntat ferma de construir un món nou, una societat justa. La gran utopia per la qual lluitaren aquells homes i dones que Miquel López Crespí dibuixa sobre el rerefons tràgic del desembarcament de les tropes republicanes al litoral de Manacor. Llavors, el nostre mar, sa Punta de n'Amer, les terres costaneres de Son Carrió esdevenen l'esce-

nari sobre el qual es perfila el fracàs d'una de les grans utopies d'aquest segle.

I l'esperança del triomf. Però també -els feixistes han rebut l'ajut italià, passen els caces-, el reembarcament desorganitzat, l'engany amb què es retiren, convinguts que acudirán a Palma i reemprendran el combat. De bell nou, la lluita. I el somni.

**Sobre el canemàs de la història, el conflicte dels homes i les dones que s'afanyen per transformar la vida.**

La protagonista s'enrecorda, cap al final, dels dies difícils en què l'expedició havia parat a l'illa d'Eivissa; de Rafael Alberti i Maria Teresa León, de com aquesta havia defensat el museu arqueològic i l'havia reivindicat -potser és una de les pàgines més belles del llibre- el treball remot d'uns altres obrers, les mans treballadores del passat.

Sobre el canemàs de la història, el conflicte dels homes i les dones que s'afanyen per transformar la vida. Ω



## Llengua i Universitat

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

En gener del 98 m'arribà una nadala de la meua amiga i gran patriota Alexandra Pull, natural de Sant Cebrià del Rosselló. M'hi comentava, tota contenta, que s'havia anat a estudiar tercer de geologia a Barcelona, i que li plaïa força poder fer-ho en català (ella fa la carrera a Perpinyà, on els francesos no permeten altra llengua que la francesa, vulnerant els drets lingüístics més elementals dels catalans).

Gràcies a la llengua catalana una noia del Rosselló pot anar a estudiar al Barcelonès parlant en el seu propi idioma. Això no podria ésser així si les classes universitàries a Barcelona

s'imparteixen en castellà, com volen molts nacionalistes espanyols. Els catalans hem d'escoltar sovint als forassenyats espanyolistes criticant l'ús del català a les escoles i universitats del nostre país, aduint que això suposa una discriminació per als castellano-parlants que no saben català i que no poden anar a estudiar a Catalunya. El primer que cal dir és que molts professors de les diferents universitats catalanes, abusant vergonyosament de la seva posició, bandegen la nostra llengua, la discriminen, passant-se a la més mínima oportunitat a la castellana, sense tenir en compte que el català és

l'idioma propi del país, i no el castellà; i que pot donar-se el cas de que a l'aula hi hagi alguna "Alexandra del Rosselló" que no entengui el castellà. Pot donar-se el cas de que un català que no parli castellà no pugui seguir una classe... en una facultat catalana!

Als mateixos espanyols que diuen sentir-se "discriminats" en les universitats catalanes per no saber català, no se'ls ocorria mai dir, per exemple, que es troben discriminats a Londres perquè allà les classes s'imparteixen en anglès i no en castellà, o a Roma pel fet de que s'hi facin en italià. Tampoc no dirien que els catalans que estudiem a Granada, Madrid o Donosti estem discriminats pel fet de que en aquestes ciutats les classes no siguin en català. I clar, ni se'ls passaria pel cap que un cors, un irlandès o un suec estigués discriminat a la Complutense de Madrid pel fet d'haver d'estudiar en castellà. Per a ells és del tot normal

que un cors, un irlandès, un suec o un català que vagi a Castella hagi d'estudiar en castellà, en quina llengua sinó haurien de fer-ho?; ni se'ls passa pel cap posar estudis universitaris a Madrid (Valladolid, Salamanca,...) en llengua corsa, gaèlica, sueca o catalana. "Qui vulgui estudiar a Castella que ho faci en castellà i sinó que no vingui!!", deuen pensar (bé, no ho pensen perquè ni s'ho plantegen). Per a ells, fer classes en castellà a Castella, en anglès a Anglaterra o en italià a Itàlia, és la cosa més natural del món; per contra fer-les en català a Catalunya és un pecat imperdonable, car en el fons consideren la catalana com una llengua secundària i als qui la parlen com a éssers inferiors (el espanyol tenen una mentalitat racista i ordenen el món en una jerarquia en la qual uns pobles als que ells consideren elegits, com el seu, es trobarien en el cim, i altres, com el català, estarien

en una posició de subordinació respecte als "superiors").

Alguns nacionalistes espanyols podrien dir que Catalunya no és independent, i que per això no pot tenir els mateixos drets lingüístics que, per exemple, Itàlia pel que respecta al seu idioma, l'italià. Aquesta argumentació seria totalment averrant, ja que els drets lingüístics dels pobles no poden restar limitats per la situació político-jurídica conjuntural en la qual es trobi aqueix poble en un moment històric determinat; al temps que absurda, ja que Anglaterra no és un estat independent i les classes (i tot) s'hi fan en anglès, Castella tampoc no és un estat independent i les classes (i tot) s'hi fan en castellà; que Catalunya no sigui (encara) independent no significa que no s'hi pugui utilitzar el català en tots els àmbits de la vida quotidiana, inclòs l'universitari. Tal com va fer l'Alexandra, a Barcelona. Ω

## El terror a les Illes (1936-1939)

### Els germans Villalonga (Miguel i Lorenzo): dos enemics de la Cultura Catalana i de l'Esquerra

Pel que fa al conegut anticatalanisme dels germans Villalonga, l'historiador Antoni Nadal concreta (pàg. 76 de "Els articles de Llorenç Villalonga en temps de guerra"): "L'anticatalanisme de Llorenç Villalonga va anar augmentant progressivament d'acritud fins a assolir el paroxisme durant els primers mesos de la guerra, quan l'anticatalanisme va esdevenir consubstancial amb l'establiment del règim totalitari: 'Nos cabe el orgullo, a mi hermano Miguel y a mí, de haber representado siempre la resistencia anticatalanista en Mallorca'. Bartomeu Mulet Trobat parla també del paper repressiu dels germans Villalonga (vegeu revista Lluç, núm. 784 pàg. 27), en referir-se a les depuracions i assassinats de mestres mallorquins: "Els germans Villalonga, el Prevere i Director de l'Institut Bartomeu Bosch, foren responsables de la depuració, o personatges com Joan Capó, que inicialment hi participaren i que

posteriorment en foren víctimes d'aquests afers".

El reialme del terror, ajudat pels germans Villalonga, s'instal·lava a Mallorca. És, emperò, la pau dels cementeris franquista la que marca el començament de la carrera de Llorenç Villalonga com a escriptor. Sembla que, amb la repressió, amb el silenci de tota mena d'oposició, amb l'afusellament i l'exili de les forces més dinàmiques i creatives de la societat illenca, es comencen a donar les circumstàncies ("una profunda reflexió") adequades per a la creació que necessitava aquest falangista de primera hora. Jaume Pomar, en el llibre *El meu Llorenç Villalonga* (pàgs. 133-134), escriu: "D'altra banda, la convulsió històrica del país coincideix amb el matrimoni de Llorenç Villalonga amb Maria Teresa Gelabert i Gelabert, el 19 de novembre de 1936, a Sant Bernat de la Real. L'any següent, la parella es trasllada a Binissalem, protegint-se dels bombardejos". I continua:

"L'escriptor es troba en una etapa de plena maduresa intel·lectual, física i emocional. Com a representant d'un tarannà antiromàntic -a la manera de Goethe, Voltaire o Thomas Mann-, és en l'estabilitat i la felicitat matrimonial, que troba unes condicions propícies per bastir lentament, de forma elaborada, una obra de gran envergadura. No creia en la soledat ni en l'angoixa com a motivacions literàries. Ben al contrari, la seguretat i el benestar actuen en ell com a fonts de creativitat".

Per als professors i mestres d'escola mallorquins, no hi hagué, amb la victòria dels feixistes, tranquil·litat, pau ni repòs, a no ser la dels cementeris o l'exili.

Josep Massot i Muntaner ens ho fa veure ben clarament en el seu treball *Els escriptors i la guerra civil...* (pàgs. 220-221): "Un altre sector important de represaliats era el dels professors i mestres d'escola, objecte especial de denúncies, d'empresonaments i de depuracions". Els millors homes



El "Comte Rossi" el tinent coronell García Ruíz i el vicari general castrense Francesc Sureda Blanes: tres destacats assassins del poble mallorquí i de l'esquerra illenca i grans amics del nazifeixista Lorenzo Villalonga.

i dones de la generació dels anys vint i trenta; els esquerrans mallorquins que gosaren imaginar una Mallorca diferent d'aquella que dominaven aristòcrates, burgesos, militars i clergat; els mestres que cregueren en el paper alliberador de la cultura, eren executats sense misericòrdia en els murs dels cementeris de Palma, en el de Porreres, per Son Puigdorfila, a Son Coletes (Manacor), pel Camí dels Reis, per Son Pardo, a la

Carretera de Sóller. Els camps de concentració i les presons s'estengueren per tot l'illa. ¿Qui no recorda els noms d'infausta memòria de Capocorb, Vellmarina de Lluçmajor, Can Mir, la presó de dones de Can Sales, Cap Gros-Alcúdia, Illetes, el Llatzaret del Port de Sóller, Son Granada, Sa Coma-Es Capdellà, el mateix Castell de Bellver...? (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω



## Siau qui sou

PER MANEL FRAU, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA  
REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA  
(mfrau@maptel.es)

A França les coses no rutllen millor que aquí. Llegim a *La Vanguardia* del 19/03/99 una breu notícia sobre un petit municipi, Eina, al peu del Puigmal, Cerdanya francesa. Eina ha expressat la seva voluntat d'independitzar-se de França i formar part de Catalunya. És una postura simbòlica, segons reconeix el seu propi alcalde Alà Bousquet, ja que els governs espanyol i francès no ofereixen la més mínima possibilitat de revisar les seves fronteres per permetre el canvi. L'eloqüent carta que ha enviat el batle d'Eina a Jacques Chirac, president de la República francesa, reflecteix el malestar de la població per "l'abandonament que sofreix aquesta comarca per part del govern, tant en el terreny polític com a l'econòmic".

Naturalment, per a la premsa no passa de ser una anècdota curiosa. A casa nostra la paraula *Independència* fa al·lèrgia a molta gent. Tan sols els més agosarats enarboren l'estendard d'un

més que nebulós dret a l'autodeterminació. La que hauria de ser la nostra televisió nacional, TV3, afirma sense embuts que "el concepte de Països Catalans ja està superat, ja està desfasat". Ho deia un matí d'aquesta setmana Joan Oliver, presentador del programa *Bon Dia, Catalunya*. El nacionalisme espanyol dels partits estatalistes està reeixint en la seva estratègia de fer creure als ciutadans del Paísos Catalans que allò que és modern, progressista i amb visió de futur és que Catalunya sigui la locomotora que porti l'estat espanyol cap a la seva modernització. Pasqual Maragall, tot prologant el llibre *Catalunya: de la identitat a la independència* de Rubert de Ventós refusa fins i tot parlar de nacionalisme, sinó d'un catalanisme que "només es realitzarà en la perfecció del seu objectiu específic, que és transformar Espanya en un subjecte europeu, diguem modèlic, de futur". És l'independentisme un discurs tan passat de moda com volen que creiem?

Tot i que no estic d'acord amb moltes de les tesis del seu llibre, Rubert de Ventós l'encerta de ple en allò que és essencial: cal justificar el dret, explicar la viabilitat i traçar un horitzó d'independència política de Catalunya, lliure del tradicional llastre identitari, nostàlgic i ploràtiques. És aquesta dialèctica tradicional la que està superada, la que hem de enfrontar i corregir. El nostre nacionalisme, la nostra independència, té ara més vigència que mai. L'important no és donar voltes i més voltes al nostre encaix a Espanya, sinó contemplar car a cara la nostra autogestió i el nostre tracte directe amb les institucions europees, sense "intermediaris" que, no satisfets amb xuclar de les nostres butxaques, no dubten en fer-nos servir per xuclar de les arques europees en el seu propi benefici.

El nostre futur com a poble, passar per la descentralització administrativa, la reforma asimètrica de les institucions i l'au-

togestió dels propis interessos. I és cert que per aconseguir-ho hem de trobar el nostre lloc a Europa i al món; però no és menys veritat que els canvis efectius comencen des de baix, des del municipi, que és la institució bàsica i fonamental de la sobirania ciutadana, l'autèntic motor d'un país que hem de construir entre tots.

El nacionalisme independentista no està caducat. El discurs autènticament caduc és el que allunya al ciutadà de les decisions sobre els temes que l'afecten directament, que l'allunya de la política de la seva pròpia ciutat. És el discurs estatalista que aspira que els municipis siguin simples màquines de fer diners. Que el poble voti, però que no empenyi gaire.

Vivim tant al dia que de vegades ens manca una mica de perspectiva històrica. Palma, per exemple, ha repetit durant anys una sèrie d'error, uns errors que són idèntics als de molts municipis del país i que es repeteixen al conjunt del nostre territori. Va començar el *bum* turístic i el vàrem explotar intensivament. Tot anava bé, hi havia doblers i creixement econòmic. Augmentava el turisme i venien molts immigrants a treballar.

Ara bé, tot creixement ha de ser controlat, i el nostre ha estat caòtic, amb un progressiu distanciament entre l'empresa -que ha cercat el guany més ràpid possible- i el sector públic -que no ha fet prou esforç d'inversió en serveis i equipaments-. Tota la nostra economia és un *bluf*, basat en la concentració d'inversió en un sol sector i en un curt espai de temps, una nefasta febre de l'or que ha tingut dos fills bords: l'especulació salvatge i els errors d'estratègia. No podem seguir fent diners fàcils: cal estudiar la viabilitat dels nostres municipis en el futur.

Potser el cas del poble d'Eina només és simbòlic, però diu molt d'allò que ha de ser el futur del nostre país. És hora de construir, de "fer país", però no amb discursos grandiloqüents i pactes amb l'estat. Ara ja es tracta que la veu dels ciutadans de Catalunya es faci escoltar amb força, començant pels municipis: hem de planificar el progrés urbanístic i econòmic de les nostres ciutats; hem d'eixigir que els nostres serveis públics siguin gestionats amb eficàcia. Hem de reformar l'edifici des dels seus fonaments i després tirar amunt cap a la independència, cap a la nostra majoria d'edat com a poble lliure. Ω

## SANT JORDI



Sant Jordi duu una rosa mig desclosa pintada de vermell i de neguit. Catalunya és el nom d'aquesta rosa i San Jordi la porta sobre el pit.

La rosa li ha donat gaudis i penes i ell se l'estima fins sap a on; i amb ella té més sant a dins les venes per poder vèncer tots els dracs del món

Josep M. de Sagarra  
(del Recordatori de Josep TRUETA)

## Inici de càntic

Ara digueu: "La ginesta floreix  
Arreu als camps hi ha vermell de roselles  
Amb nova falç comenceu a segar  
El blat madur i amb ell les males herbes".  
Ah, joves llavis desclosos després  
De la foscor si sabieu com l'alba  
Ens ha trigat com és llarg d'esperar  
Un alçament de llum en la tenebra!  
Però hem viscut per salvar-vos els mots,  
Per retornar-vos el nom de cada cosa,  
Perquè seguíssim el recte camí

D'accés al ple domini de la terra.  
Vàrem mirar ben al lluny del desert  
Davallàvem al fons del nostre somni.  
Cisternes seques esdevenen cims  
Pujats per esglaons de lentes hores.  
Ara digueu: "Nosaltres escoltem  
Les veus del vent per l'altra mar  
d'espigues".  
Ara digueu: "Ens mantindrem fidels  
Per sempre més al servei d'aquest poble. Ω  
Salvador Espriu

**Sant Jordi vostre coratge,  
destresa i serenitat  
han de ser el millor guiatge  
per tenir més llibertat.**

Que avui ha de ser un gran dia,  
dia d'amor sobirà,  
que és el dia de la rosa  
-la rosa al cor i a la mà-.  
Però no val a badar!  
que ara ens volen fer empassar  
que la llengua aquí se'ls mor  
ja veieu quin mal de cor!  
i no s'ho creuen ni ells  
que en això són com gats vells.  
La seva llengua és estesa  
per la meitat del Nou Món.  
i la nostra a alguns molesta  
per l'orgull de ser el qui són.  
Els orgullosos de sempre  
que bé que us ho vau muntar,  
una Espanya centralista  
per ser més i per manar,  
renoi, quina bona vista!  
Com que sortí massa vostra  
ja us la podeu confitar  
que pel nostre cor no fa  
perquè som gent catalana.  
No confongueu més la pàtria  
amb la passió de manar.  
La pàtria és per estimar-la,



Sant Jordi, de Joan Rebull

per poder-la millorar  
i no pas a costa d'altres  
que el que cal és treballar.  
Els que vinguereu de fora  
vers un horitzó més clar  
Catalunya és casa vostra  
i ella ens ha d'agermanar  
i el temps ho demostrarà.  
Terra germana i llunyana  
molt fàcil d'endevinar  
si et sabessis deslliurar  
del verí de malparlar  
et faries estimar  
com una bona germana  
però et volen dominar  
els orgullosos de sempre  
per poder antagonitzar  
que el bon conviure no els va.  
Si aquesta és la seva Espanya  
ja se la poden quedar  
que no hi podem encaixar.

**Defensem la nostra llengua  
de manera natural  
com la cosa més normal  
com qui llesca un tros de pa  
i no es cansa de llescar.  
I Catalunya serà.**

Edita: GRUP SANT JORDI.  
Rivadeneira, 6, er. Barcelona

## Ocupat d'ell (Lluc 10,35)

**(Contra les tortures, ben amplament tolerades, per l'Estat espanyol)**

Aquesta es la petició que fa el Bon Samarità a l'hostaler que li deixa l'home que havia trobat pel camí, maltractat i mig mort, perquè en tingui cura fins que Ell torni a passar per l'hostal.

*Ocupa't d'ell*

És la crida que, per mitja d'ACAT,  
Em fa Jesucrist, el Bon Samarità:  
Ell, el primer,  
S'ocupà de l'home despullat, apallissat i abandonat,  
Aquell home que havia estat TORTURAT  
També ignorat.  
El va veure, s'hi va fitxar, s'hi va acostar,  
En va tenir cura, el va alleujar,  
Va fer camí amb ell, fins a trobar casa meva -el meu cor-  
I ha vingut a hostatjar-s'hi, hi ha entrat i hi fa estada,  
Posa confiança en mi, se'n refia,  
Em dona "dos denaris" -la seva gràcia-  
I la força de la seva paraula per a "fer igual" que Ell.

Des del meu ser de monja,  
M'urgeix el manament del Senyor.  
Quan Ell ha volgut passar la nit a casa meva  
Portant sobre seu la humanitat ferida i humiliada  
I l'he acollit en el meu cor,

Quan m'he deixat sorprendre per la seva presència,  
Ha resplendit "l'endemà".  
Cada matí,  
Quan s'aixeca el dia  
I la claror del sol fa enrera la tenebra de la nit,  
-l'ABOLEIX-,  
Ell se'm presenta  
¿és la resurrecció?,  
i em diu: *ocupa't d'ell*.

No sé fer-ho d'altra manera, sinó  
Posar la mirada en Jesús,  
Anar cap a Ell,  
Restar amb Ell,  
Obrir més i més l'oïda del cor  
Per sentir  
El clam de la humanitat sofrent en la seva dignitat,  
Eixamplar  
La meva capacitat interior per donar-li cabuda en mi,  
Fer-la present

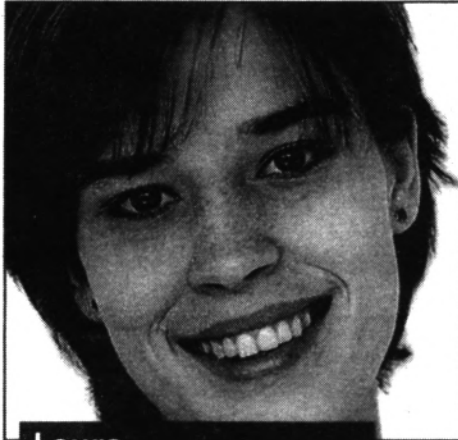
Enmig de la pregària comunitària,  
Fer-la present  
En la meva conversa amorosa amb el Senyor,  
Feta de silenci i solitud,  
De tensió i impotència,  
Sentint-me temerosa i desvalguda,  
Feble i pecadora,  
Empesa, però, a córrer pel camí de la conversió,  
La meva i la de la humanitat,  
I que poso cada matí a les mans misericordioses de Déu.

Jesucrist és comunió,  
I ve a oferir-me la comunió en Ell  
Que em fa possible poder estar amb tota la humanitat.  
Estimar Jesucrist en aquesta comunió  
És complir *ocupa't d'ell*. Ω

**MARGARIDA NEUS GUIXÀ**  
monja del Carmel de Mataró



Han trobat una gran feina, ben pagada, poc temps després d'acabar els estudis. Endequina el títol.



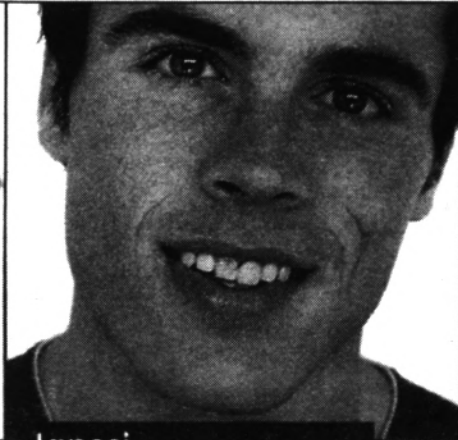
Laura

22 anys.

Tècnica en Comerç.

Té la seva pròpia botiga de flors i és independent com sempre havia volgut. I ja busca pis.

Tècnica en Comerç.



Ignasi

21 anys.

Tècnic Superior en Automoció.

Amant dels cotxes des de petit, ha aconseguit estar-ne envoltat tot el dia. I com volia, ara ja es pot independitzar.

Tècnic Superior en Automoció.



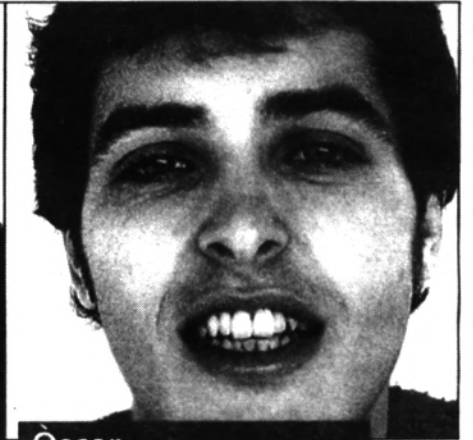
Anna

20 anys.

Tècnica en Equips Electrònics.

Ella ja no ho veu tot tan negre. S'ha establert pel seu compte dedicant-se a la seva passió de tota la vida: l'electricitat. I ja pensa en casar-se.

Tècnica en Equips Electrònics.



Òscar

21 anys.

Tècnic Superior en Química Ambiental.

Com a bon químic, ha trobat la fórmula perfecta: fa el que li agrada i, a més, té un bon sou.

Tècnic Superior en Química Ambiental.

**Fes Teu el Futur.**



**novaformació professional**

Amb 135 titulacions i més de 400 sortides professionals, és just el que necessitaves.



**Generalitat de Catalunya**

Amb el suport de:



## L'enemic: noms i llinatges



"Su planteamiento (de la nueva ley de política lingüística) y concepción es contrario al espíritu de libertad i de convivencia que ha de presidir las reglas del juego i del juego lingüísticas en una comunidad bilingüe".

Francisco ALVAREZ CASCOS, sots president primer del govern espanyol.

**Més de 150 normes dispositives de l'ordre jurídic estatal obliguen a la utilització de la llengua espanyola. Quin és l'esperit de llibertat?**

"... el Palau de Justícia és seu d'un poder de l'Estat i, per tant, sembla que la llengua de l'Estat hauria de ser utilitzada. A més, el castellà és llengua oficial a Catalunya i llengua pròpia de molts usuaris de la justícia".

Javier BÉJAR, president de l'Audiència de Barcelona.

**Només un 1% dels jutges emeten sentències en català habitualment, un 81'5% no ho fan mai. Dels funcionaris de l'Administració de Justícia només 105 d'un total de 5.217 usarien habitualment la nostra llengua i 1.338 en algunes ocasions; 2.230 no usen mai el català. Això és el més adequat?**



"La nova llei tendeix clarament a un monolingüisme oficial que xoca amb la realitat bilingüe de la nostra societat (...) l'opció monolingüe, confessada o no, dilapida una riquesa que, afortunadament, tenim a l'abast de la mà: el bilingüisme".

Francesc de CARRERAS (Foro Babel).

**Un 0'8% dels productes s'etiqueten en català, un 3% de les sentències es dicten en català, a la televisió només dues cadenes sobre set en català... el català té una presència ridícula en les pantalles de cinema, material informàtic, diaris... aquest és el seu bilingüisme?**



"La llei de política lingüística no és impecablement democràtica".

Aleix VIDAL QUADRAS, senador i diputat del PP al parlament de Catalunya.

**Cridant a la insumissió a la nova llei, Vidal Quadras s'oposa a una decisió aprovada democràticament pel 80% del Parlament de Catalunya.**

**El Partit Popular ha votat en contra de la unitat de la nostra llengua al País Valencià (091097), contra la seva cooficialitat a la Franja de Ponent (Aragó) per considerar-lo "perjudicial". Derogant a les corts Valencianes del decret que reconeix l'autoritat lingüística de la universitat, ha rebutjat la legitimitat de la Universitat de València d'utilitzar l'expressió "llengua catalana" que ha proscrit. A les Illes s'ha oposat a les mesures de protecció a la llengua.**

## L'esperit de llibertat lingüística segons l'Estat espanyol

Existeixen més de 150 normes dispositives a l'ordre jurídic espanyol que obliguen a la utilització de la llengua espanyola.

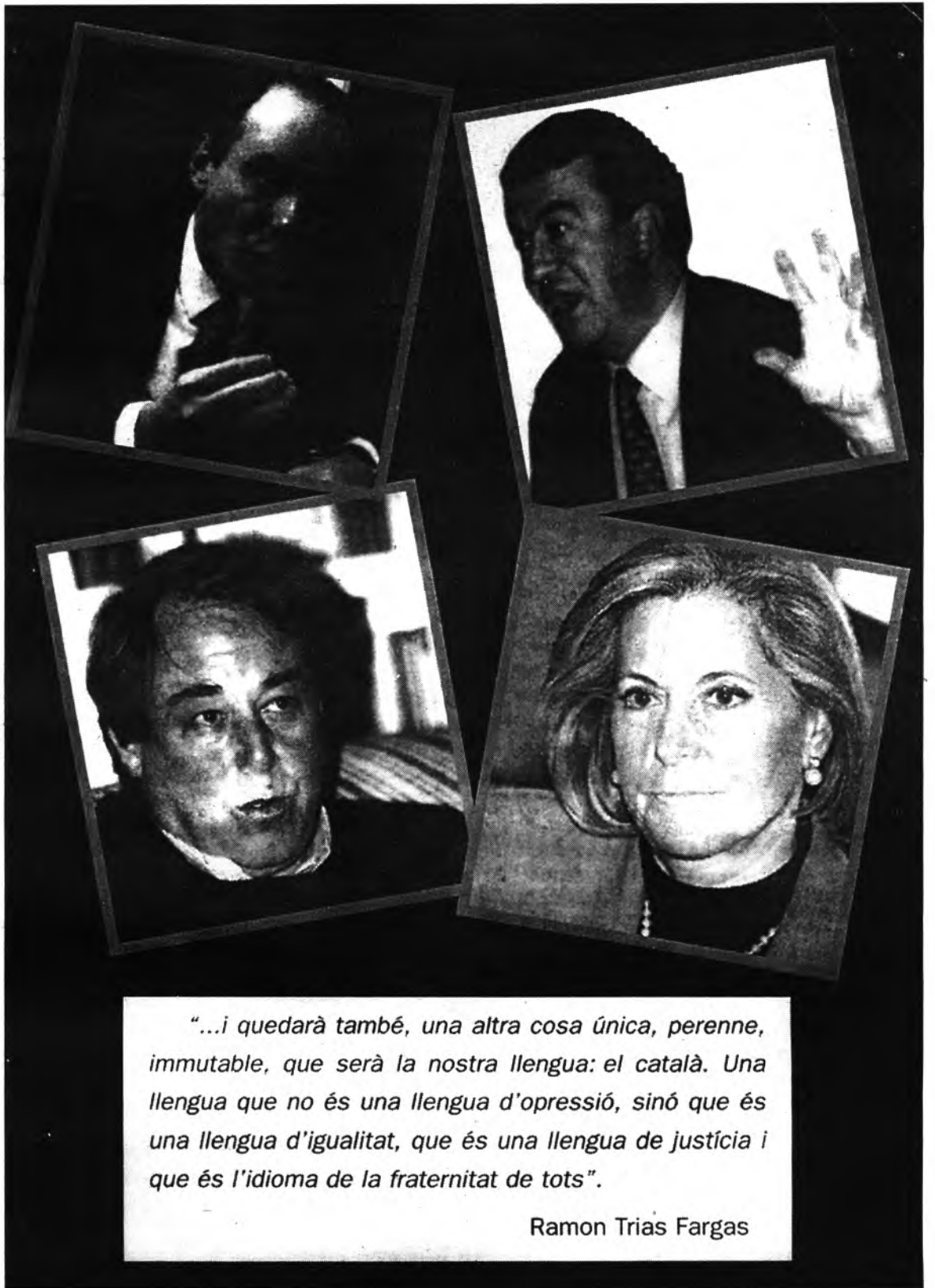
És obligatori conèixer l'espanyol segons al Constitució espanyola, però a més és obligatori el seu ús a:

- \* la xarxa viària
- \* al registre mercantil
- \* als impresos de girs postals
- \* a la documentació administrativa de les assegurances privades
- \* a la presentació de patents
- \* als productes tèxtils
- \* als electrodomèstics
- \* a les pintures
- \* als transports públics
- \* als actes de servei de les forces armades

- \* pels opositors de la funció pública
- \* a l'etiquetatge de productes alimentaris
- \* als productes de neteja
- \* als calçats
- \* al tabac
- \* als cosmètics
- \* als caramels
- \* a les begudes refrescants

A més, un 20% de les pel·lícules comercials seran "d'expressió originària espanyola", la llei de mesures urgents per a la cinematografia imposa quotes en castellà en les versions doblades amb les sancions pertinents i la llei que creà l'Institut Cervantes, finançat per tots els ciutadans de l'Estat (castellanoparlants o no), es proposa objectius i mesures de foment només pel castellà.

Qui és que pot parlar de llibertat lingüística? Ω



"...i quedarà també, una altra cosa única, perenne, immutable, que serà la nostra llengua: el català. Una llengua que no és una llengua d'opressió, sinó que és una llengua d'igualtat, que és una llengua de justícia i que és l'idioma de la fraternitat de tots".

Ramon Trias Fargas

# Conclusions i propostes de les X Jornades de la Societat de Salut Pública de Catalunya i de Balears

Els dies 26 i 27 de novembre de 1.998, la Societat de Salut Pública de Catalunya i de Balears ha celebrat a Barcelona les seves X Jornades sobre "El control del tabaquisme". L'objectiu bàsic de triar aquest tema a l'hora de convocar les jornades fou el d'establir un marc productiu de discussió professional i científic, d'avaluació objectiva i de reflexió crítica sobre la situació que afrontem en el nostre medi en relació al tabaquisme. També el d'exposar les activitats que s'estan desenvolupant i els seus corresponents resultats i les mancances que identifiquem en el conjunt d'accions proposades i desenvolupades.

El resum de les ponències, comunicacions i pòsters presentats es troba recollit al número monogràfic que ha editat, amb motiu de les jornades, la revista Gaceta Sanitària. Tanmateix, val la pena remarcar, sense ànim d'exhaustivitat, les següents conclusions i propostes:

1. El tabaquisme és una epidèmia d'una magnitud esfereïdora si s'analitza des del punt de vista de la mortalitat i morbiditat que provoca. A partir dels estudis sobre els efectes a llarg termini del tabaquisme, que s'han dut a terme a d'altres països, es pot i cal afirmar amb tota la claredat possible que els fumadors actuals tenen un 50% de possibilitats de morir a causa d'alguna malaltia induïda pel tabac si no abandonen l'hàbit. La meitat d'aquestes morts seran molt prematures perquè es produiran abans dels 70 anys. A banda de la mortalitat, s'han demostrat importants efectes nocius del tabaquisme en la majoria d'aparells i sistemes del

cos humà. Una de les seves conseqüències més immediates entre els joves i nens és l'asma, el qual es dona amb molta més freqüència entre els fills dels pares que fumen a casa.

2. En el cas de Catalunya, de les 50.000 defuncions que es produeixen cada any, més de 9.000 poden ser atribuïdes al tabaquisme. Vora 1 de cada 4 homes i 1 de cada 10 dones del nostre país veuen interrompuda la seva vida a causa del tabac.

3. Els pitjors efectes de l'epidèmia de tabaquisme encara no s'han produït entre nosaltres, atès el període d'aproximadament 40 anys que transcorre entre l'adopció massiva de l'hàbit tabàquic i l'aparició a gran escala de les seves pitjors conseqüències. Aquest fet permet explicar, per exemple, que la mortalitat per càncer de pulmó que patim entre els homes tingui un dels increments més acusats en relació als països del voltant, esperant que relativament aviat arribi al seu pic màxim. Igualment, fins que no haguem entrat en el segle XXI, no s'observarà el previsible augment bruscat de la mortalitat per càncer de pulmó entre les dones del nostre país, conseqüència de la veritable eclosió en la prevalença del tabaquisme que han experimentat les dones en les dues darreres dècades.

4. L'epidèmia de tabaquisme que ens afecta no és irreversible ni ineludible en tota la seva extensió. Els països que des de fa més de 25 anys varen començar a adoptar mesures per combatre

aquesta epidèmia han vist substancialment reduïdes les taxes de les malalties relacionades amb el tabaquisme. També a casa nostra ha disminuït la prevalença de tabaquisme entre els homes en relació a fa 15 anys, però ha augmentat de forma significativa entre les dones, especialment entre les de 25 i 44 anys i en les de baix nivell educatiu.

5. A nivell individual, aquells fumadors que abandonin el seu hàbit abans de contreure una malaltia incurable veuran reduït progressivament el seu risc de morir a mesura que passi el temps. De moment, però, els fumadors que mostren una major tendència a deixar de fumar són els qui tenen un nivell socioeconòmic més elevat. El benefici d'una reducció substancial en l'hàbit tabàquic afectaria no només als fumadors actius sinó que s'estendria també a reduir les molèsties i el risc dels fumadors passius. No s'han observat diferències entre els homes i les dones pel que fa a les dificultats per deixar de fumar.

6. L'impacte del tabaquisme en una societat s'ha de valorar primordialment en termes sanitaris. La magnitud dels seus efectes pel que fa a vides humanes perdudes i prematures, així com la comorbiditat i patiment que comporten les seves conseqüències, s'obliga a relativitzar molt els estudis econòmics en relació a aquest tema, especialment si la metodologia emprada no és prou correcta ni ajustada i si estan finançats per la indústria tabaquera. Davant

de les resistències trobades per mantenir o ampliar la seva quota de mercat entre els seus clients tradicionals, que eren els homes adults dels països desenvolupats, aquesta indústria tabaquera ha diversificat el seu marketing cap a les dones, els joves i els països menys desenvolupats.

7. Les mesures legislatives adoptades a Catalunya per a regular la publicitat, la venda i el consum de tabac estan entre les més avançades dels països del nostre entorn i són molt més conseqüents que les vigents a nivell estatal.

Tanmateix, els estudis empírics desenvolupats a diversos municipis de Catalunya demostren un compliment massa baix de la llei vigent pel que fa a la senyalització i a la prohibició de fumar en llocs públics i per tant, és imprescindible que les autoritats sanitàries amb competències sobre aquest tema implantin una política conseqüent d'informació, d'aplicació i d'inspecció de la llei, a fi de poder aprofitar al màxim tot el seu potencial. Igualment, són encoratjadors els esforços que s'han començat a endegar per incorporar tant bon punt sigui possible la normativa del Parlament Europeu, recentment aprovada, i que restringeix de manera molt important la publicitat del tabac.

Aquestes restriccions són absolutament imprescindibles per tal d'equilibrar, en la mesura del possible, les estratègies de publicitat i marketing de les companyies tabaqueres, desiguals pel que fa als mitjans que utilitzen en comparació als nos-

tres, i enganyoses respecte al seu contingut. Per això, i tot i reconeixent que els marcs jurídics són molt diferents en relació a d'altres, convé continuar explorant les possibilitats reals que existeixen en el nostre país d'emprendre accions legals en contra de la indústria tabaquera.

8. Tant des de l'atenció primària com des de l'especialitzada i hospitalària, s'han de desenvolupar de manera sistemàtica aquelles intervencions dirigides a reduir el tabaquisme que hagin demostrat ser efectives. Convé analitzar amb el màxim rigor i temps de seguiment les interessants experiències ja iniciades, però la manca de temps a les consultes d'atenció primària i d'habilitats específiques per a fer les corresponents intervencions ho dificulta molt. L'altra prevalença del tabaquisme entre els professionals sanitaris, especialment entre les dones i concretament el personal d'infermeria, és un problema addicional que afecta negativament la influència que com a sanitaris podem tenir entre la població i que requereix de mesures urgents, específiques i sostingudes. Una perspectiva necessàriament complementària és la d'aconseguir que totes les institucions sanitàries d'aquelles accions que, de forma conjunta o complementària puguin tenir un impacte més gran per reduir tant com sigui possible l'epidèmia de tabaquisme que patim. Ω

Barcelona,  
27 de novembre de 1.998.

## Massa ordinadors tudats

D'un temps ençà, a certs responsables d'algunes institucions públiques han entrat moltes ganes d'adquirir ordinadors, i de regalar-ne a caramull. N'han fet ploure a barrumbades: ajuntaments a entitats ciutadanes, conselleries a ajuntaments, ministeris a conselleries, instàncies europees a ministeris, i... determinades empreses fabricants deuen fascinar a les totes, i es deuen llepar ben bé els dits, en veure tanta vena oberta que raja doblers públics a balquena!

Mala ferralla que no els ha costat ni un duro —per la gran explota-

ció de zones i persones del món més empobrit— s'està convertint en font inesgotable de substanciosos beneficis econòmics a qualcú.

Resulta realment sorprenent i indignant alhora. L'ordinador —la computadora, diu alguna gent d'altres contrades— s'està convertint en un dels pocs artefactes que, com més temps passa, més millora i n'abarateix el preu de compra al mercat de la informàtica. Hom roman astorat en comprovar-ho.

En un principi, rebutges entrar dins el món dels ordinadors i la informàtica. Però n'arribes a veure

la necessitat i t'hi apuntes.

D'això, per a alguns, encara no fa ni mitja dotzena d'anys. Te'n demanaven un quart de quilo, per un artefacte que no et permetia fer gaires coses.

Avui dia, en canvi, amb la meitat d'aquest preu, pots disposar d'un ordinador molt més ràpid, amb moltes més possibilitats, més capaç, més connectat, més ben programat, etc. Una passada, vaja. I per la meitat de preu dels antics ordinadors!

Clar que llavors no et queda altre remei que haver d'apuntar-te a afegir-hi d'altres elements, el manteniment dels quals et poden arribar a costar un ull de la cara. I aquí deu

raure el "quid" de la qüestió.

Pel que fa a l'escampadissa informàtica d'ordinadors, a càrrec d'institucions públiques, seria bo que s'ho pensàs una mica tota aquella gent que n'ha estat artífex. Perquè un s'arriba a demanar quants d'aquests ordinadors regalats no fa gaire a determinades entitats ciutadanes, a hores d'ara, ja romanen inactius o resulten tan poc operatius que ja no s'empren; quants n'hi deu haver que per l'única cosa que deuen haver servit ha estat per incrementar les despeses d'unes entitats que justament no poden bravejar de comptar amb molts de recursos econòmics; quants n'hi deu haver que un bon dia arribaren a sortir del

local social de l'entitat i aparegueren just damunt la taula particular d'alguns dels seus responsables...

Sigui com sigui, el negoci ja està fet i ben consumat per aquelles empreses que hi prengueren part. I ara ja pot tornar a començar de bell nou el cicle nou: més doblers públics que, de manera incontrolada i incontrolable, continuïn sortint de les arques municipals: per la compra i pels cursets!

Què poc es té present i es valora el muntant de doblers públics que se tuden! Ara ha tocat als ordinadors, suara ¿a què serà?. Ω

Cecili Buele i Ramis.  
cilinabel@oniet.es



Eivissa i Formentera

- campanyes -

# La Llei de Normalització Lingüística (recordem-ho) és llei

Prou! Ja hem esperat massa!  
Ens acostam als vint anys d'autonomia (?) i encara és hora que puguem usar normalment i sense restriccions la llengua pròpia de les Illes Balears i Pitiüses:

- \* ni davant els tribunals o les forces de seguretat d'un Estat que pretén ser el nostre (!?);
- \* ni a d'altres dependències de l'Administració de l'Estat a les nostres illes;
- \* ni en les etiquetes, envasos o prospectes dels productes que compram (llevat que siguin folklorics);
- \* ni a l'hora d'anar al cinema, escoltar la ràdio, llegir la premsa o mirar la televisió;
- \* ni quan compram els programes informàtics més usuals;
- \* ni davant de professionals o establiments que figura que estan al nostre servei...

No som cap minoria lingüística

- \* El català és majoritàriament parlat i universalment entès per la població del seu territori històric.
- \* El català és oficial per a uns 10 milions d'uropeus.
- \* Hi ha més parlants de català que d'algunes llengües oficials d'estats europeus: Finlàndia, Noruega o Dinamarca, per exemple.
- \* Disposam d'una tradició i una vitalitat cultural equiparables a qualsevol altra llengua del món.

Per tant, volem ser plenament reconeguts en igualtat de condicions, tant per l'Estat com per la Unió Europea, i que no ens releguin a la condició secundària de minoria lingüística.

Exigim que els poders públics apliquin la llei i ens assegurin un futur normal

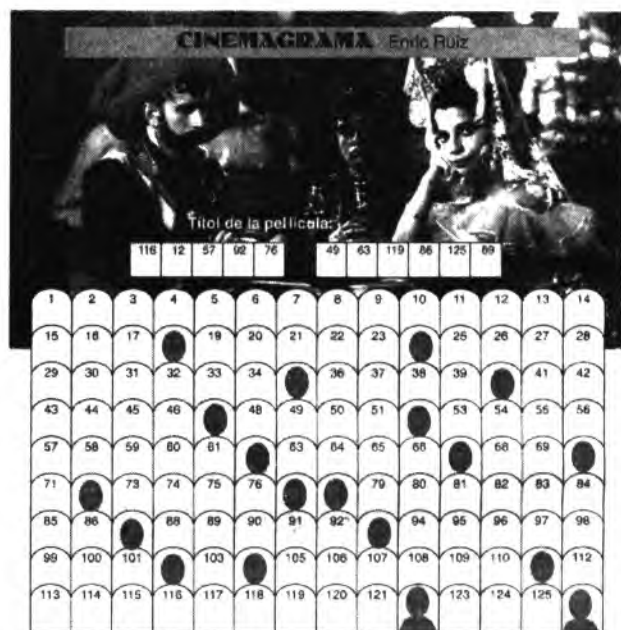
Tenim el mateix dret que qualsevol altre poble lliure a organitzar el funcionament lingüístic de

la nostra societat amb lleis i polítiques democràtiques:

- \* Si davant de la mundialització de l'economia i de la cultura, gairebé tots els estats adopten mesures de protecció i foment de les seves llengües, no és més que cinisme o hipocresia pretendre que no es faci amb el català.
- \* Reclamam als parlamentaris una reforma de l'actual legislació lingüística que garanteixi la plenitud funcional i territorial de la nostra llengua, amb les quotes i sancions que faci falta per assegurar que ens respectin.
- \* Reclamam al nostre govern una política decidida i efectiva de promoció del català com a llengua comuna de la nostra societat.
- \* Exigim mesures efectives de protecció a l'exercici dels nostres drets lingüístics personals davant de qualsevol professional o establiment, públic o privat. Ω

Plataforma per la Llengua

## PASSATEMPS



**HORIZONTALS:**  
 1.- Nom i cognom del director. 15.- Nom de la comtessa descalça. 19.- Cognom d'una actriu de la pel·lícula. 25.- Cognom d'una altra actriu de la pel·lícula. 29.- Instrument que es va fer famós al Bruc. 36.- Nom de la dolça Shirley McLaine en un film de Billy Wilder. 41.- Pren una mica de risc. 43.- Avivi el foc. 48.- Cognom del realitzador d'El pont sobre el riu Kwai. 53.- Gitana en un film de Richard Wallace amb Katharine Hepburn. 57.- Cognom d'un escriptor castellà (1809-1837) autor de Macías. 63.- Detingut per robar un rèpliq quan venia. 68.- Acaba l'ortage. 73.- Un bot en ordre. 79.- La que escombrarà l'escaleta. 85.- Dues consonants de toquejar. 88.- Musical dirigit i interpretat per Barbra Streisand. 94.- Si són draps bruts, ho fa a casa. 99.- Les primeres d' Austràlia que vénen volant. 105.- Boca de foc capgirada. 113.- Pel·lícula de George Pan Cosmatos (1993) amb Kurt Russell i Val Kilmer. 123.- Antílop que trobem dintre dels banyuts.

**VERTICALS:**  
 1.- Llargmetratge de Josef Von Sternberg (1931) amb Marlene Dietrich i Victor M. Laglen. 2.- Recent i polémic film d'Alan Parker amb Madonna. 3.- Nom d'Oliveros. 5.- Comença a ser avariciós. 6.- Pel·lícula dirigida per Michael Apted i interpretada per Jodie Foster. 7.- Breu doctor. 8.- Detestar que la ràdio estigui desmuntada. 9.- Cognom d'una actriu que va interpretar Foc al cos, de Lawrence Kasdan. 11.- Aquest edicte del tsar fa el cas. 12.- Val per erbi. 13.- Polifacètica estrella de l'espectacle que vam veure a Primera plana. 85.- Costat de Jack Lemmon i Walter Matthau. 14.- Sense parió. 32.- Film d'Alan Parker (1984) amb Matthew Modine i Nicolas Cage. 49.- Per cridar l'atenció. 54.- Pel·lícula de George Kazcender (1979) amb Robert Mitchum i Valérie Perrine. 61.- Donen servei enmig de l'autopista. 66.- Film de Richard Fleischer (1976) amb Glenda Jackson. 76.- Davant el nom. 81.- L'oficiant, el diaca i el sotsdiaca en un tren desfet. 84.- Passa per Berna malmetent l'ara. 86.- ... Vads de Mervyn Le Roy, amb Robert Taylor i Deborah Kerr. 91.- Un rot del cel que cal posar en ordre. 92.- Un Leonard abreujat. 101.- Reials inicials. 107.- Omple tasses angleses.

## Consells de Salut

# Salut i malaltia: LA SIDA

### I si és el nen de l'escola el que n'és portador?

A l'escola, els nens acostumen a intercanviar tot tipus d'objectes, es fan petons, es peguen, es llepen els uns als altres i, fins i tot, els més petits es mosseguen. Ateses aquestes circumstàncies, és molt comprensible que els pares i els mestres, en general, s'inquietin davant la possibilitat d'acollir un nen afectat.

Els estudis realitzats a tot el món sobre els casos coneguts d'adults i de nens infectats, no han mostrat cap evidència que la presència a l'escola de nens infectats suposi un risc per als altres alumnes. De la mateixa manera, no hi ha cap evidència que els mestres, els cuiners o altre personal escolar infectats, que es trobin en condicions de treballar, suposin un risc per a la resta de la comunitat escolar. De fet, no es coneix cap cas d'infecció que s'hagi contagiat a l'escola.

Ja hem vist que el virus no es transmet en menjar (ni pel menjar ni pels coberts), ni en beure (ni per la beguda, ni pels gots), ni en utilitzar el vàter, ni en respirar a la mateixa

habitació, ni amb els petons ni amb les abraçades. Tampoc no ho fa amb la tos o els esternuts. Compartir els llapis, les joguines, els instruments musicals, la roba i d'altres materials no suposa cap risc. Ens pot preocupar que el nostre fill sigui mossegat per un nen afectat; però no hi ha cap prova que una mossegada transmeti el contagi. De la mateixa manera, no hi ha cap prova que es pugui transmetre el virus per l'orina o les defecacions.

Si es produeix una ferida o una lesió sagnant, encara que en aquest cas el risc sigui molt petit, cal tenir-ho en compte. Aquest petit risc és pràcticament nul si se segueixen les mesures de desinfecció habituals.

Malgrat tot això, la integració a l'escola de nens infectats topa en algunes ocasions amb serioses dificultats provocades, generalment, per la manca d'informació sobre la malaltia.

Prohibir a un nen portador que vagi a l'escola, que faci una vida normal o restringir-li la seva llibertat no és raonable, per tot el que s'ha dit anteriorment, ja que no suposa un risc de contagi per a la resta de nens i el personal de l'escola. A més, cal tenir en compte que, en tot cas, el nen infectat, per causa del seu estat

immunològic, és qui està més exposat al contagi de qualsevol altra malaltia que puguin presentar la resta de nens de l'escola.

L'adopció de mesures preventives quan calgui i l'adopció d'una actitud constructiva i solidària constitueixen instruments importants per tal d'evitar que la sida es propagui. Ω

### Conclusions

La sida existeix entre nosaltres. Tot i que no és una de les malalties més freqüents, és una malaltia greu que pot conduir amb més o menys rapidesa a la mort, atès que, malgrat disposar d'alguns tractaments per als malalts, no es coneix cap tractament eficaç per combatre-la del tot. Per si no n'hi hagués prou, és una malaltia que es pot transmetre mitjançant, per exemple, les relacions sexuals, les quals són una forma universal de relació. Fins i tot, en el passat, algunes persones se n'han infectat en rebre sang o productes plasmàtics contaminats. Per tant, la sida és un problema de salut pública que ens afecta col·lectivament.

L'existència de la sida és àmpliament coneguda. Un excés de confiança, tot pensant que no ens pot

afectar directament o que és cosa d'uns quants, és girar-se d'esquena a la realitat. Aquest argument ens pot semblar tranquil·litzador, però no resulta útil ni profitós. D'altra banda, exagerar el caràcter contagiós de la sida i adoptar una actitud restrictiva seria perjudicial per a nosaltres mateixos i per als altres, ja que limitariem sense cap justificació les possibilitats que la vida ens ofereix.

Per afrontar els reptes que aquest problema de salut planteja és imprescindible no renunciar a informar-nos. Aquesta pàgina no inclou tot allò que se sap sobre la sida, però us podeu informar sobre les novetats que hi van apareixent. Encara que la informació serveix de poc si no ens porta a comprendre adequadament quines són les situacions de risc i quines són, per a cadascuna d'elles, les mesures de prevenció més adequades.

Però tampoc no n'hi ha prou només amb la comprensió. Per anar bé es necessita una manera de fer que sigui alhora responsable, per tal d'evitar-ne el contagi, i solidària, per ajudar a mitigar els sofriments que comporta emmalaltir per la sida als afectats, als seus familiars i a les persones que els envolten.

Amb aquesta pàgina hem volgut contribuir a l'aclariment d'alguns aspectes de la malaltia i, sobretot, de la seva prevenció.

Si encara us en preocupen més coses, si en desitgeu més informació, si teniu dubtes sobre alguna situació que hàgiu viscut o, fins i tot, si voleu saber com hi podríeu col·laborar, podeu trucar al telèfon gratuït del Programa per a la Prevenció i l'Assistència de la Sida del Departament de Sanitat i Seguretat Social. Ω

Marqueu aquest número de telèfon: 900 21 22 22 i professionals qualificats us atendran confidencialment.

### SOLUCIONS

## RECEPTES DE CUINA

### Arrossos sucosos Arròs a banda

Un quilo o quilo i mig de peix variat. Les espècies més aconsellables són l'escorpa, la gallineta, el rap, l'aranya de mar, etc. Insuperables, els molls grans i ben vermells. Un bon grapat de sepionet per al sofregit de la paella; uns 300 gr. de creïlles; 500 de ceba; 100 de tomaca picolada; alls, safrà, sal i aigua; una fulla de llorer i una cebeta.

En una cassola metàl·lica es posen a bullir en aigua les creïlles i la ceba, uns alls sense pelar i mig partits, i una fulla de llorer; ja cuites, o quasi, es posa el peix, i la sal afegint aigua, si en necessitara, per a cobrir-ho tot. Prompte estarà cuit: deu o quinze minuts. El brou que haja de quedar, serà sols el suficient per a coure l'arròs (uns 800gr.) però no massa, per no quedar des-substanciat.

En l'oli de la paella, ben calent, sofregirem uns alls, i abans que prenguen color d'or es tira la tomaca i la ceba ben picolades, i els sepionets, i es volteja el conjunt; finalment, l'arròs--400 gr.--, que es mescla bé amb tot; una cullerada no plena de pebre-roig i deseguida el brou de peix. Doble que l'arròs. Foc viu primer, i decreixent després, a mesura que el gra vaja eixugant-se. Es deixa reposar i, en escudellar-lo, s'acompanya amb quarts de llima. En no pocs llocs és ritual menjar-lo remenat amb una cullerada d'all-i-oli.

El peix desespinat, amb la creïlla i la ceba, forma un segon plat, adobant-lo amb una de les variades salses bones companyones del peix all-i-oli, maonesa, maonesa rosada, maonesa verda, vinagreta, romesco cru, romesco tarragoní, salsa de mariner, etc.

De l'all-i-oli o la maonesa--o maonesa--ordinària no cal parlar, per sabudes de sobra. La rosada és la maonesa a la qual s'incorpora una cullerada de concentrat de tomaca, una punta de cullereta de mostassa i (optatiu) un poquet de coent (tabasco, Jamaica, Cayena) i un culet de copeta de conyac. A la verda se li incorpora un manollet ben picat de julivert el morter; en estar ben matxucat, es tira en el morter un poc de maonesa; es fa una pasta que es mes amb la resta de la maonesa; i se li incorporara tot seguit una tasseteta de tàperes menudes i sense sal i uns cogombres petits en vinagre picolada.

La salsa romesco en cru es fa així una bona tomaca madura grossa--o dues mitjanes--un pimento o pebre molt tendre roig, un o dos alls pelats, una molla de pa, mitja tasseteta d'oli i la meitat de vinagre, un polsim de pebre-negre, una punteta de vitet, sal i aigua. En el morter es matxuquen els alls amb un poc de sal; després--sempre coent--s'afegeix el pimentó ben rentat i sense vinses, trencat en fragments, la miquetada vitet, la tomaca sense vinses ben tallada; finalment la mollada pa arremullada en aigua un poc calenta i expremet-la amb la mà; es continua treballant la massa amb el picamà o boix fins formar un conjunt pastos. Després sense deixar de remoure, va tirant-se l'oli lentament, i el vinagre, la sal a gust i el pessic de pebre-negre en pols. Si el conjunt quedara poc fluid, se li incorporen unes cullerades del brou on s'ha bullit el peix, i es deixa macerar en lloc fresc unes tres hores.

### Carns Peuets de porc i fesols

Quatre o vuit mitjos peus de porc; 250 gr. de fesols blancs remullats de la nit abans; uns centígrams d'oli; 100 gr. de xoriç a medallons; pebre-roig i sal. Un pessic de pebre-negre o un trosset de vitet. No cal cap cosa si el pebre-roig és coent. En un perol i aigua, les potes, ben netes i rentades, es posen al bull fins que estiguin cuites i tendres i amb poc líquid. La cocció pot durar algunes hores: tres o quatre. En un altre perol o cassola es posen a bullir els fesols en aigua freda, fins estar cuits i el líquid molt reduït (o fesols de pot, de bona marca, que no necessiten coure's). En una paella, i l'oli calent, se sofrigen les talladetes de xoriç, lleugerament; se'ls afegeix una-cullerada de pebre-roig i s'aboca tot a la cassola on s'hauran posat les potes, els fesols i el poc de brou. S'afegeix la sal i es deixa bullir a foc moderat deu o quinze minuts, vigilant la cocció per evitar que s'aferrí i es cremi. El líquid ha de quedar travat, com una salsa roja i densa. Aquesta recepta, però sense fesols, és vàlida per a cuinar trossets de tanda de bou (pota, morro, ventre i galta o careta, no mai lleu), és a dir, els callos, denominació castellana tan popular en la cuina valenciana de la capital.

### Peixos Bacallà a la càntabra

Dotze trossos de bacallà, 80 gr. de sagí, mitja dotzena de pimentons xoricers, dos alls, tres cebes mitjanes, tres rovells d'ou bullits, sis llesques de pa, oli i sal.

Ja sabem que el bacallà cal tindre'l a remulla des de la vespra, així com els pimentons secs. Amb oli i sagí fregirem les llesques de pa i les deixarem damunt d'un plat; sofregirem els alls i la ceba picada i, en estar un poc daurada, afegirem els rovells d'ous durs. Als pimentons els traurem la molla rasant-los amb un ganivet, els posarem en el sofregit i en farem una salsa. Posarem el bacallà en una cassola amb aigua freda i, en alçar el bull, el traurem i deixarem que es refrede per a llevar-li les espines i la pell. El ficarem tot seguit dins la salsa amb el pa fregit i el deixarem coure durant un quart d'hora. Cal sacsar-lo sovint per evitar que s'aferrí al fons de la cassola.

\* CREÏLLES = Patates  
\* VITET = Pebre

### Refranys (VI)

500. Ulls que no hi veuen a la claror, menys hi veuran a contraclaror.
501. Ulls que no hi veuen, cor que no dol.
502. Ulls que no hi veuen, vestit cap a la tintoreria.
503. Un bon mentider diu sempre alguna veritat.
504. Un costum arrela més que un roure.
505. Un dia sense haver rigut és un dia perdut.
506. Un és companyia; dos és multitud.
507. Una bona capa tot ho tapa.
508. Una escopeta buida fa por a dos.
509. Una mà renta l'altra, i les dues la cara.
510. Una me'n faràs, però no més.
511. Una mica al cor es fica.
512. Una persona sola, ni canta ni plora.
513. Una promesa que forçada és, ni és promesa ni és res.
514. Una retirada a temps és una victòria.
515. Uns neixen amb estrella i d'altres neixen, estrellats.
516. Uns ploren les seves penes i d'altres les alienes.
517. Uns saben el que fan; d'altres fan el que saben.
518. Val més poc i bo, que molt i dolent.
519. Val més poc pecar que molt confessar.
520. Val més tard que mai.
521. Vera justícia, ha compassió, i la falsa, indignació.
522. Ves de viatge amb una persona i es darà a conèixer sola.
523. Ves-te'n amb tanta pau com descans ens has deixat.
524. Vull un miracle, encara que el faci el diable.
525. Qui pets envia, merda espera. Ω

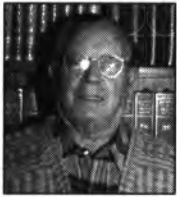
### L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T  
INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T  
TEL.: 971 26 50 05

### PROU d'IMPOSTOS! ABUSIU

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS



## No esperis mai cap favor

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TELF. 971665336

Sa política ha acabat,  
Per ser un enganya móns,  
Hem perdut ses il·lusions,  
Això és sa veritat.  
De la gent era admirat,  
Aquell que molt bé parlava,  
I en tot moment demostrava,  
La seva sinceritat.

Defensava el seu partit,  
Amb tota sa energia,  
Als altres criticaria,  
Amb elevat esperit.  
Noltros en traurem profit,  
D'allò que s'altre ha tudat.  
Ho tenim estudiat,  
Amb tot el nostre sentit.

Defensant son ideal,  
Posaven tota passió,  
Duien sa pretensió,  
Lo mateix que un general.  
Que exigeix a cada qual,  
Un elevat compliment,  
Son honor tenir present,  
De lluitar fins el final.

A la gent engrescarien,  
Amb aquell, son dols parlar,  
Cap moment varen pensar

Ses ordres canviarien.  
Un motiu se cercarien  
Per una excusa posar,  
I a tots sa cara rentar,  
D'aquells que los seguirien.

I com que no estan segurs,  
De treure sa majoria,  
Un moment se pensaria,  
Als seguidors dar disgusts.  
Implicar-los amb embulls,  
Per ells rentar-los sa cara,  
Sa idea canviada,  
Augmentant els caramulls.

Amb els contraris fer garba,  
Que ells havien criticat,  
Tant de mal per ells sembrat,  
Amb sa darrera campanya.  
I els caps de gran guarda,  
Hi veien solució,  
Si tots feien lligassó,  
Guanyariem sa batalla.

Oblidant el compromís,  
De sa colla que els seguia,  
Son benestar cercaria,  
Això li era precís.  
No va estar indecís,  
De sa camisa girar,

Assegurar son guanyar,  
Passar sa vida felíç.  
Per això sa població,  
Tants d'any d'haver-la enganyada  
Encara fica sa banya,  
Recolzant lo gran senyor.  
Aquell tan fals director,  
Que viu de lo seu xerrar,  
Sa sang li cerca xuclar,  
De ningú té compassió.

No esperis en cap moment,  
En venir ses eleccions,  
Que ells te posin condicions,  
Aquesta hipòcrita gent.  
Tenen dins el pensament,  
Lo molt que podran guanyar  
I els molts milions manejar,  
De lo bon contribuent.

Si hi hagués enteniment,  
Si repasséssim s'història,  
No en contraïem cap glòria,  
Des mando en cap moment.  
Perquè tota aquesta gent,  
Cap moment no ha quebrat,  
Son patrimoni ha alçat,  
Passant un temps excel·lent.

Viuem sa vida alegre,  
De molta gent convidats,  
Els seus cotxes destinats  
Pel càrrec que representa.  
\*Volen donar un exemple,  
De ser nostres salvadors,  
Los fan a ells molts honors,  
Duen nova vestimenta.

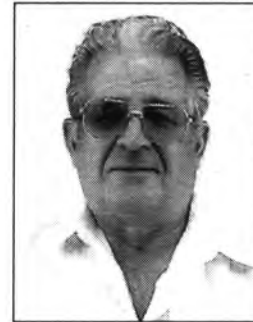
Hi ha gran hipocresia,  
A dins sa societat,  
Es senyor sempre ha cercat,  
Allò que li convenia.  
Se canvien sa camisa,  
El dia que los convé,  
No estimen gens s'obrer,  
Que passa tanta fatiga.

Aquell obrer que un moment,  
Va voler alçar una casa,  
Perquè la necessitava,  
Per viure-hi dignament.  
Caramull d'impediment,  
Tot moment li han cercat,  
Amb gasto molt augmentat,  
Cobrant sense sentiment.

Industrial i empresari,  
Tothom està encanonat,  
Tot deu està controlat,  
Per un expert secretari.  
Han de pagar honorari,  
en el senyor inspector,  
Que no los fa cap favor,  
Sinó que crea calvari.

Un lleó dins el desert,

## S'Arenal de Mallorca



ESCANDELL

S'Arenal és distingit,  
Un bell premi, li daria,  
El turista cada dia,  
es ben tractat i servit.

De la platja, arena fina,  
Cuidada ben formalment,  
On passeja la gavina  
Pel seu entreteniment.

De la mar, molt escriuria,  
Li tenc admiració,  
Més respecte li daria,  
I molt més protecció.

Pensant en la gran bellesa,  
D'immenses profunditats,  
Que sabia naturalesa,  
Tan bells casals ha creats.

Com la gran fauna marina,  
De peixos tan variats,  
De la donzella més fina,  
De vius colors senyalats.

I la mar caminaria,  
Diferents colors brillant,  
Amb mantell de diamant,  
vestida tan elegant,  
com la vaig veure aquell  
dia. Ω

És rei de tota sa guarda,  
Defensa i en tota mana,  
Tot moment està despert.  
A dins tot el seu govern,  
Dels altres durà es control,  
De passar fam, ell no vol,  
Pega en els seus, i a s'estern.

A dins de sa humanitat,  
Es sa mateixa semblança,  
Tothom cerca sa venjança,  
Duent s'altre esclavitzat.

A dins un món pertorbat  
Tothom prepara sa guerra,  
A la dreta i a l'esquerra,  
Hi ha conflicte armat. Ω

EN VICENÇ DE  
SON RAPINYA

## La perruqueria

Sota la blanca barrera  
Rera de l'obscur cristall,  
Un món, cada jorn  
desperta,  
Ple d'il·lusió i treball.  
Dalt polits pentinadors  
Unes eines prenen vida;  
Laques, emulsions i  
escumes,  
Barrioles, rotllos i pines,  
Modelats, reflexos i colors.  
Mascareta, raspalls i pintes,  
Així com altres ormetgos,  
dels quals ara no record.  
De mà de formoses nimfes,  
Recolzades al brollador,  
Avui elles fan ses piules,  
Demà arreglen un barbó,  
Deixant anar un somriure,  
Tot amor i professió. Ω

## El Barça contra el Madrid

Des que el Barça restà fora  
De la lliga de Campions  
Els merengues fins fa poc,  
Ens tocaven els collons.  
Quatre mesos han estat  
Somniant-ho nit i dia,  
A que arribàs el dia  
De l'anelhada final.  
A l'Estadi del Nou Camp,  
La vuitena aixecarien,  
Volta al camp donarien  
Rient-se dels catalans.  
Però Déu que és poderós,  
I sos camins inescrutablés,  
No deixa que els  
miserables  
Es puguin cobrir d'honors.  
El Dinamo, els ha deixat,  
Sense poder jugar a  
Europa;  
Potser d'aquí a cent anys,  
Si encara són a primera,  
Podran jugar la vuitena  
Amb permís dels catalans. Ω

## L'ESTEL

### BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....  
.....  
Adreça.....  
.....C.P.....  
Població.....  
C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció

**ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)**

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....  
Adreça.....  
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....  
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i envia-la al  
Apartat de Correus 124  
07600 s'Arenal de Mallorca**